

370.71

๗ 11๘๗

7. 3

การเปรียบเทียบความคิดเห็นในการปฏิบัติงานระหว่างผู้บังคับบัญชาและ
ผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา สาขาศิลปศึกษา

ปริญญาโท

ของ

คเชนทร์ วัฒนกิจเพชร

11 ต.ค. 2533

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกศิลปศึกษา

กุมภาพันธ์ 2533

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

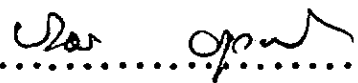
170595

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญาโท
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาบัณฑิต
วิชาเอกศิลปศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

.....ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มะลิฉัตร เอื้ออานันท์)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์บังอร ภูวภิรมย์ขวัญ)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มะลิฉัตร เอื้ออานันท์)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์บังอร ภูวภิรมย์ขวัญ)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วินัย โสมดี)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญาโทฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาบัณฑิต วิชาเอกศิลปศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร. สมพร บัวทอง)

วันที่... ๗... เดือน... ๗๓๓๕..... พ.ศ. 2533

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความอนุเคราะห์ของผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.มะลิฉัตร เอื้ออานันท์ รองศาสตราจารย์บังอร ภาภิรมย์ขวัญ ประธานและกรรมการ
ที่ปรึกษาซึ่งได้คอยให้คำแนะนำ แก้ไข และให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินการจัดทำปริญญานิพนธ์
ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จเรียบร้อยด้วยดี และผู้ช่วยศาสตราจารย์วินัย โสมดี ได้กรุณาเป็นกรรมการ
ร่วมในการสอบปากเปล่า ตลอดจนให้ความช่วยเหลือแนะนำ ปรับปรุงแก้ไขทำให้ปริญญานิพนธ์
ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้กล่าวนามมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่ รองศาสตราจารย์
ดร.สุนทร โคตรบรรเทา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรสุภกุล กรรมการผู้ทรง
คุณวุฒิที่ได้อำนวยการตรวจสอบความเที่ยงตรงค่านเนื้อหาของแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
ขอขอบคุณ อาจารย์สุนทร ไชยชนะ อาจารย์ประสิทธิ์ ชรรณหัต ที่ให้ความช่วยเหลือ
ด้านคอมพิวเตอร์ และขอขอบพระคุณ ผู้บริหาร โรงเรียน ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่
ตลอดจนครูประจำการผู้สำเร็จการศึกษารวมทุกท่านที่ได้คอยแบบสอบถามครบถ้วน สมบูรณ์
ด้วยความเต็มใจ และได้กรุณาอำนวยความสะดวกในการจัดส่งแบบสอบถามกลับคืนมาด้วย
ความรวดเร็วเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ คณะอาจารย์ทุกท่านที่กรุณาให้กำลังใจ ให้คำปรึกษา แนะนำและช่วยเหลือ
ทุกอย่างด้วยดี และสุดท้ายขอขอบคุณ อาจารย์ชนิษฐา วรกิจีเพชร และลูก ๆ คือ เด็กหญิง
ณัฐริกา วรกิจีเพชร เด็กชายพันชานนท์ วรกิจีเพชร ที่คอยให้กำลังใจและสนับสนุนผู้วิจัย
ทุกเรื่องด้วยดีตลอดมา

ประโยชน์อันพึงมี และคุณค่าจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องสักการะ
แก่พระคุณพ่อ-แม่ บุรพคณาจารย์ ที่เคยให้การอบรมสั่งสอน และชี้แนะแนวทางการศึกษาแก่
ผู้วิจัยมาโดยตลอด

ค.เชนทร์ วรกิจีเพชร

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	6
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	7
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการฝึกอบรมครูประจำการ	12
ความหมาย	12
ความสำคัญของการฝึกอบรมครูประจำการ	13
ความเป็นมาของโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษา ประจำการ	15
ประโยชน์ของการฝึกอบรมครูประจำการ	20
ปัญหาที่เกี่ยวกับโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษา ประจำการ	22
เอกสารเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา	28
สภาพการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา	28
หลักสูตรและเป้าหมายการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา	29
เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับสมรรถภาพของครู	35
ความหมายของสมรรถภาพ	35
สมรรถภาพของครูที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในตำแหน่งต่าง ๆ	36

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า	46
งานวิจัยในต่างประเทศ	46
งานวิจัยภายในประเทศ	50
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	58
3 วิธีดำเนินการวิจัย	59
ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	59
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	61
ลักษณะของเครื่องมือ	61
เกณฑ์ในการให้คะแนน	62
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ	63
การหาคุณภาพของเครื่องมือ	64
การเก็บรวบรวมข้อมูล	65
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	67
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย	69
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	69
ข้อตกลงเกี่ยวกับการวิเคราะห์และแปลผล	69
ผลการศึกษาค้นคว้า	70
5 บทย่อ สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	84
บทย่อ	84
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	84
วิธีดำเนินการวิจัย	84
การวิเคราะห์ข้อมูล	85
สรุปผลการวิจัย	85

บทที่	หน้า
อภิปรายผล	85
ข้อเสนอแนะ	96
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป	100
 บรรณานุกรม	 101
 ภาคผนวก	 116
 ประวัติย่อของผู้วิจัย	 158

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนครูประจำการผู้สำเร็จการศึกษารวม จำแนกตามจังหวัดและ ปีการศึกษา	60
2 จำนวนผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษารวม จำแนกตามจังหวัดและ ระดับโรงเรียน	61
3 จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากกลุ่มตัวอย่างผู้สำเร็จการศึกษารวม จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา	66
4 จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากกลุ่มตัวอย่างผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จ การศึกษารวม จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา	67
5 ค่าสถิติพื้นฐานจากผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษารวมในแต่ละ คณะครูและรวมทุกคณะครูจากทัศนะของตนเอง	71
6 ค่าสถิติพื้นฐานจากผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษารวมในแต่ละ คณะครูและรวมทุกคณะครูจากทัศนะของผู้บังคับบัญชา	72
7 เปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษารวมในแต่ละ คณะครูและรวมทุกคณะครูจากทัศนะของตนเองกับผู้บังคับบัญชา	73
8 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนจากผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จ การศึกษารวมในแต่ละคณะครูและรวมทุกคณะครูจากทัศนะของตนเอง จำแนกตามตัวแปรอายุ	74
9 เปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษารวมในแต่ละ คณะครูและรวมทุกคณะครูจากทัศนะของตนเอง จำแนกตามตัวแปรระดับโรงเรียน .	76
10 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนจากผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จ การศึกษารวมในแต่ละคณะครูและรวมทุกคณะครูจากทัศนะของผู้บังคับบัญชา จำแนกตามตัวแปรวิธีการศึกษา	77

11 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนจากผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จ
 การฝึกอบรมในแต่ละค้ำ และรวมทุกค้ำจากทัศนะของผู้บังคับบัญชา
 จำแนกตามตัวแปรอายุ 79

12 เปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการฝึกอบรมในแต่ละค้ำ
 และรวมทุกค้ำจากทัศนะของผู้บังคับบัญชา จำแนกตามตัวแปรระดับ
 โรงเรียน 81

13 แหล่งประสบการณ์ ความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการฝึกอบรม
 ในแต่ละค้ำและรวมทุกค้ำจากทัศนะของตนเอง 82

ภูมิหลัง

การศึกษา เป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งต่อมนุษย์และสังคม เพราะการศึกษาช่วยพัฒนาคนให้มีความรู้และความคิด ชีวิตจะดำรงอยู่ด้วยความสะดวกสบาย ปลอดภัย และมีอิสระก็ด้วยการนำความรู้และความคิดมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์เป็นแนวทางในการหาเลี้ยงชีพที่สุจริต และเป็นพลเมืองที่มีประสิทธิภาพของประเทศ ทั้งที่ วิจิตร ศรีอ้วน (2512 : 9) ก็กล่าวไว้ว่าการศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ ประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลายต่างก็ให้ความสำคัญของการศึกษา ในฐานะที่เป็นจักรกลสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้ได้มาซึ่งกำลังคน และถือ เป็นภาระหน้าที่ของ รัฐที่จะต้องรับผิดชอบจัดการศึกษาให้แก่เยาวชน เพื่อ เป็นการเตรียมกำลังคนที่มีประสิทธิภาพและคุณสมบัติที่เหมาะสมเข้าสู่สังคม ทั้งนี้ในการจัดการศึกษาจึงนับว่าครู เป็นบุคคลที่มีบทบาทและเป็นที่กำลังสำคัญยิ่ง เนื่องจากครูเป็นผู้ที่ติดต่อกับนักเรียนโดยทางตรง เป็นผู้ให้การอบรมแนะแนวทาง และทำการสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นตามความมุ่งหมายของการศึกษาเป็นสำคัญ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ (วิทยาสัยวิชาการศึกษา. 2513 : 93 - 94) ได้ทรงมีพระราชดำรัสถึงความสำคัญของครู ทั้งจะเห็นได้จากตอนหนึ่งของพระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตและนักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษา ๗ หอประชุมวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2510 ว่า "ขอให้ท่านตระหนักว่าความเจริญหรือความเสื่อมของชาติมันขึ้นอยู่กับการศึกษาของประชาชน ผลการอบรม เยาวชนของท่านถือได้ว่าเป็นเครื่องกำหนดอนาคตของบ้าน เมือง โลกนี้... "

เหตุนี้จึงจำเป็นต้องอาศัยครูที่มีคุณภาพสูงและมีปริมาณเพียงพอในแต่ละสถานศึกษา ในทุกระดับการศึกษา และทุกสาขาวิชาต่าง ๆ ตามความต้องการของประเทศ มิฉะนั้นแล้วการดำเนินการพัฒนาการศึกษาของประเทศ จะไม่ได้ตอบสนองตามความมุ่งหมายของการศึกษาได้ (บุญดิน อัทธาดกร และรักษา ศันบุญเท็ก. 2515 : 3)

ในปัจจุบันคุณภาพของ ครูผู้สอนส่วนหนึ่งยังมีข้อบกพร่องอยู่มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือด้านมาตรฐานของวิชาชีพครู ทั้งนี้เนื่องมาจากการผลิตครูที่มุ่งด้านปริมาณมากกว่าด้านคุณภาพของหน่วยงานที่ดำเนินการผลิตครู เช่น สถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครูต่าง ๆ และรวมถึงกรมการฝึกหัดครูที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการด้วย สถานภาพของการผลิตครูจากแหล่งผลิตต่าง ๆ เหล่านี้ปรากฏว่า ได้ผลิตเกินเป้าหมายทุกประเภทมาตั้งแต่แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2515 - 2519) จนถึงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 4 (พ.ศ. 2520 - 2524) โดยได้มีการกำหนดเป้าหมายตามความต้องการของตนเองและยึดหลักความเชื่อมั่นที่แตกต่างกัน ทำให้ไม่สัมพันธ์กับหน่วยงานต้นสังกัดผู้ใช้ครู (อรุณ ปรีทีถิถก. 2523 : 3) กอปรด้วยปัญหาการบรรจุบุคคลเข้าปฏิบัติงานในหน้าที่ครูนั้น ถึงแม้จะได้มีการกำหนดคุณสมบัติและกฎเกณฑ์ไว้อย่างที่แท้จริงก็ตาม แต่กฎเกณฑ์ต่าง ๆ เหล่านี้ก็หาได้เป็นหลักประกันที่ดีที่สุดที่จะได้บุคคลที่เหมาะสมแก่หน้าที่เสมอไปไม่ และเมื่อบุคคลได้บรรจุไปแล้วก็หาโอกาสได้ยากที่จะพัฒนาตนเองเพื่อให้ทันกับความก้าวหน้าทางวิชาการ อันเป็นการเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและหน้าที่ความรับผิดชอบนั้น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ ครูประจำการที่ปฏิบัติงานที่อยู่ในชนบทห่างไกล ทั้งนี้เนื่องมาจากการขาดแคลนแหล่งความรู้และขาดการเฝ้าระวังความกระตือรือร้นที่เหมาะสมจากหน่วยงานต้นสังกัดผู้ใช้ครูและสภาวะแวดล้อมอื่น ๆ (ก๊อ สวัสดิ์พิทาพิชัย. 2517 : 25 ; คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2522 : บทนำ)

ดังนั้นในปี พ.ศ. 2519 กรมการฝึกหัดครู จึงได้มีประกาศและกำหนดให้วิทยาลัยครูทุกแห่ง ได้ดำเนินการจัดฝึกอบรมครูประจำการโดยให้สอดคล้องกับนโยบายการจัดการฝึกหัดครูตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 4 ในส่วนที่เกี่ยวกับการฝึกอบรมครูประจำการที่ได้ระบุว่า กรมการฝึกหัดครูจะลดปัญหาครูว่างงานลง โดยเปิดโอกาสให้บุคคลที่มุ่งงานทางด้านการศึกษาอยู่แล้วเท่านั้น เข้ารับการฝึกอบรมทางการฝึกหัดครูเพิ่มเติม วิทยาลัยครูต่าง ๆ จึงได้เปิดให้การฝึกอบรมแก่ครูประจำการภายใต้ชื่อ "โครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ" (อ.ค.ป.) ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของวิทยาลัยครูนั้น ๆ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2521 เป็นต้นมา เพื่อที่จะพัฒนาสมรรถภาพของครูประจำการให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสนองความต้องการของครูประจำการ

และค้นสังกัดผู้ใช้ครู อันเป็นการให้บริการทางวิชาการอย่าง เสมอภาค และเป็นการ
 เพิ่มทุนวิทยฐานะของครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการให้สูงขึ้น โดยใช้หลักสูตร
 การฝึกหัดครูของสภาการฝึกหัดครู พ.ศ. 2519 และฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2524 เปิดให้
 การฝึกอบรมตามโปรแกรมพัฒนาสมรรถภาพครูสอนสาขาวิชาต่าง ๆ จำนวน 24 โปรแกรม
 หรือสาขาวิชาเอก ซึ่งในหลักสูตรดังกล่าวนี้มีโปรแกรมพัฒนาสมรรถภาพครูสอนสาขาวิชา
 ศิลปศึกษารวมอยู่ด้วย

ในส่วนที่เกี่ยวกับการฝึกอบรมครูสอนสาขาวิชาศิลปศึกษานั้น วิทยาลัยครูมี
 เป้าหมายในการฝึกอบรมครูประจำการมีสาระสำคัญโดยสรุปสามประการคือ เพื่อต้องการ
 ให้ผลผลิตซึ่งได้แก่ครูประจำการผู้สอนวิชาศิลปศึกษาทุกคนเป็นคนดี ครูดี และเป็นผู้ที่มีความรู้ที่
 สามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการสอน
 ทั้งในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กรมการฝึกหัดครู,
 2525 : 3) ซึ่งหมายความว่า ครูสอนวิชาศิลปศึกษาจะต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ในเนื้อหาวิชา
 การศึกษา วิชาชีพครู และวิชาเฉพาะหรือวิชาเอก อีกทั้งมีความเข้าใจในหลักทฤษฎี
 จิตวิทยาการเรียนรู้และพัฒนาการขั้นต่าง ๆ ของผู้เรียนเป็นอย่างดี เพื่อที่จะได้ใช้ความรู้
 ความสามารถ และประสบการณ์เหล่านั้นนำไปสังเคราะห์หรือหล่อหลอมเข้าด้วยกัน ให้
 สามารถใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การตั้งใจ การเสริมแรง การให้คำปรึกษาแนะแนว
 มนุษยสัมพันธ์ ทักษะในเทคนิคการสอน ความสามารถในการสอนเป็นกลุ่ม และความสามารถ
 ในการประเมินผลการเรียนการสอนได้ (กรมการฝึกหัดครู, 2524 : 63)

แต่ในสภาพที่เป็นจริงปรากฏว่า คุณภาพและมาตรฐานทางวิชาชีพของครูสอน
 วิชาเฉพาะหรือวิชาที่มีลักษณะพิเศษ เช่น ศิลปศึกษานี้ ยังมีปัญหาและอุปสรรคมาปีการ
 โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนครูสอนวิชาศิลปศึกษาโดยตรง ซึ่งสิ่งนี้จาก
 การติดตามผลสภาพการใช้หลักสูตร แบบเรียน คู่มือครู ของระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เมื่อ
 ปี พ.ศ. 2527 โดยศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ พบว่าครูสอน
 ที่มีวุฒิทางด้านศิลปศึกษาโดยตรงหรือเกี่ยวข้องกับวิชาศิลปศึกษามีเพียงร้อยละ 40 ส่วนครู
 ที่เหลือร้อยละ 60 เป็นครูที่มีวุฒิอื่น ๆ เช่น ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ เป็นผู้ทำการสอนวิชา

ศิลปศึกษา และครูที่ไม่มีวุฒิตรงกันวิชานี้ก็ไม่ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับวิธีสอนวิชา
ศิลปศึกษามาก่อนเลย (วิชย วงษ์ใหญ่. 2529 : 42) จากผลการวิจัยที่กล่าวมาชี้ให้เห็นว่า
คุณภาพการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาจวบจรจบออกมาเป็นหมายหรือมีสัมฤทธิ์ผล
ทางการศึกษามากน้อยเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญคือ ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา
ที่มีทั้ง สมรรถภาพและคุณภาพในการปฏิบัติหน้าที่ทางการสอนนั้นเอง

อนึ่ง เนื่องจากกา ารค่าเป็นงานตามโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษา
ประจำการของวิทยาลัยครู ก็ยังประสบปัญหาหลายประการ กล่าวคือหลักสูตรที่ใช้ในการ
ฝึกอบรมเป็นหลักสูตรที่ใช้ในการ เตรียมครูสำหรับนักศึกษาภาคปกติ เมื่อนำมาใช้ในการ
ฝึกอบรมครูประจำการซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการสอนทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยม
ศึกษามาก่อนแล้ว จึงทำให้หลักสูตรดังกล่าวขาดลักษณะที่สอดคล้องกับงานประจำที่ปฏิบัติอยู่
ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม (เกษมชัย โพธิอาษา. 2523 : 92) อีกทั้งการเปิดให้การ
ฝึกอบรมแก่ครูประจำการได้มีการขยายและเพิ่มจำนวนมากขึ้น โดยที่ปริมาณและคุณภาพของ
อาจารย์ในวิทยาลัยครูก็ยังไม่ดีเท่าที่ควร (แก้วตา คณะวรรณ. 2522 : 36) และ
นอกจากนั้น ได้มีคำวิพากษ์วิจารณ์จากบุคคลในวงการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพของบัณฑิต อันเป็น
ผลผลิตจากโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการว่า ยังไม่มีประสิทธิภาพ
พอที่จะปฏิบัติหน้าที่และบทบาทที่ดีในสังคมได้ (เอกวิทย์ ๗ ฉาง. 2526 : 36) โดย
พบว่า ครูประจำการส่วนหนึ่งต้องประสบกับปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ปัญหาครอบครัว และ
ปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ประจำ กล่าวคือครูมีภาระมากต้องรับผิดชอบในหน้าที่ประจำเพิ่มขึ้น
จึงก่อให้เกิดความอ่อนเพลีย เบื่อหน่าย และไม่กระตือรือร้นในการปฏิบัติงานในหน้าที่เท่าที่ควร
เมื่อครูประสบกับปัญหาต่าง ๆ หลายด้านดังกล่าวนี้อแล้ว จึงไม่สามารถที่จะนำความรู้
วิชาการ ไปปรับปรุงการสอนหรือกา ารปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นได้ (ประสิทธิ์
ธรรมประสิทธิ์. 2520 : 56 - 57 ; กลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
2523 : 17) มีผลทำให้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานหน้าที่ครูต่ำหรือลดลง (เสริมศักดิ์
วิศาลาภรณ์ และคนอื่น ๆ . 2522 : 31 - 33)

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้จึง เป็นข้อที่น่าสังเกตว่าผลผลิตของโครงการฝึกอบรมครู และบุคลากรทางการศึกษาประจำการ ซึ่ง ใ้แก่ครูประจำการผู้สำเร็จการฝึกอบรม ความหลักสูตรครูศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา ที่กำลังปฏิบัติหน้าที่การสอนอยู่ใน สถานศึกษาของรัฐและเอกชนทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาใน จะมี สมรรถภาพในการปฏิบัติงานและหรือมีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ตาม เป้าหมายของหลักสูตรสภา การฝึกหัดครูมากน้อย เพียงใด เพราะเหตุว่าในการจัดการศึกษานั้นจะมองแค่เฉพาะ ส่วนใดส่วนหนึ่งก็คงจะยังไม่สมบูรณ์ จึงจำเป็นต้องพิจารณาทั้ง ระบบซึ่งมีอยู่สามส่วน ดังนี้คือ ทั่วไป (Input) ได้แก่ นักเรียน อาจารย์ กระบวนการ (Process) ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน หลักสูตร เครื่องอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน การบริหาร ฯลฯ และผลผลิต (Product) ซึ่ง ใ้แก่ นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาออกไป... จะเห็นว่างานส่วนใหญ่ของวิทยาลัยครูจะเกี่ยวข้องกับทั่วไปและกระบวนการ เป็นส่วนใหญ่ ในส่วนของผลผลิตนั้นวิทยาลัยครูมีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับ ใ้น้อยมาก ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจาก เหตุผลหลายประการแต่ละจะละเลยส่วนนี้ก็คงไม่ได้ เช่นเดียวกัน ทั้งนี้หน้าที่ที่สำคัญประการหนึ่ง ก็คือ การติดตามผลผลิต เพื่อที่จะใ้ นำข้อมูลย้อนกลับมาสู่กระบวนการผลิตใ้ (กรมการ ฝึกหัดครู. 2524 : 22)

ดังนั้นการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการฝึกอบรม จึงถือว่าเป็นข้อมูล ย้อนกลับในการพิจารณาคุณภาพและประสิทธิผลของการจัดการศึกษา ใ้ที่ตอบสนอง ความ ต้องการของหน่วยงานต้นสังกัดใ้ใช้ครูหรือบุคลากร ครงงานและสังคมใ้มากขึ้นเพียงใด ซึ่ง ใ้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการทั้งหลายที่สำเร็จการฝึกอบรม ความหลักสูตร ครูศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา ที่กำลังปฏิบัติหน้าที่ทางการสอนอยู่ในสถานศึกษาของ รัฐและเอกชนทั่วไป

ในฐานะที่ผู้วิจัย เป็นบุคคลหนึ่งที่มีส่วน เกี่ยวข้องใ้โดยตรงกับการฝึกอบรมครูประจำการ ของวิทยาลัยครู จึงมีความสนใจและต้องการที่จะศึกษาผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการ ฝึกอบรมครูศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา ทั้งใ้กับการศึกษา 2525 - 2528 จากวิทยาลัยครู สกลนคร ซึ่งจากการศึกษาคั้งนี้จะช่วยให้ทราบว่าความรู้ ทักษะ และประสพการณ์ ตลอดจน

ทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู ที่ได้รับการฝึกอบรมจากวิทยาลัยครูไปแล้วนั้น ผู้สำเร็จ การฝึกอบรมสามารถนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ทางการสอนได้ อย่างไร และเพื่อเป็นข้อมูล ข้อเสนอแนะให้แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการนี้ทุก ฝ่ายจะได้ใช้เป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการที่จะปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาหลักสูตร ตลอดจนวิธีการให้การฝึกอบรมแก่ครูประจำการของวิทยาลัยครู ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการฝึกอบรมครูศาสตรบัณฑิต สาขาศิลปศึกษา ตามโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ จาก วิทยาลัยครูสกลนคร ปีการศึกษา 2525 - 2528 ตามทัศนะของตนเองและของผู้บังคับบัญชาในตำแหน่งต่าง ๆ ทั้งนี้คือ กำนการสอน กำนวิชาการ กำนกำรแนะแนวและการปกครองชั้น กำนมนุษยสัมพันธ์ และกำนบุคลิกภาพของการเป็นครู ตลอดจนทัศนคติที่ดี ต่อวิชาชีพครู
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการ ฝึกอบรม ตามทัศนะของตนเองกับของผู้บังคับบัญชา
3. เพื่อศึกษาว่าผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการฝึกอบรมในแต่ละกำน เป็นความสามารถที่ได้รับจากประสบการณ์เดิมก่อนเข้ารับการฝึกอบรม หรือเป็น ความสามารถและประสบการณ์ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการได้รับการฝึกอบรมในวิทยาลัยครู

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาวิจัยจะเป็นประโยชน์ กังนี้

1. เพื่อให้ทราบผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการฝึกอบรม ตลอดจนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา และการฝึกอบรมตามโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการของวิทยาลัยครู
2. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา วิธีการฝึกอบรม และการปรับปรุงคุณภาพผู้เข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต สาขาศิลปศึกษาของวิทยาลัยครูในรุ่นต่อ ๆ ไป
3. เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อการฝึกหัดครูและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้นำผลวิจัยมาใช้ประกอบการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ตลอดจนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในวิทยาลัยครูให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ

1. ผู้สำเร็จการฝึกอบรมครุศาสตร์บัณฑิต สาขาศิลปศึกษา ตามโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ จากวิทยาลัยครูสกลนคร ปีการศึกษา 2525 - 2528 โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างครูประจำการผู้มีคุณสมบัติของประชากรที่ตองการศึกษา ในครั้งนี้ จำนวน 115 คน
2. ผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการฝึกอบรม จำนวน 98 คน
ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาเฉพาะครูประจำการผู้สำเร็จการฝึกอบรมที่กำลังปฏิบัติหน้าที่ ทางการสอนอยู่ในสถานศึกษาของรัฐและเอกชน ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ในเขต 3 จังหวัด คือ สกลนคร นครพนม และมุกดาหาร

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในแต่ละกลุ่ม ดังนี้

1. วุฒิทางการศึกษาของผู้บังคับบัญชา

1.1 อนุปริญญา

1.2 ปริญญาตรี

1.3 สูงกว่าปริญญาตรี

2. อายุ

2.1 อายุของผู้สำเร็จการฝึกอบรม

2.1.1 ต่ำกว่า 26 ปี

2.1.2 26 - 35 ปี

2.1.3 36 - 45 ปี

2.1.4 46 ปีขึ้นไป

2.2 อายุของผู้บังคับบัญชา

2.2.1 ต่ำกว่า 36 ปี

2.2.2 36 - 45 ปี

2.2.3 46 ปีขึ้นไป

3. ระดับโรงเรียน

ระดับโรงเรียนของผู้สำเร็จการฝึกอบรม และของผู้บังคับบัญชา

3.1 ประถมศึกษา

3.2 มัธยมศึกษา

ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการฝึกอบรมในตำแหน่ง ๆ คือ
 กำนันการสอน กำนันวิชาการ กำนันการแนะแนวและการปกครองชั้น กำนันมุษะยสัมพันธ์ และ
 กำนันบุคลิกภาพของการเป็นครู ตามทัศนะของผู้สำเร็จการฝึกอบรมและของผู้บังคับบัญชา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ หมายถึง โครงการที่สภาการฝึกหัดครูออกระเบียบให้วิทยาลัยครูจัดขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้ครู และบุคลากรทางการศึกษาประจำการ เข้ารับการฝึกอบรมได้ โดยไม่กระทบกระเทือนต่อการสอนและการทำงานในหน้าที่ปกติ ทั้งนี้เพื่อเพิ่มพูนสมรรถภาพ สถานภาพ และวิทยฐานะของครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการให้สูงขึ้น
2. ครู หมายถึง ครูประจำการที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา กรมอาชีวศึกษา สำนักงานการศึกษาเอกชน เทศบาล หรือหน่วยงานอื่น ๆ
3. บุคลากรทางการศึกษาประจำการ หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่บริหารการศึกษา และเป็นบุคลากรประจำ เช่น ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ บรรณารักษ์ ครูแนะแนว เป็นต้น
4. ผู้สำเร็จการฝึกอบรม หมายถึง ครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ ที่ได้รับสารฝึกอบรมครบตามหลักสูตรต่าง ๆ ของโครงการ และผ่านการประเมินผลตามระเบียบการวัดผลของสภาการฝึกหัดครู
5. ผู้บังคับบัญชา หมายถึง ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ อาจารย์ใหญ่หรือผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ ครูใหญ่หรือผู้ช่วยครูใหญ่ ของสถานศึกษา ที่ผู้สำเร็จการฝึกอบรมกำลังปฏิบัติหน้าที่การสอนอยู่ประจำ
6. การติดตามผลการปฏิบัติงาน หมายถึง การติดตามผลการปฏิบัติงานของครูประจำการผู้สำเร็จการฝึกอบรมครูศาสตร์บัณฑิต สาขาศิลปศึกษา ในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการสอน ด้านวิชาการ ด้านการแนะแนวและการปกครองชั้น ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านบุคลิกภาพของการเป็นครู โดยใช้แบบสอบถามที่มีลักษณะการตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า เป็นเครื่องมือในการวัดและแปลออกมาเป็นรูปคะแนน ซึ่งทำให้ทราบว่าผู้สำเร็จการฝึกอบรมมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานได้มากน้อยเพียงใด

7. สมรรถภาพ หมายถึง คุณลักษณะที่เกี่ยวกับความรู้ ทักษะ ทัศนคติที่มีต่อวิชาชีพครู ซึ่งครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาควรมีเพื่อให้สามารถกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ ที่พึงปรารถนาได้ ใน การศึกษาคั้งนี้หมายถึงสมรรถภาพในด้านต่าง ๆ 5 ด้าน ดังนี้

7.1 สมรรถภาพด้านการสอน หมายถึง พฤติกรรมที่เกี่ยวกับการเตรียม การสอน การนำทฤษฎีการสอนมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ต่าง ๆ การจัดกิจกรรม การเขียนการสอน การติดตามวิจัยผลและประเมินผลการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประโยชน์ ต่อกิจกรรมการเรียนการสอน

7.2 สมรรถภาพด้านวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมที่เกี่ยวกับการวิจัย การเขียน การแปลตำรา การผลิตเอกสารประกอบการสอน การเป็นสมาชิกสมาคมศิลปะ การนำความรู้ ด้านอื่น ๆ มาประยุกต์ใช้ในงานศิลปะ การติดตามข่าวสารทางศิลปะ การศึกษาและหาค้นคว้าวัสดุ ในท้องถิ่นมาใช้ประกอบงานศิลปะ และการติดตามข่าวความเคลื่อนไหวในวิทยาการต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้องกับงานด้านศิลปศึกษา

7.3 สมรรถภาพด้านการแนะแนวและการปกครองชั้น หมายถึง พฤติกรรม ที่เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนในด้านการวางแผนการเรียน การเลือกวิชาเรียน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม การขอทุนการศึกษา การศึกษา ต่อในระดับสูง การบริการสุขภาพอนามัย ซึ่งจะนำไปสู่การเลือกและการแก้ปัญหาทาง ด้านการศึกษาและอาชีพ ตลอดจนการควบคุมดูแลชั้นเรียนให้มีวินัยอัน เป็นการส่งเสริม พัฒนาการ บุคลิกภาพ และการปรับตัวของนักเรียน

7.4 สมรรถภาพด้านมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงถึงความ สามารถช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน ให้การยอมรับและเป็นกันเองกับบุคคลทั่วไป ร่วมมือ และร่วมกิจกรรมในการพัฒนาชุมชน ตลอดจนการทำงานร่วมกันได้อย่าง เป็นสุขและมี ประสิทธิภาพ

7.5 สมรรถภาพด้านบุคลิกภาพของการเป็นครู หมายถึง ลักษณะของครูที่ ใ้แก่แสดงถึงความสามารถในการแก้ปัญหา มีไหวพริบ มีสุขภาพจิตที่ดีและมีสุขภาพกายที่สมบูรณ์ เป็นมิตรกับคนทั่วไป มีกำลังใจเข้มแข็ง อ่อนน้อม ไม่แสดงความอ่อนไหวให้ผู้อื่นเห็น

8. ทัศนคติที่มีต่อวิชาชีพครู หมายถึง ความคิด ความรู้สึกที่ดีหรือทางบวก ที่เป็นกระบวนการภายใน เกิดขึ้นกับตัวครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการที่มีต่อทฤษฎีปฏิบัติการสอนในอาชีพครู ภายหลังจากที่สำเร็จการฝึกอบรมตามโครงการฝึกสอน รมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการจากวิทยาลัยครูไปแล้ว

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้างนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเรียบเรียง เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
ตามลำดับชั้นตอน ดังนี้

- เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมครูประจำการ
- เอกสารเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา
- เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถภาพของครู
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมครูประจำการ

1. ความหมาย

กุก (Good. 1973 : 246) ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับการฝึกอบรมครูประจำการ
ว่า หมายถึง การจัดส่ง เสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพและการพัฒนาบุคคลผู้ที่อยู่ในระหว่างการ
ปฏิบัติงาน ให้มีความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน

บุญชม ไชยโกษฐ์ (2513 : 21) ได้กล่าวว่า หมายถึง กระบวนการที่ครู
ได้มีกิจกรรมและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยทำให้ครูเกิดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ
ความสามารถ ความคิดเห็น ทัศนคติ และมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ทำให้มีสมรรถภาพ
ในการสอนและการปฏิบัติงานในหน้าที่ครูได้ดียิ่ง ๆ ขึ้น

ภิญโญ สาธร (2517 : 442 - 443) กล่าวถึงการฝึกอบรมครูว่าเป็น
กระบวนการที่มีแบบแผนซึ่งมุ่งหมายที่จะพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความชำนาญ เพื่อ
วัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งโดย เฉพาะของหน่วยงาน หรือขององค์การ

ไฮ จุง ยูง (Hei Joon Yoon. 1967 : 78) ใ้ค้้นยามไว้ว่า หมายถึง การให้กิจกรรมทุกอย่างที่หน่วยงานบริการหรือหน่วยงานนิเทศการศึกษาได้จัดให้มีขึ้น โดยมุ่งก่อให้เกิดความงอกงามทางด้านวิชาชีพของบุคลากรทางการศึกษา

ฮาร์ริส (Harris. 1969 : 44) กล่าวถึงการฝึกอบรมครูว่า หมายถึง กิจกรรมทั้งหมดที่จัดขึ้นเพื่อการปรับปรุงคุณภาพของคณะครูของโรงเรียนหรือสถานศึกษา ทั้งหลักสูตรระยะยาวที่เมื่อจบการศึกษาแล้วจะได้เพิ่มพูนคุณวุฒิ และหลักสูตรระยะสั้นที่ไม่ต้องการคุณวุฒิส่งขึ้น แต่มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือการปรับปรุงคุณภาพของครูประจำการ

จากคำนิยามเหล่านี้สรุปได้ว่า การฝึกอบรมครูประจำการ หมายถึง กิจกรรมทั้งหมดที่จัดขึ้นเป็นกระบวนการที่มีแบบแผน เพื่อการปรับปรุงคุณภาพของคณะครูของโรงเรียนหรือสถานศึกษา อันเป็นการเปิดโอกาสให้ครูประจำการได้เพิ่มพูนวิทยฐานะของตนเองและการปรับปรุงสมรรถภาพในการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ทั้งหลักสูตรระยะยาวที่เมื่อจบการศึกษอบรมแล้วจะได้เพิ่มพูนคุณวุฒิ และหลักสูตรระยะสั้นที่ไม่ต้องการคุณวุฒิส่งขึ้น แต่มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือการปรับปรุงคุณภาพของครูประจำการ

2. ความสำคัญของการฝึกอบรมของครูประจำการ

การพัฒนาคุณภาพของพลเมือง เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งของประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลาย เพราะประเทศที่จะพัฒนานั้น ทรัพยากรมนุษย์นั้นมีความสำคัญมาก ทั้งนี้เนื่องจากคนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของสังคม เป้าหมายในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ถ้ามิได้มุ่งพัฒนาคุณภาพของคนเสียก่อนแล้ว ความเพียรพยายามในการพัฒนาสิ่งอื่นใดก็จะสำเร็จไปไม่ได้เลย (วินัย วีระวิชานานนท์. 2522 : 30) การพัฒนาบุคคลจึงนับว่าเป็นกิจกรรมที่เด่นที่สุดใ้ค้้นหา ระบวนการบริหารงานบุคคล เพราะเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการผูกพัน การยอมรับไว้ การปรับปรุงคุณภาพและปริมาณของสมาชิกในองค์การหรือหน่วยงาน ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องแก้มัญหาและทำให้เป้าหมายประสงค์ขององค์การได้บรรลุผล (เมธี ปิอินชานนท์. 2523 : 149) และนอกจากนั้นการพัฒนาบุคคลก็ยังเป็นกรรมวิธีในอันที่จะเพิ่มพูนสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของบุคคล ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อมให้สามารถปฏิบัติงานทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุชุม คุณากรธรรม. 2524 : 40 ; ปรียา คงฤทธิศึกษากร. 2526 : 32)

สำหรับการพัฒนาบุคคลในองค์กรโรงเรียนพบว่า ครูเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญยิ่ง คุณภาพของการดำเนินงานในโรงเรียนจะดีเลวเพียงใดนั้นส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับคุณภาพของครูด้วย เป็นปัจจัย และส่งผลต่อคุณภาพของการจัดการศึกษาของประเทศชาติโดยส่วนรวม ทั้งนี้เป็นเพราะครูมีโอกาสได้สร้างสรรคและพัฒนาเยาวชนให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ทักษะ และทัศนคติ ที่เหมาะสมต่อสังคมที่เขาจะชนเหล่านั้น เป็นสมาชิกอยู่ เพื่อให้เยาวชนได้เป็นพลังสำคัญสำหรับการพัฒนาชาติให้เจริญก้าวหน้าทุกด้านในอนาคต ครูจึง เป็นผู้ที่มีหน้าที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้ ศิลปวิทยาการต่าง ๆ แก่ศิษย์ และปลูกฝังให้ศิษย์ได้มีความพร้อมที่จะออกไปดำรงชีวิตร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ในสังคมได้ด้วยดี แต่การที่ครูจะกระทำหน้าที่อันสำคัญดังกล่าวได้นั้น ครูจะต้อง เป็นผู้ที่ดีพร้อมด้วยคุณภาพและสมรรถภาพเสียก่อน (สมบุญ ทัณยะ. 2524 : 27) ซึ่งในทางอาชีพครูนี้สามารถจัดกระทำได้โดยตรงคือ วิธีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการที่มีคุณวุฒิต่ำ เข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มทุนวิทยฐานะและประโยชน์ในการปฏิบัติงานที่ปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น เพราะการศึกษาก่อนประจำการสำหรับวิชาชีพครูไม่เคยที่จะครบ สมบูรณ์ทุกอย่าง อีกทั้ง ไม่มีผู้ใดที่จะสามารถเป็นครูได้อย่าง สมบูรณ์ โดยตลอด เรื่อยไป ภายหลังจากที่ผ่านการศึกษามาเพียงหนึ่งปีหรืออย่างมากไม่เกินสี่ปีตามที่หลักสูตรได้กำหนด ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงอย่างค่อเนื่องของอิทธิพลภายนอก เช่น สิ่งแวดล้อม สภาพสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีผลทำให้แนวคิดแนวปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนของ ระบบการศึกษาเกิดการ เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ระบบการศึกษาและการจัดชั้นเรียนใหม่ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร แบบเรียน วิธีสอน และการวัดผลและการประเมินผล ซึ่ง ครูทุกคนจะต้องตระหนักถึงความจำเป็นที่จะปรับปรุงสมรรถภาพทางวิชาชีพของตนเองอยู่เสมอ (ชิปปันท์ เกตุทัต. 2524 : 28)

ทั้งนี้องค์กรใด ๆ ก็ตาม ภายหลังจากที่สรรหาและบรรจุบุคคล เข้าทำงาน โดยวิธีการกำหนดตำแหน่ง หน้าที่ และความรับผิดชอบแล้ว เมื่อได้ปฏิบัติงานไปสักระยะหนึ่ง ก็ควรที่จะได้มีการปรับปรุงและพัฒนาบุคคลที่กำลังปฏิบัติงานนั้น ให้มีโอกาสได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดการสร้างสรรค์เพิ่มทุนสมรรถภาพของบุคคลให้เหมาะสมและ

ทันสมัยอยู่เสมอ (มาลัย หุวะนันท. 2504 : 429) โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูประจำการที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนอยู่ในชนบทห่างไกลและเป็นเวลานาน ๆ จนเกิดความจำเจซ้ำซากควรที่จะได้รับความสนใจให้ได้เข้ามารับการฝึกอบรมตามโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการต่อไป

3. ความเป็นมาของโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ

เมื่อวิทยาลัยครูทั้ง 36 แห่งทั่วประเทศได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นสถาบันอุดมศึกษาของท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 (พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู. 2518 : 24) ในหมวดทั่วไป มาตรา 5 โดยเฉพาะในส่วนที่ว่าด้วยการส่งเสริมวิชาชีพและวิทยฐานะของครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ผู้บริหารการศึกษานั้น วิทยาลัยครูได้ตระหนักถึงบทบาทภาระหน้าที่อันสำคัญนี้เป็นประการที่สำคัญยิ่ง เพราะว่าการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เป็นการมุ่งพัฒนาความเจริญงอกงามทางด้านสติปัญญาและความคิด เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ เป็นการมุ่งสร้างสรรคัก้าลงคนในระดับวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง เพื่อพัฒนาประเทศ (แผนการศึกษาแห่งชาติ. 2520 : 8) ซึ่งตามหลักการจัดการศึกษาในระดับชั้นปริญญาอันเป็นงานสร้างบัณฑิต จะต้องคำนึงถึงคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่สุด (วิจิตร ศรีธำณ. 2520 : 71) ดังนั้นในปี พ.ศ. 2518 กรมการฝึกหัดครูจึงได้จัดประชุมปฏิบัติการภาคสนามเรื่อง "การฝึกหัดครูเพื่อปฏิรูปสังคมในชนบท" โดยได้รับการสนับสนุนจากองค์การระหว่างชาติ ซึ่งผลจากการประชุมในครั้งนั้นเองที่นับว่าเป็นจุดเริ่มต้นของโครงการ "ศูนย์ฝึกหัดครูท้องถิ่นสำหรับบุคลากรทางการศึกษาประจำการ" (สุพล วุฒิเสน. 2522 . 11) ต่อมาเมื่อปลายปี พ.ศ. 2519 สภาการฝึกหัดครูก็ได้มีประกาศระเบียบของสภาการฝึกหัดครูคือ ระเบียบสภาการฝึกหัดครูว่าด้วยการให้การศึกษและการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ พ.ศ. 2519 ประกาศ ณ วันที่ 28 กรกฎาคม 2519 และระเบียบสภาการฝึกหัดครูว่าด้วยการรับจ่ายเงินในการให้การศึกษและการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการและการจัดการศึกษาต่อเนื่อง พ.ศ. 2519 ประกาศ ณ วันที่ 28 กรกฎาคม 2519

และตามมติการประชุมสภาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ครั้งที่ 8/2521 เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2521 มีมติเห็นชอบให้วิทยาลัยครูทุกแห่ง ได้จัด เป็นการตามโครงการปีกอบรรณกรรมและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ เพื่อส่งเสริมวิद्यฐานะของ ครูตามหลักสูตรสภาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา พ.ศ. 2519 ต่อมากรมการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จึงได้มีหนังสือที่ ศษ.0301/ว. 15522 ลงวันที่ 17 สิงหาคม 2521 แจ้งให้วิทยาลัยครูทุกแห่ง ทราบเพื่อพิจารณาในการดำเนินการตามโครงการปีกอบรรณกรรมและบุคลากรทางการศึกษาประจำการต่อไป และสำหรับวิทยาลัยครูที่มีความพร้อมสามารถจัดดำเนินการตามโครงการได้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2521 เป็นต้นมา (มาฆพ ภาณุทวีไลธรรม. 2525 : 20) ซึ่งโครงการดังกล่าวนี้ได้กำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาการศึกษาระดับมัธยมศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 4 ไว้ว่า เพื่อที่จะดำเนินการผลิตครูให้สามารถตอบสนอง ความต้องการ ของ สังคมทั้ง ทาง ด้านปริมาณและคุณภาพ โดยการประสานให้สอดคล้องกันทุกระดับการศึกษาทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา รวมถึงการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาระดับมัธยมศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงและความต้องการของท้องถิ่น เป็นหลัก ตลอดจนการขยายการปีกอบรรณกรรมประจำการ เพื่อเพิ่มพูนสมรรถภาพและประสิทธิภาพในการสอนให้สูงขึ้น (กรมการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2519 : 35) ดังนั้นโครงการปีกอบรรณกรรมและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ จึงได้กำหนดความมุ่งหมายในการดำเนินการดังนี้คือ

1. เพื่อเพิ่มพูนสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของ ครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการให้สามารถสนอง ความต้องการของหน่วยงานผู้ใช้ครู
  2. เพื่อเป็นการให้บริการทางการศึกษาแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการในท้องถิ่นอย่าง เสมอภาค
  3. เพื่อเป็นการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ในการเพิ่มพูนสมรรถภาพและวิद्यฐานะของครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ
  4. เพื่อยกสถานภาพของวิชาชีพครูให้สูงขึ้น
  5. เพื่อเพิ่มพูนวิद्यฐานะแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการให้สูงขึ้น
- (กลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. 2523 : 2 - 3)

และเมื่อพิจารณาความมุ่งหมายของโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการโดยรวมแล้วสรุปได้ว่า การจัดให้การฝึกอบรมแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการในวิทยาลัยครู จึงควรจัดขึ้นด้วยวัตถุประสงค์ที่สำคัญสามประการ ดังนี้คือ เพื่อเพิ่มพูนสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการให้สามารถสนองความต้องการของหน่วยงานต้นสังกัดผู้ใช้ครู เพื่อเพิ่มพูนวิทยฐานะแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการให้สูงขึ้นโดยไม่กระทบกระเทือนงานในหน้าที่ประจำ เพื่อเป็นการสร้างขวัญและเสริมกำลังใจของครูประจำการในระหว่างปฏิบัติงานให้ดีขึ้น โดยให้ครูมีโอกาสศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อ เป็นการเลื่อนวิทยฐานะและตำแหน่งหน้าที่ให้สูงขึ้น มีหลักเกณฑ์และกำหนดที่แน่นอนตามแนวทางที่วิทยาลัยครูได้กำหนดไว้

เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมให้แก่ครูประจำการ ได้มีผู้ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะตามที่เสนอไว้หลายประการ ดังเช่น กอ สวัสดิ์พิพาณิชย์ (2519 : 51 - 52) ได้เสนอว่าควรเน้นในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้คือ ควรหาวิธีการดำเนินการฝึกอบรมที่ให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ ได้มองเห็นความสำคัญของการฝึกอบรมที่มีต่ออาชีพของตน ดังนั้นประโยชน์จากการฝึกอบรมจึงควรจะมีผลต่อเนื่อง ไปถึงการเรียนของนักเรียนและหน้าที่การงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมด้วย และควรเพิ่มโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อเป็นการส่งเสริมด้านความคิดหาเหตุผลให้มากขึ้น ดังนั้นการจัดให้การฝึกอบรมจึงไม่ควรเน้นเฉพาะที่ห้องเรียนเท่านั้น

สอดคล้องกับ จัญญ มลิพันธ์ (2522 : 17) เมื่อครั้งที่ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมการฝึกหัดครู ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวโน้มของการฝึกหัดครูในอนาคตว่า เป้าหมายของการให้การศึกษอบรมแก่ครูประจำการมีสองประการคือ ประการแรกจะให้การฝึกอบรมที่มีผลกระทบท่อการปรับปรุงตัวเองของครู ให้ครูมีคุณภาพสูงขึ้นให้มีคุณภาพในการสอนในการทำงานที่ขึ้นในทันที และประการที่สองต้องเป็นที่พอใจของผู้บังคับบัญชาหรือหน่วยงานที่จัดการศึกษาอยู่ในท้องถิ่นนั้นเป็นสิ่งสำคัญ เช่นเดียวกับ เบอร์ตัน และบรูคเนอร์ (Burton and Bruckner. 1955. 36 - 44) ก็ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้สองประการคือ ควรเป็นการปรับปรุงคุณภาพของครูประจำการโดยตรงด้วยการให้ความรู้ด้านการสอนเป็นสิ่งสำคัญ

และควร เป็นกา รมปรึ งการศึ กษาของ เก็ กหรือผู้ เริ วน โ คยการจึ กจึ กกรรมเส รมหลั กสู ตร หรือ เส รมบท เริ วน เพื่อทำ ให้ ผู้ เริ วนเข้า รมการปึ กอ รมมได้ เริ วนรู้ และมี ประส ภาวธ ามาก ึ้น

สำห รม คั ทท์ (Dutt. 1961 : 12 - 13) ได้ พยายามชี้ ให้ เห็นถึง ความจำ เป็นของการส่ง เส รมวิ ทยาฐานะของครูประจำ การด้วยวิ ธีการปึ กอ รมมว่า เพื่อ เป็นกา รมระ กุ ้นให้ คณะครู ครูใหญ่ ศึ กษา นั เสิ ก์ ตลอดจนผู้ ที่ มี ส่วนเกี ยวข้อง อื่ น ๆ ในระ วมย โ รง เริ วน ได้ รมมือเกี นกันศึ กษา เพื่อแส วงหาแนว ทางใหม่ทาง การศึ กษา รมหึ งการค้นคว้า วิ ญั ยในภา คทฤษฎี และภา คปฏิบัติ ในการสอน อื่ นเป็น การสร ้างสร รค์ความรู ้ใหม่ ๆ ให้ เกิ ดขึ้น แก่ ครู เพื่อช่วย เหลือและ นำ ครูใหม่ ที่ จะ กอ ง เติ มชึ ญกับกา รมแก้ ปัญหาใน งานอาชี ตครู เพื่อ ชรั กชอ มกท ร่อ ้ง หึ นฐานในการ เติ รมมครู ที่ ได้ รมการศึ กษามาก่อน เป็นครูประจำ การ ซึ่งอาจ จะ ยัง ไม่ เพียงพอ ก่อ การบ รมระ กอบอาชี ตครูที่ จำ เป็นจะ กอ ง ได้ รมความรู ้เพิ่ม เติ มและปึ กอ รมมหึ กษะเพิ่ม ึ้น เพื่อ เป็นเค รื่องมือของครูและ ผู้ วมวิ หารในการสร ้างหึ กษะ กา รมแก้ ปัญหา และ การสร ้างหึ ศนค ติ ที่ หึ งปราร ณา รมหึ งก่ ให เกิ ดความสำ นึ กในความ รมบิ กชอ มต่ออาชี ตครู เพื่อช่วย ให้ ครู ได้วาง แบนแ ล ปรึ งวิ ธีสอนให้ เกิ ดประ สั ทธิ ภา พ เพื่อช่วย ให้ ครูเกิ ดความเข้าใจ ในสั งค ม และวิ ฒน ชร มที่ ก่า สั งเป ลั ยนเป ลอ งว่า มี อี ทพิ ทศ ก่อ การจึ กหลั กสู ตรและ การจึ กการ เริ วนการ สอน เพื่อช่วย ให้ วิ ทยาลั ยครูและ มหาวิ ทยาลั ยที่ เกี ยวกับ การผลิตครู ได้ เติ รมมการอย ่าง เหนมา ะสม โ คย ค่านึ งถึง ปริ มาณและ คุณ ภา พของ นั กศึ กษาครู ที่ ผลิตออก มา เพื่อช่วย ให้ สดา บัน การผลิตครู ได้ ปรึ งการปึ กหึ กษะการ เป็นครู ให้ เหนมา ะสมหึ งค่านึ กค ติ ภา พ ความสน ใจ ความรู ้ หึ กษะ และหึ ศนค ติ ที่ หึ งปราร ณา เพื่อช่วย พั ฒนาคุณ ลั กษณะของ การเป็น ผู้ นำ ที่ ติ ในการจึ กจึ กกรรมต่าง ๆ ใน โ รง เริ วน ซึ่ง มี ความเห็นตรง กับ แฮ ส (Hass. 1957 : 13) ด้วย เช่น เกี ยวกับ ส่วน ฮาร์ ริ ส (Harris. 1969 : 3) มี ความเห็นแตก ต่าง ไป จาก คั ทท์ และแฮ ส ว่า องค์ ปร ะกอบที่ สำคัญและ เหนมา ะสมที่ จะ ได้ รมความสน ใจและเอา ใจใส่ เป็นอย ่าง ยึ ่ง คือ การสร ้างขวัญและ ก่า สั งใจของ ครูประจำ การ เพราะ เป็น บั จจึ ย สำคัญ ที่ ทำ ให้ ครูประจำ การเกิ ดก่า สั งใจสร ้างสม รมร ณา ภา พในการปฏิบัติ งาน ได้ ดี กว่า การปรึ งกำ นใด ๆ เสิ ยอื่ ก

นอกจากนั้นแล้ว สตูปส์ และจอห์นสัน (Stoops and Johnson. 1967 : 388 - 389) ยัง ได้ เสนอแนะว่า การปึ กอ รมมครูประจำ การนั้น ควรจึ กให้เป็นกระ วมการ

ที่ต่อเนื่อง เชื่อมโยงกับการปฏิบัติงานประจำ กล่าวคือให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถที่จะนำความรู้และวิธีการสอนแบบต่าง ๆ ที่ได้ รับ เป็นประสบการณ์จากการฝึกอบรมไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการสอนของตนเองได้ ควรเลือกใช้วิธีการต่าง ๆ หลายอย่างประสานเข้าด้วยกัน โดยการพิจารณาจากสถานการณ์ปัจจุบันในขณะนั้น เป็นองค์ประกอบและเป็นตัวกำหนดการดำเนินงาน และควรให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดความรู้สึกว่ามีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาหาความรู้เพื่อการปรับปรุงตนเองให้เข้ากับเพื่อนร่วมงาน มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงานของตนเองสูงขึ้น

สอดคล้องกับความเห็นของคณะผู้แทนของประเทศไทย ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการฝึกอบรมครูประจำการ ในการประชุมระหว่างชาติครั้งที่ 35 ณ กรุงเจนีวา ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ ในระหว่างวันที่ 27 สิงหาคม ถึงวันที่ 4 กันยายน 2518 ว่าควรได้ดำเนินการในสิ่งต่าง ๆ ดังนี้คือ ควรเป็นสิ่งที่ทำต่อเนื่องกันอยู่เสมอ เพื่อให้ครูประจำการมีความรู้และทักษะต่อสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ควรรวมไปถึงผู้ที่อยู่ในแวดวงการศึกษาทุกระดับ ควรจัดเป็นกิจกรรมที่มีหน่วยงาน รับผิดชอบ มีบุคลากร และงบประมาณในการจัดโดยเฉพาะ และควรให้ผู้อยู่ในวงการศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม ได้มีส่วนร่วม รับผิดชอบในการวางนโยบาย แนวทางปฏิบัติ และการดำเนินงานด้วย (โพยม วรรณศิริ, 2519 : 83)

ที่กล่าวมาในสรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ ควรมีเป้าหมาย เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รู้จักการแสวงหาความรู้และการเรียนรู้ด้วยตนเองให้มากที่สุด โดยการใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ หลายอย่างประสานเข้าด้วยกัน และให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนได้เข้าใจว่าเป็นการฝึกอบรมเพื่อการอาชีพมากกว่าการฝึกอบรมเพื่อการแสวงหาความรู้เพียงอย่างเดียว อีกทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินงาน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในระหว่างการฝึกอบรมด้วย ยังผลให้การดำเนินงานตามโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการได้บรรลุซึ่งเป้าหมายที่พึงประสงค์ได้

4. ประโยชน์ของการฝึกอบรมครูประจำการ

การฝึกอบรมครูประจำการตามโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการของวิทยาลัยครูนั้น โดยทั่วไปมักจะมุ่งประเด็นหลักสำคัญอยู่ที่การพัฒนาและปรับปรุงสมรรถภาพของครูประจำการในการปฏิบัติงานหน้าที่ครูให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น อีกทั้งเป็นการเลื่อนวิทยฐานะของครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการให้สูงขึ้นด้วย ซึ่งมีผลทำให้ครูประจำการทั้งหลาย เกิดมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานในหน้าที่ครูได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เพราะการฝึกอบรมเป็นกิจกรรมที่ให้ทั้งความรู้ ทักษะ และทัศนคติในระหว่างการฝึกอบรมเป็นอย่างดี สามารถสนองความต้องการของครูประจำการได้อย่างแท้จริง เป็นการช่วยเหลือคลี่คลายปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูได้ เพราะเหตุว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนล้วนแต่เป็นครูประจำการที่มีประสบการณ์ และผ่านการปฏิบัติงานในหน้าที่ครูอยู่ในโรงเรียนมาก่อนแล้ว เมื่อเข้ามารับการฝึกอบรมจึงสามารถนำเอาสภาพปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และประสบการณ์ทั้งหมดที่เกิดขึ้นในระหว่างทำการสอนในชั้นเรียนนั้นมาเสนออภิปราย และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ให้การฝึกอบรมและผู้เข้ารับการฝึกอบรมด้วยกันได้ในทันทีทันใด ซึ่งมีสถานการณ์โดยทั่วไปใกล้เคียงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชั้นเรียนมาก ทำให้ครูประจำการผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความเข้าใจและมองเห็นความสัมพันธ์ของปัญหาได้อย่างกว้างขวาง ละเอียดลึกซึ้ง และกระจ่างชัด ส่งผลดีต่อการปฏิบัติงานของครูประจำการให้ไค้บรรลุซึ่งเป้าหมายที่พึงประสงค์และมีสัมฤทธิ์ผลของงานสูง ซึ่งเท่ากับเป็นการเสริมสร้างสมรรถภาพที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ครู ที่ตนเองเห็นว่ายังมีข้อบกพร่องหรือมีไม่เพียงพอที่จะใช้ในการปฏิบัติงานสอนอย่างมีประสิทธิภาพได้ จึงจำเป็นที่จะต้องมีการเพิ่มพูนและปรับปรุงให้เหมาะสมทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและความเจริญก้าวหน้าของวิทยาการต่าง ๆ อยู่เสมอ ดังที่ บุญชม ไชยโกษี (2513 : 5) ได้เสนอแนะว่า ควรได้เน้นที่การเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ และวิธีสอนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น อันเป็นการส่งเสริมความก้าวหน้าในงานอาชีพครูอีกทางหนึ่ง และเมื่อครูมีความก้าวหน้าทางวิชาชีพแล้วก็ย่อมที่จะเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง เกิดความรู้สึกว่าตนมีเสถียรภาพอันมั่นคงในการทำงาน ทำให้ครูมีขวัญและกำลังใจที่ดีในการปฏิบัติงาน ซึ่งในเรื่องนี้ มาสมรรถ

(2523 : 8) ก็ยังได้กล่าวสนับสนุนผลดีของการฝึกอบรมครูประจำการว่า การฝึกอบรมครูนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมคือ ได้มีความก้าวหน้าในหน้าที่และมี การยอมรับฐานะในสังคมดีขึ้น เพราะ เป็นการยกฐานะการศึกษาของครูให้สูงขึ้นอย่าง เสมอภาค และเมื่อ เรียนจบแล้วปริญญาที่ได้ รั้งก็จะมีส่วนทำให้การสอนของครูที่ขึ้นควบ อีกทั้งทำให้ครูประจำการมี ทัศนคติที่กว้างไกลและมีศักดิ์ศรีในสังคมครูและสังคมอื่น ๆ

ดังนั้นการฝึกอบรมครูประจำการจึง เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อการพัฒนาปรับปรุง สร้างเสริมสมรรถภาพในด้านต่าง ๆ ของครู ทำให้ครูได้มีโอกาสพัฒนาตนเองและปรับปรุง หน้าที่ทางการสอนในสาขาวิชาที่ตนเอง รับผิดชอบท่า้การสอนอยู่ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น และ ประโยชน์ที่ได้ รั้งจากการฝึกอบรมก็จะเป็นการประสมประสาน ระหว่าง ประสิทธิภาพเก่ากับ ประสิทธิภาพใหม่ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม นอกจากนั้นแล้วการฝึกอบรมยังมีผลทำให้ครู ประจำการผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เกิดความรู้สึก ชำนิ่ก และ รับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานใน หน้าที่ครูสูงขึ้น ตลอดจนเกิดความภาคภูมิใจ มีความเชื่อมั่น และศรัทธาต่อการประกอบอาชีพ ครูของตนเอง

อีกทั้งแนวโน้มของการจัดการฝึกหัดครูในอนาคตนั้น ได้มุ่งเน้นที่จะให้ความรู้ แก่ครูประจำการ เพื่อยก รั้งกับมาตรฐานคุณภาพของ ครูประจำการให้สูงขึ้น ซึ่งเท่าเทียม เป็น การยกมาตรฐานอุดมศึกษาของวิทยาลัยครูทั้งหมดให้เข้าสู่มาตรฐานของอุดมศึกษาไ้ย เร้ว (จรรยา มิสินทร์. 2522 : 15 - 16) ดังนั้นหน้าที่ของการฝึกหัดครูจึงมิได้มุ่งแต่เฉพาะ การศึกษาของนักศึกษาการฝึกหัดครูเพื่อที่จะออกไป เป็นครูเท่านั้น หากแต่ได้ครอบคลุมไปถึง การให้การศึกษาอบรมแก่ครูในระหว่างประจำการ ที่กำลังทำหน้าที่การสอนอยู่จนตลอดชีวิต การทำงานของ ครูด้วย เพื่อให้ครูประจำการจะได้มีโอกาสสลับ เปลี่ยนกัน เข้ามารับการฝึกอบรม อยู่เรื่อย ๆ อันจะทำให้ได้ทราบถึงปัญหาและความต้องการ ตลอดจนความสามารถในการ แก้ปัญหาทางกระบวนการเรียนการสอนได้หันห่วงที่ วิทยาลัยครูทุกแห่งจึงยังไม่ควรที่จะ ทอดทิ้ง ครูประจำการเหล่านี้ และควรจะเป็นแหล่งวิทยากรที่สำคัญที่จะ เป็นศูนย์ปฏิบัติการ ช่วยเหลือแก่คณะครูต่อไป (สุมน อมรวิวัฒน์. 2521 : 16) เช่นเดียวกันกับ นอร์ตัน (Norton. 1951 : 73 - 74) ที่ได้อ้างถึง The American Association of Colleges for Teacher Education ที่ได้แต่งตั้ง คณะกรรมการขึ้นมาชุดหนึ่ง เพื่อศึกษาว่า สถาบัน

การฝึกหัดครูควรจะมีบทบาทในการให้การศึกษาอบรมแก่ครูประจำการหรือไม่ เพียงใด คณะกรรมการชุดดังกล่าวได้ศึกษาปัญหาในการดำเนินงานตามโครงการแล้วได้เสนอแนะว่า การศึกษาในระหว่างประจำการของครูและการให้วิทยากรแก่โรงเรียนนั้นควรจะมีเป็นส่วนสำคัญของโครงการฝึกหัดครู โดยที่สถาบันการฝึกหัดครูควรมีหน้าที่และรับผิดชอบโดยตรงต่อครูประจำการทั้งหลายของโรงเรียน ที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่บริการของสถาบันการฝึกหัดครูนั้น ๆ ต่อไป

ทั้งนี้และทั้งนั้นสถาบันการฝึกหัดครูก็จะต้องตระหนักอยู่เสมอว่าได้ผลิตคนไปทำงานกับเด็ก เพราะจุดหมายปลายทางของการฝึกหัดครูก็คือ เด็ก ครูจะต้องศึกษาค้นคว้าและสร้างสรรค์ให้เด็กได้เจริญเติบโตและก้าวหน้าไปให้มากที่สุดและในที่สุดเท่าที่จะทำได้ (ไพฑูริย์ สินลารักษ์. 2522 . 14) เด็กเหล่านี้จะเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ จะมีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรมมากน้อยเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพของครูผู้ซึ่งทำหน้าที่ประสาทความรู้และให้การอบรมวินัยธรรมแก่เด็ก ถ้าหากโคครูที่มีคุณภาพก็จะส่งออกไปถึงการศึกษาที่ดีของเด็ก ตรงกันข้ามถ้าโคครูที่หย่อนสมรรถภาพก็ยากที่จะให้การฝึกอบรมแก่เด็กให้เป็นพลเมืองที่มีประสิทธิภาพได้ (Gottarel. 1959 : 12) ซึ่งครูประจำการหลัง เหล่านี้อาจเกิดขึ้น เนื่องจากข้อบกพร่องพื้นฐานในการเตรียมครูก่อนประจำการและการฝึกอบรมครูในระหว่างประจำการ เช่น ปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตรการฝึกหัดครู คุณภาพของอาจารย์ผู้ให้การฝึกอบรม เทคนิควิธีและกระบวนการในการฝึกอบรม ตลอดจนสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ของสถานฝึกอบรม สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการของวิทยาลัยครูแห่งประเทศไทย

5. ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ

ในชั้นดำเนินการฝึกอบรมเพื่อให้ครูประจำการได้มีโอกาสในการพัฒนาและปรับปรุงหน้าที่การสอนของตนเองนั้น หลักสูตรนับว่าเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการฝึกอบรมครูประจำการมาก เพราะหลักสูตรเป็นเครื่องกำหนด เป้าหมาย และทิศทางของการจัดการเรียนการสอนในกิจกรรมนั้น ๆ แต่จากสภาพที่ปรากฏพบว่าหลักสูตรการฝึกหัดครูของไทยยังมีจุดบกพร่องอยู่บ้างกล่าวคือ เนื้อหาวิชาในหลักสูตรไม่สอดคล้องกับความมุ่งหมายที่พึงไว้ การบรรจุเนื้อหาวิชาในหลักสูตรมีมากเกินไป เนื้อหาในหลายวิชามีลักษณะซ้ำซ้อนกัน

และไม่สัมพันธ์กัน นักศึกษาไม่ใคร่เรียนเนื้อหาวิชาเอกอย่างลึกซึ้ง เนื้อหาวิชาการศึกษามากเป็น เรื่องราวของต่างประเทศไม่ใคร่ตั้งอยู่บนพื้นฐานสภาพความเป็นจริงของสังคมไทยโดยตรง เนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องกับวิธีสอนมักเป็นเรื่องทั่วไปและเป็นนามธรรมมาก ผดุงจิตซึ่งไต่แก่นักศึกษาก็ไม่สอดคล้องกับวิชาสี่หรือมากกว่าที่พึงไว้ (ธีระ ภูษิณี. 2521 : 29 - 30) สอดคล้องกับความเห็นของ ธีระ สุมิตร (2518 : 100 - 103) ที่ไต่ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกหัดครูว่า การฝึกหัดครูที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันนี้ไม่สามารถสร้างพื้นฐานความสามารถในวิชาสี่ทุกยุคตลอดไป เพราะระยะเวลาในการจัดเตรียมครูไม่เพียงพอและไม่ตรงกับสภาพแวดล้อมที่แท้จริง โครงสร้างของหลักสูตรไม่ตรงกับที่จะเตรียมนักศึกษาเพื่อรับผิดชอบในหน้าที่การเป็นครูอย่างแท้จริง ความรู้ที่ไต่ศึกษาเอาเรียนมักจะเป็นเรื่องพื้นฐาน วิธีสอนไม่ไต่รับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนความไม่ทันต่อความต้องการของชุมชนที่เปลี่ยนแปลง รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงในความต้องการของผู้เรียนและครู อีกทั้งความเจริญก้าวหน้าของการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ นับว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการฝึกอบรมให้แก่ครูประจำการของวิทยาลัยครูเรื่อยมา

ดังนั้นในการฝึกอบรมครูประจำการ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและไต่บรรลุตามเป้าหมายของโครงการ จึงจำเป็นต้องศึกษาถึงความต้องการของครูและโรงเรียนก่อนเป็นเบื้องต้น เพราะเมื่อครูประจำการเกิดความต้องการและจะได้รับการตอบสนองต่อความต้องการนั้นแล้ว ครูประจำการย่อมมีความตั้งใจมุ่งมั่นและมีกำลังใจในการปฏิบัติงานด้วยความเสียสละและเต็มพลังความสามารถที่ตนเองมีอยู่ (จำนง บุญชู. 2513 : 50) ซึ่งในกระบวนการนี้สามารถจัดกระทำไต่โดยวิธีการศึกษาถึงสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของครูประจำการในแต่ละท้องถิ่นนั้นเอง (Steig and Frederick. 1969 : 21 ; Warren. 1974 : 3561-A) เพื่อจะได้เป็นข้อมูลนำมาประกอบการพิจารณาในการดำเนินงานตามโครงการทุกขั้นตอน และควรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนไต่มีส่วนร่วมในการวางแผนและการปรับปรุงการดำเนินงานที่เหมาะสมควย (Childress. 1968 . 36 - 45) ซึ่งนับตั้งแต่การจกักรูปแบบการฝึกอบรม การกำหนดความมุ่งหมายที่แน่ชัด การวางแผนในการดำเนินงานที่รัดกุม และการ

ประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษารวม
อย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องด้วย (Charles and Cushman. 1954 : 442 - 443 ; Clark.
1970 : 2767-A : Kaslow. 1970 : 1117-A) ดังเช่นผลการศึกษาต่อไปนี้

สุคใจ บุญอารีย์ (2522 : 110 - 114) ได้ศึกษาความคิดเห็นของ
ครูประถมศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานีต่อการฝึกหัด รมครูประจำการ พบว่าครูมีความ
ต้องการมาก เกี่ยวกับวิธีสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังได้เสนอแนะ
ว่าการจัดให้การฝึกหัด รมแก่ครูประจำการนั้น ควรคำนึงถึงสถานภาพส่วนตัว การสมรส
ประสิทธิภาพในการสอน ประสิทธิภาพเดิมและหน้าที่ประจำที่กำลังปฏิบัติอยู่ในขณะนั้น ซึ่ง
สอดคล้องกับผลการศึกษาของ นีโคลสัน (Nicholson. 1977 : 4101-A) ที่ได้ศึกษา
เกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาปรับปรุง รูปแบบการฝึกหัด รมครูประจำการสำหรับการศึกษาทั่วไป
และการศึกษาพิเศษ โดยได้ทำการเปรียบเทียบตัวแปรอายุ เพศ ระดับการศึกษา และ
ประสิทธิภาพในการทำงาน พบว่าเพศและประสิทธิภาพในการทำงานมีผลต่อความต้องการ
ในการฝึกหัด รมครูประจำการด้วย กล่าวคือครูที่มีประสิทธิภาพมากจะเห็นประโยชน์จาก
การฝึกหัด รมน้อยกว่าครูที่มีประสิทธิภาพน้อย และ บุญหิน เบ้าเจริญ (2522 : 99 - 101)
ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการของครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ และพะเยาที่
สัมพันธ์กับการใช้หลักสูตรและการให้บริการของวิทยาลัยครูเชียงใหม่แก่ครูประจำการ พบว่า
ครูที่มีอายุราชการต่างกันคือต่ำกว่า 5 ปีมีความต้องการในกันต่าง ๆ มากกว่าครูที่มีอายุ
ราชการ 5 - 10 ปี และได้เสนอแนะว่าควรนำตัวแปรด้านวุฒิ อายุราชการมาเปรียบเทียบ
ด้วย เพื่อจะทำให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการของครูได้อย่างชัดเจนขึ้น ซึ่งพบ
เช่นเกี่ยวกับการศึกษาของ กิเซลลิ และบราวน์ (Ghiselli and Brown. 1955 : 430)
ที่พบว่าองค์ประกอบสำคัญอันหนึ่งที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ความรับผิดชอบ
และการปรับตัวของผู้นับปฏิบัติงานก็คืออายุ โดยพบว่าผู้นับปฏิบัติงานที่มีอายุระหว่าง 45 - 54 ปี
มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานน้อยกว่าผู้นับปฏิบัติงานที่มีอายุระหว่าง 25 - 34 ปี

จึงกล่าวได้ว่าโครงการฝึกหัด รมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการของ
วิทยาลัยครู ยังมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการอยู่มาก ทั้งนี้จากการศึกษา
โดยตรงของ อุกม ยุวะสุต (2524 : 66 - 67) ที่ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการทาง

วิชาการของผู้เข้ารับการศึกษาและผู้ที่ให้การศึกษามิใช่ในโครงการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาของวิทยาลัยครูนครปฐม พบว่าผู้เข้ารับการศึกษาและผู้ที่ให้การศึกษามีปัญหาทางการเรียนการสอนและความต้องการทางวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้เข้ารับการศึกษามีความต้องการทางวิชาการทุกรายขออยู่ในระดับค่อนข้างมาก นอกจากนี้ยังพบว่าสาเหตุของปัญหาการเรียนการสอนคือผู้เข้ารับการศึกษาไม่มีเวลาว่างที่ได้รับมอบหมายวิชาเลือกที่เรียนไม่ตรงกับความสามารถและความต้องการที่แท้จริง ทำการเรียนที่ได้มาตรฐานในห้องสมุดมีไม่เพียงพอที่จะทำการศึกษาค้นคว้าได้อย่างทั่วถึง สอดคล้องกับ กษมชัย โพธิอาษา (2523 : 82 - 87) ที่ได้ทำการประเมินผลโครงการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาประจำการในเขตจังหวัดสุรินทร์และศรีสะเกษ โดยพบว่า ผู้เข้ารับการศึกษามีปัญหาในด้าน การเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผล ปัญหาเกี่ยวกับงานในหน้าที่ประจำที่กำลังปฏิบัติอยู่ และปัญหาในการให้บริการของศูนย์ศึกษามิใช่อยู่ในระดับมาก และ มาฆพ ภาณุทวีไลธรรม (2525 : 88 - 89) ได้ประเมินผลโครงการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ พบว่าครูประจำการที่เข้ารับการศึกษาพบว่ามีสมรรถภาพสูงกว่าครูประจำการที่ไม่ได้เข้ารับการศึกษา แต่ก็ยังมีข้อบกพร่องอยู่บ้างกล่าวคือ ครูประจำการผู้เข้ารับการศึกษาไม่ได้นำความรู้ความสามารถไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม การปฏิบัติงานในโรงเรียนก็ไม่ได้เสียสละเท่าที่ควร และพฤติกรรมการสอนเกี่ยวกับการใช้นวัตกรรมทางการศึกษา ก็ไม่ต่างจากครูประจำการที่ไม่ได้เข้ารับการศึกษา แต่อย่างใด ตรงกันข้ามกลับมีความกระตือรือร้นในสิ่งที่จะเกิดเป็นผลดีหรือประโยชน์แก่ตนเองเป็นอันดับแรก ซึ่งมีความเห็นเช่นเดียวกับคณะนิสิตปริญญาโทบริหารการศึกษา (2522 : 298) ที่ศึกษาปัญหาในการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน พบว่าครูโดยทั่วไปขาดการค้นคว้าที่จะศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตนเองให้ทันสมัยอยู่เสมอ แต่กลับสนใจที่จะแสวงหาตำแหน่งหน้าที่ของตนให้สูงขึ้นเพื่อการหารายได้ให้มากขึ้น ก่อปรกับปัญหาทางค่าแรงธุรกิจจึงทำให้ครูส่วนใหญ่ของหารายได้จากการประกอบอาชีพรองอื่น ๆ ในขณะที่เข้านักด้วย ก่อให้เกิดมีผลลึกลับในครูประจำการ ผู้สำเร็จการศึกษามิใช่เป็นผลผลิตของวิทยาลัยครู ได้กลายเป็นบุคลากรที่ขาดสมรรถภาพทางการสอนที่ดีไปในที่สุดอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

และจากผลการออกตรวจเยี่ยมโรงเรียนประถมศึกษาชั้นปีที่ 1 ตาม

โครงการนิเทศและการติดตามผลการใช้หลักสูตรระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ของ กองวิจัย กรมวิชาการ ก็พบว่าแนวโน้มในการสอนของครูส่วนใหญ่ ยังเป็นไปในลักษณะเดิม หรือแบบเก่า สภาพการจัดห้องเรียนยังคง เป็นไปตามแบบที่ครูและนักเรียนนั่งประจันหน้ากัน ไม่มีการจัดกลุ่มหรือการทำกิจกรรมที่ตามแผนการสอนได้แน่นอนไว้ โรงเรียนบางแห่งมีครู ไม่ครบชั้นจึงทำให้ไม่อาจที่จะดำเนินการสอนตามแผนการสอนได้ (สุน อมรวิวัฒน์. 2521 : 15) ทรงกัม สวัสดิ์ ไชยคุงา (2517 : 189) ที่ได้ชี้ให้เห็นถึงจุดบกพร่อง ในการสอนของครูว่า ครูส่วนใหญ่ยังยึดตนเอง เป็นศูนย์กลางและเป็นผู้ที่มีบทบาทมากในการ เรียนการสอน ไม่พยายามหาวิธีการที่ให้ผู้เรียนได้มองเห็นความสำคัญของการเรียนด้วย ตนเอง ครูใช้วิธีการสอนอย่างง่าย ๆ ถึงแม้จะมีหลักสูตรเป็นแนวทางแต่ก็ช่วยได้ไม่เต็มที่ โดยการเน้นเพียง เนื้อหาวิชาและการวัดผลเฉพาะความจำในเนื้อหาวิชาเท่านั้น ซึ่งสอดคล้อง กับคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติที่ได้ทำการศึกษาถึงประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา ในปี พ.ศ. 2520 พบว่าสมรรถภาพของครูยังไม่เป็นที่พอใจกล่าวคือ ครูมีความรู้รอบ ไม่ทันสมัย ขาดทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู บกพร่องทางด้านภาษาไทย ขาดมารยาท ขาดจรรยาบรรณ ครู ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ไม่พัฒนาการสอน ไม่รู้จักใช้แหล่งวิทยาการในห้องเรียน (กลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. 2522 : 5) และจากการศึกษาของ อับดุลลาห์ (Abdullah. 1978 : 2201-A) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษา ระดับปริญญาตรี ที่มีต่อโครงการฝึกหัดครูที่จัดขึ้นในเมืองริยาร์ค ประเทศซาอุดีอาระเบีย ก็พบว่าครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันภายในกลุ่มซึ่งพอสรุปได้ดังนี้ ครูยังขาดความรู้พื้นฐานใน หลัการการเรียนรู้อย่างดี ครูยังขาดความรู้พื้นฐานในเรื่องวิธีสอนและอุปกรณ์การสอน วิทยาลัยครู ยังขาดตำรา หนังสือ และการให้บริการยังไม่ทั่วถึง วิทยาลัยครูยังไม่เป็นอิสระโดยแท้จริง วิชาการต่าง ๆ ไม่ได้รับการรวบรวมเข้าไว้ด้วยกัน ครูส่วนมากมีทัศนคติที่ดีต่อการสอนแต่จะ ผละจากอาชีพนี้ไปทันที ถ้าหากว่าไม่มีการปรับปรุงเงินเดือนและสภาพของโรงเรียน และ วิทยาลัยครูยังมีระบบการประเมินผลที่ล้าสมัย

นอกจากนั้นแล้ว วูดส์ ยังพบว่า ครูประจำการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 50 ไม่เชื่อว่าตนเองจะมีความสามารถเพียงพอในการใช้ สหัตถุอุปกรณ์ การใช้วัสดุอ้างอิงใหม่ ๆ การแนะแนวแก่นักเรียน และภาพประเมินผลการเรียน โดยพบว่าครูประจำการบางส่วนยอมรับว่าตนเองมีความสามารถไม่เพียงพอในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดขึ้นในห้องเรียน (Bomblay. 1970 : 11 ; citing Woods. n.d.) ซึ่งในเรื่องนี้ คาเลฮัน และคลาร์ก (Callahan and Clark. 1977 : 139) ได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับคุณภาพของครูว่า ครูประจำการในระดับประถมศึกษาโดยทั่วไปยังเป็นบุคลากรที่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กหรือผู้เรียนน้อยเกินไป จนทำให้ครูประจำการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กไม่เพียงพอ และยังได้กล่าวต่อไปอีกว่าครูที่มีคุณภาพดีนั้นก็คือครูที่มีความสามารถในการทำงานในหน้าที่ได้ทั้งสองบทบาท กล่าวคือ บทบาทของครูเป็นนักวิชาการและบทบาทของครูพร้อมกัน

จะเห็นว่าการกำหนดนโยบายตามโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษา ประจำการยังมีปัญหาและอุปสรรคอยู่หลายประการ ทำให้การฝึกอบรมครูประจำการที่ผ่านมา และกำลังดำเนินการอยู่ยังไม่บรรลุผลตามเป้าหมายเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะเหตุว่า การฝึกอบรมไม่สามารถตอบสนองความต้องการทางวิชาการแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้อย่างแท้จริง ทำให้ครูประจำการซึ่งเป็นผลผลิตจากวิทยาลัยครูมีคุณภาพค่อนข้างต่ำในทางปฏิบัติหน้าที่ครูที่ได้ ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาถึงปัจจัย เหตุสำคัญและองค์ประกอบอื่น ๆ อีกหลายด้าน ที่มีผลกระทบต่อ การกำหนดนโยบายตามโครงการฝึกอบรมครูประจำการดังกล่าว ซึ่งในที่นี้หมายถึงการสำรวจความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูประจำการผู้สำเร็จการฝึกอบรมตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา จากวิทยาลัยครูสกลนคร ในแต่ละปีการศึกษาหรือแต่ละรุ่นด้วย เพื่อที่จะช่วยให้ทราบว่า การกำหนดนโยบายตามโครงการยังมีปัญหาหรือข้อบกพร่องที่จะต้องแก้ไขปรับปรุงใน ด้านใดบ้าง ทั้งหมดนี้นับว่าเป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะนำไปสู่การพัฒนารับปรุงสมรรถภาพและคุณภาพของครูประจำการ ตลอดจนวิธีการจัดให้การฝึกอบรมแก่ครูประจำการในรุ่นต่อ ๆ ไป ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา

1. สภาพการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา

ในระยะเริ่มแรกนั้นวิชาศิลปะจัดเป็นวิชาที่มีลักษณะพิเศษเป็นเอกเทศออกจากวิชาอื่น ๆ โดยมีเป้าหมายที่สำคัญคือมุ่งเน้นหนักไปในทางการใช้ความรู้ความสามารถในการฝึกฝนฝีมือเป็นหลัก เพื่อก่อให้เกิดทักษะ ความชำนาญเฉพาะอย่าง และการแสดงออกทางผลงาน ตลอดจนการรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ซึ่งในอดีตนั้นผู้ใดมีความชำนาญเกี่ยวกับศิลปะแขนงใดก็จะถูกยกย่องให้เป็นครู การสอนของครูเหล่านี้จะมีเวลาที่ไม่แน่นอน ไม่มีการจกค่าจ้างเนื้อหาวิชา ผู้สอนจะสอนในวิชาที่ตนเองถนัด วิธีการสอนของครูแต่ละคนก็จะแตกต่างกันออกไป ไม่ได้คำนึงถึงวิธีการถ่ายทอดความรู้หลักการหรือทฤษฎีการเรียนรู้ใด ๆ การเรียนรู้ของผู้เรียนส่วนใหญ่จะใช้วิธีการจกจ่ายจากที่ครูบอกให้ มีลักษณะเป็นการฝึกหัดช่าง (Apprenticeship) มากกว่าสิ่งอื่นใด (วินัย โสมคี. 2529 : 8 - 9) ในการสอนของครูจึงได้มีการเน้นที่สำคัญ ๆ อยู่ 4 ประการคือ ประการแรกได้เน้นที่ครูเป็นผู้ถ่ายทอด ประการที่สองเป็นการเน้นการเรียนแบบให้ทำตามตัวอย่าง ประการที่สามเป็นการเน้นการใช้ความจำ และประการที่สี่เป็นการเน้นการควบคุมให้อยู่ในระเบียบแบบแผนและการได้แสดงออกในลักษณะพิเศษของแต่ละบุคคล (อารี สุทธิพันธ์. 2527 : 146)

ต่อมาเมื่อสภาพของสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปและประชากรมีอัตราการขยายตัวสูงขึ้น ประกอบกับความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้รับการพัฒนามากขึ้นโดยลำดับ ทำให้มีผลกระทบโดยตรงต่อการจัดการศึกษาที่เป็นอยู่ในขณะนั้นได้เปลี่ยนรูปแบบและเจตนาของการจัดการศึกษาเป็นไปในลักษณะรูปแบบใหม่ที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน จึงเกิดมีแนวคิดแนวปฏิบัติที่จะนำเอาหลักทฤษฎีและวิธีการต่าง ๆ ทางการศึกษา เช่น จิตวิทยาการเรียนรู้และวิชาการศึกษา เป็นต้น มาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาระบบการเรียนการสอนวิชาศิลปะให้เป็นระบบที่ถูกต้อง สมบูรณ์มากขึ้น ทำให้สภาพของการเรียนการสอนวิชาศิลปะแบบเดิมในอดีตได้กลายมาเป็นวิชาสามัญทั่วไปในปัจจุบันและเรียกว่า "วิชาศิลปศึกษา" ซึ่งมีความสำคัญ เช่นเดียวกับวิชาสามัญอื่น ๆ ที่ผู้เรียนทุกคนและทุกระดับชั้นจะต้องเรียนรู้

ในปัจจุบันวิชาศิลปศึกษาจึง เป็นวิชาที่เกี่ยวกับการจัดให้การศึกษาทางค่านศิลปะ แก่เด็กหรือผู้เรียน เป็นกิจกรรมการ เรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ประสบการณ์ จินตนาการ คิดสร้างสรรค์ และแสดงออกทางค่านศิลปะหรือผลงานสร้างสรรค์ตามความ สามารถและความถนัดของแต่ละบุคคล โดยมีเป้าหมายที่สำคัญคือมุ่ง เน้นการ เสริมสร้าง ศิลปินนิสัยและการพัฒนาคุณภาพทางจิตภาวะและวัยของผู้เรียน ซึ่งมีครูผู้สอนเป็นผู้ที่ดูแล ควบคุม และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมให้แก่ผู้เรียน ตามแนวทางของหลักสูตร ที่ได้กำหนดไว้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีสันติสุขตลอดไป

2. หลักสูตรและเป้าหมายการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา

เมื่อวิชาศิลปศึกษา เป็นวิชาที่มีหลักการเกี่ยวกับการให้การศึกษาแก่เด็กหรือ ผู้เรียน มุ่ง เน้นการสร้าง เสริมศิลปินนิสัยและพัฒนาคุณภาพแล้วนั้น การเรียนการสอน วิชาศิลปศึกษานี้จึงมิได้มุ่งหวังที่จะจัดกระบวนการ เรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นศิลปิน แต่เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ มีประสบการณ์ และมีความคิดที่ต่อการเรียนรู้ในวิชาศิลปศึกษา (วิชย วงษ์ใหญ่. 2529 : 40) และด้วยเหตุผลที่ศิลปะเกี่ยวข้องกับการศึกษานี้เอง จึงทำให้การเรียนรู้อศิลปะของเด็กหรือผู้เรียนมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับหลักสูตร กิจกรรม การเรียนการสอน จิตวิทยาการศึกษา สมรรถภาพของครูผู้สอน และความพร้อมของผู้เรียน ตลอดจนสภาพแวดล้อมภายนอกอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของเด็ก ดังนั้นในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาไม่ว่าจะเป็นหลักสูตรการศึกษาระดับใด ๆ ก็ตาม สิ่งแรกที่ครูผู้สอนควรจะทำให้ความสนใจและตระหนัก เป็นอย่างยิ่งคือหลักสูตรและการสอน ซึ่งครูผู้สอนจำเป็นจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับ เป้าหมายของ หลักสูตรหรือทิศทาง ของการศึกษาให้เกิดความเข้าใจที่แจ่มชัดเสียก่อน ทั้งนี้จะได้เป็น เครื่องช่วยชี้แนะแนวทาง ในการวางแผน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การเลือกใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสม และการจัด สภาพแวดล้อมหรือบรรยากาศในชั้น เรียนให้น่าเรียน ยังผลให้การจัดกิจกรรมการเรียน การสอนของ ครูและผู้เรียน ได้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของ หลักสูตรแต่ละระดับการศึกษานั้น ๆ เป็นประการสำคัญ และในขณะที่เดียวกันครูผู้สอนก็ควร ที่จะศึกษาค้นหาทางปรับปรุง การ เรียนการสอนและการพัฒนาหลักสูตรวิชาศิลปศึกษาควบคู่กัน

ไปด้วย ซึ่งครูผู้สอนวิชาศิลปะศึกษาสามารถที่จะปฏิบัติการได้ดังนี้คือ ครูต้องพยายามศึกษาหลักสูตรอย่างจริงจัง ละเอียดยึดถาวร และเข้าใจโดยถ่องแท้ เพื่อที่จะนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างถูกต้องและประสพผลสำเร็จตามความมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้ ครูควรใช้หลักสูตรสำหรับตรวจสอบเนื้อหาวิชาศิลปะศึกษาที่กำหนดไว้เห็นว่า มีความเหมาะสมกับวุฒิและวัยของผู้เรียนหรือไม่ หลักสูตรอาจใช้เป็นที่อ้างอิงตรวจสอบแผนการเรียน แบบเรียน และอื่น ๆ ได้ การเรียนการสอนวิชาศิลปะศึกษาคูจะต้องทำการสอนตามแนวทางของหลักสูตร แต่ถ้าการสอนนั้นยังไม่บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ก็จำเป็นต้องมีการปรับปรุงหลักสูตรบ้างและควรมหาทางปรับปรุงการสอนนั้นให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นด้วย ในการเตรียมการสอนครูควรสร้างบทเรียนด้วย เพื่อปรับปรุงเนื้อหาที่ได้ระบุไว้ในหลักสูตรและแผนการสอน นั่นคือครูควรมีอิสระในการปรับปรุงบทเรียนมากกว่าที่จะได้ดำเนินการสอนตามเนื้อหาหรือตามแบบเรียน เช่น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปะศึกษาในแต่ละบทเรียนให้มีความยืดหยุ่นตามเหตุการณ์หรือสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น เป็นต้น (วัชรินทร์ ฐิติศักดิ์. 2529 : 23)

ซึ่งตามหลักสูตรระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ได้จัดวิชาศิลปะศึกษาไว้ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย อันเป็นกลุ่มประสบการณ์ที่มุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงค่านิยม ทศนคติ และพฤติกรรมในตัวผู้เรียนตามแนวทางที่พึงปรารถนา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2525 : 247) เป็นวิชาสามัญที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาในด้านต่าง ๆ เพื่อให้มีความสัมพันธ์กันระหว่างความคิดกับการแสดงออกในทางสร้างสรรค์ (ชวลิต คายแก้ว และสุภาวดี เหมทานนท์. 2525 : 10) เป็นการเน้นให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สนใจและแสดงออกตามความถนัดและความสามารถของตนเอง รู้จักนำศิลปะมาประยุกต์ใช้ให้เกิดคุณค่าและรสนิยมที่ดี มีจิตสำนึกในคุณค่าและประโยชน์ของศิลปะ ชรรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม มีความสนุกสนาน เพลิดเพลินและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2525 . 247) ซึ่งพบว่าหลักสูตรได้พยายามเน้นคุณค่าของการฝึกปฏิบัติกิจกรรมทางศิลปะที่สรุปได้สามด้านคือ คุณค่าด้านจิตใจ (Spiritual Values) ได้แก่ รสนิยมที่พึงมีต่อศิลปะ การชื่นชมต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดี และการเห็นคุณค่าของความงาม คุณค่าด้านร่างกาย (Physical Values) ได้แก่ การแสดงออกด้วยการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การแสดงออกตามความถนัดและความสามารถ

เฉพาะบุคคล รวมทั้งการได้มีความสนุกสนานเพลิดเพลินด้วย คุณค่าทางสังคม (Social Values) ได้แก่ การอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วิบูลย์ หังเจวิญ).

2526 : 42)

ส่วนหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 นั้น วิชาศิลปะศึกษา จัดเป็นวิชาบังคับที่อยู่ในกลุ่มพัฒนาบุคลิกภาพ โดยมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่า และความสัมพันธ์ของศิลปะกับชีวิตประจำวัน เพื่อให้เกิดความชื่นชมที่จะนำไปสู่การอนุรักษ์และการพัฒนาศิลปะ วัฒนธรรม เกิดผลในการผ่อนคลายจิตใจและอารมณ์ให้โล่งสบายความตึงเครียดและความสนใจทางศิลปะ เป็นการส่งเสริมการแสดงออก โดยการค้นคว้า ทดลอง ปฏิบัติกิจกรรมจากความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และเห็นความสำคัญของการร่วมกิจกรรมของหมู่คณะ ให้มีประสบการณ์เพื่อพัฒนาศิลปะนิสัยของตนเอง เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ โดยการปลูกฝังความประณีตละเอียดอ่อนและมีรสนิยมในการเลือกสรรที่จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม เป็นพื้นฐานนำไปสู่งานอดิเรกหรือการประกอบอาชีพ สำหรับผู้ที่มีความถนัดและความสนใจ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2524 : 130) ซึ่งเท่ากับว่าหลักสูตรที่วางเป้าหมายการเรียนการสอนไว้ 5 ประการดังนี้คือ ประการแรกเกี่ยวกับคุณค่าทางบุคลิกภาพ เป็นเป้าหมายให้การเรียนการสอนวิชาศิลปะศึกษาได้บรรลุเป้าหมายในอันที่จะสร้างเสริมบุคลิกนิสัยของผู้เรียน ให้มีศิลปะนิสัยที่ดี เห็นคุณค่า และนิยมชื่นชมในความงาม เป็นคนมีความประณีตละเอียดอ่อนและมีรสนิยมอันดีในการที่จะเลือกสรรในสิ่งต่าง ๆ ประการที่สองเกี่ยวกับสมรรถภาพทางศิลปะ เป็นการมุ่งให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแสดงออกและการสร้างสรรค์งานศิลปะ ประกอบด้วย เป็นผู้มีความรู้และความเข้าใจทางด้านศิลปะ ความเหมาะสม ประการที่สามเกี่ยวกับเรื่องความสามารถในการประยุกต์ใช้ เป็นความสามารถที่ผู้เรียนจะได้ประยุกต์หรือปรับปรุง เปลี่ยนแปลงความสามารถ ความรู้และความเข้าใจทางศิลปะไปใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การรู้จักออกแบบ การสร้างหรือปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ประการที่สี่เกี่ยวกับการตรวจสอบความถนัด เป็นความพยายามที่จะสำรวจความถนัดของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อที่จะสนับสนุนนักเรียนแต่ละคนที่มีความถนัดในแต่ละด้านให้ได้เรียนรู้หรือศึกษาต่อตามความถนัดนั้น ซึ่งผู้ที่มีความถนัดทางด้านศิลปะก็ควรได้รับการสนับสนุนทางด้านศิลปะนี้ต่อไป และประการสุดท้ายเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการอยู่

ร่วมกันในสังคม เป็นเป้าหมายที่มุ่งให้ผู้สอนได้ตระหนักถึงการสร้างบรรยากาศหรือการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติงานร่วมกัน ร่วมมือกัน ผสมผสานความคิด ช่วยเหลือกัน เชื้อเพื่อเชื่อแต่ต่อกัน เพื่อการอยู่ร่วมกันที่งดงามทั้งชีวิตอยู่ในโรงเรียนและในสังคม (วิรุณ กิ่งเจริญ. 2526 : 107)

และในหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 จัดวิชาศิลปะศึกษา เป็นวิชาเลือกที่อยู่ในกลุ่มศิลปกรรม ซึ่งผู้เรียนสามารถศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ทั้ง จุดประสงค์ที่ใ้กำหนดไว้ เพื่อให้ผู้รู้จักใช้ความรู้และประสบการณ์ทางศิลปะให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ใ้หาความรู้ความชำนาญทางด้านศิลปะและสร้างเสริมลักษณะที่ดีในการทำงานด้วยตนเองและร่วมกับผู้อื่น ได้แสดงออกอย่างเสรีทั้งด้านความรู้ลึกและความคิด โดยอาศัยศิลปะ เป็นสื่อ เพื่อค้นพบศักยภาพของตนเอง เพื่อการพัฒนาต่อไป ใ้ใช้ความรู้ ความสามารถ และความถนัดทางศิลปะในการประกอบสัมมาชีพ การศึกษาต่อ และช่วย ส่งเสริมพัฒนาวิชาชีพในท้องถิ่น สำนึกในคุณค่าความงามของธรรมชาติและการสร้างสรรค ผดุงอย่างเหมาะสม รู้คุณค่าของศิลปะอันจะทำให้เกิดความนิยมชมชื่นในศิลปะและวัฒนธรรมไทยและสากล โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านกา รอนุรักษณ์และพัฒนาศิลปะอัน เป็นเอกลักษณ์ของไทย (กระทรวงศึกษาธิการ. 2525 : 227) จากจุดประสงค์ของหลักสูตรจึงกล่าวจะพบว่า เป้าหมายของหลักสูตรที่ยังคง เน้นคุณภาพเช่นเดียวกับหลักสูตรในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพียงแต่มีประเด็นปลีกย่อยทางด้านสมรรถภาพทางศิลปะเพิ่มขึ้นบ้าง เท่านั้น กล่าวคือ เกี่ยวกับการสร้างสรรคศิลปะได้มีการเน้นการแต่งออกที่เสรี และย้ำถึงความพยายามในอันที่จะใ้ผู้เรียนแสวงหาเอกลักษณ์และศักยภาพของตนเอง เพื่อที่จะสร้าง สรรคงานศิลปะต่อไปในอนาคตได้ ในส่วนที่เกี่ยวกับศิลปะประเพณีไทยและสาขานั้น นอกจากจะ เน้นการรู้คุณค่า และการชื่นชมแล้วยัง ใ้เน้นถึงการอนุรักษณ์และการสร้าง สรรคพัฒนาศิลปะด้านรับปัจจุบันและอนาคตด้วย และอีกด้านที่เกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพนั้น นอกเหนือจากการฝึกปฏิบัติทางศิลปะและการค้นหาความถนัดแล้ว ยังใ้มีการ เน้นถึงความสามารถใน ระดับหนึ่งของผู้เรียนในอันที่จะนำ ความรู้ความสามารถจากการศึกษาในห้อง เรียน ไปใช้ประกอบ สัมมาอาชีพอีกด้วย (วิรุณ กิ่งเจริญ. 2526 : 108)

สำหรับหลักสูตรใน ระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะที่กำลังจะกล่าวถึงนี้คือ หลักสูตร วิชาศิลปศึกษาที่ทำการเปิดสอนอยู่ในวิทยาลัยครูต่าง ๆ นั้น ปรากฏว่าได้เปิดสอนเป็นวิชาเอก วิชาโท และวิชาบังคับใน ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (หวน ทัศนีย์. 2520 : 11 - 12) โดยได้เปิดสอนขึ้นเป็น ครั้งแรกที่วิทยาลัยครูเพชรบุรีและวิทยาลัยครูบุรีรัมย์ เมื่อ ปีการศึกษา 2519 ต่อมาวิทยาลัยครูได้เปิดสอนวิชาเอกศิลปศึกษา เพิ่มขึ้นตามความต้องการ ของท้องถิ่นจนถึง ระดับปริญญาตรีอีก 16 แห่ง ในภาคปกติและได้เปิดให้การฝึกอบรมแก่ครู ประจำการตาม 10 ครงกวดฝึกหัด รมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการของวิทยาลัยครูอีก 23 แห่ง ในปีการศึกษา 2526 (กรมการฝึกหัดครู. 2526 : 21 - 23) ซึ่งในที่นี้ หมายรวมถึงถึงวิทยาลัยครูสกลนครที่ได้เปิดให้การฝึกอบรมแก่ครูประจำการตามหลักสูตร คุรุศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา ทั้งภาคภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2523 เป็นนักศึกษา ครูประจำการรุ่นที่ 3 ของโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการเป็นต้นมา ภาย โดยวิทยาลัยครูมีเป้าหมายสำคัญที่จะผลิตครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา ให้สามารถปฏิบัติงาน ในหน้าที่ครูได้อย่างมีประสิทธิภาพที่พอสรุปได้สามประการคือ ประการที่หนึ่งต้องการให้เป็น ผู้มีความรับผิดชอบในการอบรมสั่ง สอนนักเรียน ได้สมกับบทบาทของครู สามารถคง เกียรติของ อาชีพครูได้อย่างมีคุณธรรม จริยธรรม และคุณธรรม หรืออาจกล่าวโดยทั่ว ๆ ไปว่า "เป็น คนดี" ประการที่สอง เป็นบุคคลที่มีความสามารถในการสอน เข้าใจธรรมชาติของนักเรียน แก้นปัญหาในการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีหลักวิชาการหรือ เรียกว่า "เป็นครูดี" และประการที่สามต้อง เป็นผู้ที่มีความรู้อย่างลึกซึ้งในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง ที่จะนำไปใช้ในการปฏิบัติงานหรือไปใช้ในการสอนได้ นั่นคือ "เป็นผู้มีความรู้ดี" (สรศักดิ์ วรอินทร์. 2529 : 52) เพื่อให้ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาสามารถที่จะนำประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปประยุกต์ใช้ในการสอนระดับชั้นต่าง ๆ ได้ เช่น ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เป็นต้น

ดังนั้นหลักสูตรการฝึกหัดครูจึง ได้กำหนด ความมุ่งหมายของการฝึกหัด รม เพื่อ เป็นแนวทางและเป้าหมายในการผลิตครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาไว้ดังนี้ เพื่อ เสริมสร้างและ พัฒนาบุคคลให้มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่าของศิลปกรรมทั้ง ไทยและสากล เพื่อถ่ายทอด แ่นำความรู้ ความเข้าใจที่บุคคลในสังคมทั้งใน ระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน

อันมีผลต่อการพัฒนาสังคมในด้านต่าง ๆ ควบคู่การปฏิบัติจริงอย่างเหมาะสม เพื่อสร้าง ความผูกพันต่อ เมือง ศิลปะและวัฒนธรรมอันงดงามของไทย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสอน วิชาศิลปศึกษาในสถานศึกษาระดับชั้นต่าง ๆ โดยเฉพาะในระดับชั้นประถมศึกษาและ มัธยมศึกษาได้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2525 : 155) ซึ่งเมื่อได้พิจารณาหลักสูตรทั้งหมด ทั้งแต่ละระดับประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษาโดยรวมแล้ว พบว่าเป้าหมายของการเรียน การสอนวิชาศิลปศึกษาในแต่ละระดับ จะมีขั้นตอนของเนื้อหาสาระวิชาที่เกี่ยวกับการฝึกฝน ปฏิบัติทางด้านศิลปะ มีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงกันโดยตลอดทุกระดับการศึกษา เพียงแต่ จุดหมายปลายทางของหลักสูตรแต่ละระดับนั้นได้มีการมุ่งเน้นที่จะพัฒนาคุณภาพของผลผลิต : ซึ่งได้แก่นักเรียนแตกต่างกัน ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับความมุ่งหมายของหลักสูตรในระดับการศึกษา นั้น ๆ เป็นสำคัญ

สรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาในระดับชั้นต่าง ๆ นั้น ได้มีการเน้นความเข้มข้นเกี่ยวกับความรู้ทางภาคทฤษฎีและการฝึกฝนทักษะทางภาคปฏิบัติ แยกต่างกัน กล่าวคือศิลปะสำหรับเด็กหรือวิชาศิลปศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาและ มัธยมศึกษาที่จัดขึ้นนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะส่งเสริมให้เด็กหรือผู้เรียนทุกเพศทุกวัย ได้มีโอกาสแสดงออกตามระดับความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อพัฒนาทางสุขภาพกาย และสุขภาพจิต ส่งเสริมให้เป็นผู้มีระเบียบวินัยรู้จักรักษาความสะอาดเรียบร้อย มีจิตสำนึกใน ความรับผิดชอบต่อสังคม ชุมชนชาติ สิ่งแวดล้อม และศิลปวัตถุของชาติ รวมทั้งความพยายาม ที่จะปลูกฝังให้เด็กทุกระดับความสามารถได้ปรับปรุงตนเอง เพื่อการบำเพ็ญตนให้เป็น ประโยชน์ต่อสังคม รักษาความก้าวหน้า มีรสนิยมที่ดี เพราะเหตุว่าศิลปะทุกประเภทย่อมมี ความสัมพันธ์กับชีวิตของ เด็กหรือผู้เรียนทุกคน (วิรุณ กิ่งเจริญ. 2526 : 18) ทั้งนี้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงได้กระหน่ำถึงสาระสำคัญคือ เพื่อเป็นการพัฒนาศิลปะนิสัย ให้แก่ผู้เรียน เพื่อความตระหนักรู้เกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ เพื่อการฝึกฝนทางศิลปะ เพื่อตอบสนอง ความรู้สึกทางด้านคุณค่าและความงามที่มีอยู่ในแต่ละบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนใช้เวลาว่างให้เป็น ประโยชน์ในการสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาการสื่อความหมายทางศิลปะและวัฒนธรรมที่ดีในแต่ละ บุคคล (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2529 : 41)

ส่วนวิชาศิลปศึกษาใน ระดับอุดมศึกษาที่เปิดสอนอยู่ในวิทยาลัยครูต่าง ๆ นั้น
 ได้มุ่ง เน้นที่จะผลิตครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา ให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ทักษะ และทัศนคติ
 ที่ดีต่อการปฏิบัติงานด้านศิลปศึกษา สามารถถ่ายทอด แนะนำ และสร้างความผูกพันต่อ เนื้อ
 ของศิลปะและวัฒนธรรมให้แก่ผู้เรียนในระดับชั้นต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งให้
 ความเข้าใจเกี่ยวกับ หลักทฤษฎีจิตวิทยา การเรียนรู้และพัฒนาการชั้นต่าง ๆ ของเด็ก เพื่อที่
 จะพัฒนาผู้เรียนให้เจริญงอกงามทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งหมายความว่า
 ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาทุกคนจะได้มีโอกาสแสดงบทบาทของการเป็น "คนดี ครูดี และผู้มีความรู้ดี"
 ในการปฏิบัติหน้าที่ครู หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่ง ได้ว่าเป็นการมุ่งที่จะผลิตครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา
 ในทุก ระดับการศึกษา ที่มีทั้ง สมรรถภาพและคุณภาพในการปฏิบัติหน้าที่ทางด้านการสอนนั่นเอง

เอกสารและงานวิจัย เกี่ยวกับ สมรรถภาพของครู

1. ความหมายของ สมรรถภาพ

กมล สุกประเสริฐ และคนอื่น ๆ (2523 : 3) ได้ให้ความหมายของ
 สมรรถภาพ (สมรรถวิสัย) ไว้ว่าหมายถึง คุณสมบัติที่เป็นผลมาจากความรู้ ความเข้าใจ
 ทักษะ ทัศนคติ อุดมนิสัยหรือคุณลักษณะ ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดความสามารถในการแสดงพฤติกรรม
 ต่าง ๆ ที่พึงปรารถนาได้

ชมพันธ์ ภูษธร ณ อุษยา (2522 : 15) ได้ให้คำนิยามว่าหมายถึง ความรู้
 ทักษะ และทัศนคติ ที่ครูพึงมีในการที่จะช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาทั้งทางด้านสติปัญญา สังคม
 อารมณ์ และร่างกาย

กู๊ด (Good. 1973 : 121) ได้ให้คำจำกัดความของสมรรถภาพว่าหมายถึง
 ทักษะ ความคิดรวบยอด ทัศนคติ ที่จะต้องมีในการทำงานทุกชนิด และสามารถที่จะนำเอา
 วิธีการและความรู้พื้นฐานไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่

มาร์กาเร็ต ลินด์ซี (Marggaret Lindsey) ได้กล่าวว่า สมรรถภาพนั้น
 เป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้ ครูที่มีสมรรถภาพก็คือครูที่สามารถทำให้นักเรียน ได้แสดงออกใน
 สิ่งที่เขาได้เกิดการเรียนรู้แล้ว (กษมา สารสมุทร. 2524 : 12 ; อ้างอิงมาจาก

จากคำนิยามของสมรรถภาพทั้งกล่าวนี้พอสรุปได้ว่า หมายถึงความสามารถของครูที่เป็นผลมาจากความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ทศนคติ และบุคลิกภาพ ที่เกี่ยวกับพฤติกรรม การสอนและ ความสามารถในการนำเอาหลักทฤษฎีและวิธีการต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้ใน กิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาทั้งทางด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม และร่างกาย

2. สมรรถภาพของครูที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในชั้นต่าง ๆ

หน้าที่หลักสำคัญประการหนึ่งของการประกอบอาชีพครูในทุก ระดับการศึกษา ก็คือการจัดสภาพการณ์ทางการ เรียนการสอนให้ประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมายของการศึกษา ดังนั้นสมรรถภาพด้านการสอนจึงเป็นสมรรถภาพที่ยอมรับกันว่ามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง สำหรับผู้ที่เป็นครูทุกคน ถึงแม้ว่าความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ จะมีผลทำให้สภาพการณ์ต่าง ๆ ในสังคมปัจจุบัน ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปจากสภาพเดิม อย่างมากมายและรวดเร็วเพียงไรก็ตาม แต่สมรรถภาพด้านการสอนของครูซึ่ง เป็นสมรรถภาพหลักทั้งแต่ยุคโบราณกาล ก็ยังคงเป็นสิ่งจำเป็นและสมควรที่จะได้รับการพัฒนา ให้เหมาะสมและ สอดคล้องกับสภาพของ สังคมและความก้าวหน้าทางวิชาการต่าง ๆ อยู่เสมอ

สารโฆ มิวศรี (2515 : 14 - 15) ในขณะที่ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมการ ศึกษา ศึกษาศาสตร์ ได้กล่าวถึงสมรรถภาพของครูที่สำคัญ ๆ ไว้ดังนี้คือ ครูจะต้องสามารถทำการสอน ได้เป็นอย่างดี รู้จักใช้หลักจิตวิทยาการเรียนรู้อันหลากหลาย เจ็บโตและพัฒนาการของ เด็ก วางแผนสำหรับการสอนอย่างถ่องแท้ รู้จักใช้วิธีสอนแบบต่าง ๆ และการวัดผลเพื่อให้เกิด ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา อบรม แนะนำ และปกครองชั้นได้เป็นอย่างดี สามารถทำ กิจกรรมหรือปฏิบัติงานธุรการต่าง ๆ ของโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม เข้าใจถึงการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และสามารถเป็นครูชั้นอาชีพ

สำหรับ บุญถิ่น อัครดากร (2515 : 453) ได้บรรยายเกี่ยวกับลักษณะของครู ที่ถือว่า ครูควรมีคุณลักษณะอย่างน้อยสามประการกล่าวคือ ครูควรเป็นผู้มีความรู้ในเนื้อหา วิชาซึ่งจะต้องสั่งสมเพิ่มพูนอยู่เสมอหรือ "มีปัญญา" ครูควรเป็นผู้เมียมักช่วยเหลือ และ วัฒนธรรมหรือ "มีสุคติธรรม" และครูควรเป็นผู้มีความสามารถในการสอนและการ ถ่ายทอดความรู้ด้วยวิธีทางแห่งปัญญา และสามารถอบรมชักนำเด็กไปสู่หนทางอันดีงามได้

ส่วน กอ สวัสดิทาศิษย์ (2513 : 40) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของครูที่ดี
 ที่ผู้ใช้ครูต้องการไว้หลายประการคือ ครูต้องรักเด็ก เข้าใจเด็ก และมีความเห็นอกเห็นใจ
 เด็ก ครูต้องมีความรู้ในวิชาที่สอนอย่างลึกซึ้ง สามารถที่จะจัดหลักสูตรและบทเรียนได้
 อย่างเหมาะสม มีความเชี่ยวชาญในการสอนวิชาต่าง ๆ รู้จักการเอาใจใส่ต่อเด็ก ซึ่ง
 มีความเห็นตรงกับ โทมัส (Thomas. 1968 : 17 - 23) ที่ได้อธิบายบทบาทและคุณลักษณะ
 ของครูที่พึงประสงค์ไว้ว่า ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีของ เด็กในชุมชน ครูต้องรู้จักอ่อนน้อม
 ถ่อมตน หมั่นศึกษาหาความรู้ รู้จักการปรับปรุงตนเองให้เป็นบุคคลที่มีคุณค่า และต้องอาศัย
 แรงสะท้อนกลับจากพฤติกรรมในลักษณะต่าง ๆ ของครูเองที่มีต่อเด็กและสังคม อีกทั้ง
 กรูชและคอสติน (Grush and Costin. 1975 : 64) ก็ยังได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติม
 ต่อไปอีกว่า ครูควรเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความสามารถและเกิดความกระตือรือร้น
 ในการสอน เป็นคนซื่อสัตย์สุจริตน่าไว้วางใจ เป็นคนมีอารมณ์ขัน รักษาสัญญาที่ให้ไว้กับ
 นักเรียนอยู่เสมอ เข้าใจนักเรียนเป็นอย่างดี สามารถให้คำแนะนำปรึกษาและควบคุม
 กิจกรรมในชั้นเรียนได้ เปิดให้มีการอภิปรายในชั้นเรียน กระตุ้นให้นักเรียนได้แสดง
 ความคิดเห็น และให้ความรู้ที่ทันต่อเหตุการณ์ที่ได้เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เช่นเดียวกับที่
 แซคเกอร์ และแซคเกอร์ (Sadker and Sadker. 1980 : 8 - 9) เห็นว่าครู
 จะต้องเป็นผู้ที่ซื่อสัตย์ มีความเฉลียวฉลาด มีหลักจิตวิทยา ยอมรับความสามารถและความ
 บกพร่องของผู้เรียน เป็นผู้ที่มีสายตากว้างไกล และมีความยุติธรรมต่อผู้เรียน

นอกจากนั้น บอริช (Borich. 1977 : 6 - 8) ยังได้แบ่งสมรรถภาพ
 ของครูออกเป็นสามด้านดังนี้คือ สมรรถภาพด้านความรู้ หมายถึง สมรรถภาพของครูที่
 เกี่ยวกับความรู้ด้านเนื้อหาวิชาและความรู้ด้านกระบวนการสอน เช่น กระบวนการสอน การจัด
 ชั้นเรียน เป็นต้น ซึ่งสมรรถภาพในด้านนี้สามารถวัดได้โดยใช้แบบทดสอบหรือการสังเกต
 การปฏิบัติงานของครูเป็นหลักสำคัญ สมรรถภาพด้านกาปฏิบัติ หมายถึง พฤติกรรมของครู
 ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านการสอนในชั้นเรียน วัดได้โดยการสังเกตการปฏิบัติงาน
 การสอนของครูในชั้นเรียนหรือการใช้แบบสอบถามจากผู้เรียน และสมรรถภาพด้านผล
 การปฏิบัติ ซึ่งหมายถึงการที่ครูได้ใช้สมรรถภาพทั้งสองด้านกล่าวคือ สมรรถภาพด้านความรู้

และดำเนินการปฏิบัติประสานเข้าด้วยกัน เพื่อเป็นเครื่องมือให้ผู้เรียนได้ประสบผลสำเร็จในการเรียนตามจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้ การวัดสมรรถภาพค่านี้นี้ของครูวัดได้ โดยการวัดจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน

เกี่ยวกับสมรรถภาพค่านการสอนของครูนี้ ได้มีผู้ทำการศึกษาวิจัยไว้อย่างกว้างขวาง เช่น เจลลิว นูร์ภักดิ์ และคนอื่น ๆ (2520 : 368 - 369) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องคุณลักษณะของครูที่ดี โดยการสำรวจและสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง 6 กลุ่ม ซึ่งได้แก่ ครู นักเรียน ศิษยานิเทศก์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ปกครอง และพระภิกษุ ผลการศึกษาพบว่าลักษณะของ ครูที่ดีนั้น จะต้อง เป็นบุคคลที่มีความรู้ ซึ่งความรู้ในที่นี้ หมายถึง ครูต้อง เป็นผู้ที่มีความหาความรู้ไปใช้ให้เกิด เป็นประโยชน์อยู่เสมอ สอนที่หมายถึง สามารถใช้ภาษาไทย ได้เป็นอย่างดี มีเทคนิคในการโน้มน้าวจิตใจคน สุขภาพที่ดีหมายถึง รู้จักป้องกันโรคติดต่อ งดเว้นสิ่ง เสพติดทั้งมวลไม่เสเพล และรู้จักรักษาร่างกายให้แข็งแรง ประพฤติดีหมายถึง มีความซื่อสัตย์ เที่ยงตรง มีเมตตา ชยัน อุดม ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ทั้งปวง มีความประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดีได้ และมีน้ำใจเป็นประชาธิปไตยหมายถึง มีเหตุผล กล้าพูด กล้าทำ กล้าเผชิญความจริง รับฟังความคิดเห็นของบุคคลผู้อื่น และมีความยึดมั่นในชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า สมรรถภาพที่มีความสำคัญ เรียงจากมากไปหาน้อยคือ ครูควรมีคุณธรรมและความประพฤติดี การอบรมแนะแนวปกครอง ชั้นการสอน มนุษยสัมพันธ์ บุคลิกลักษณะ สุขภาพกายและจิต และความรู้ด้านวิชาการ ตามลำดับ

สมพร ปาละจุม (2520 : 34) ได้ศึกษาสมรรถภาพที่พึงปรารถนาของครู ประถมศึกษาปีที่ 1 ในทัศนะของครูใหญ่ ครู และผู้ปกครองนักเรียนในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า สมรรถภาพทางด้านวิชาการที่กลุ่มตัวอย่างต้องการได้แก่ มีความสามารถในการสอนได้ทุกวิชา หมั่นแสวงหาความรู้เพิ่มเติม มีความสามารถในการสร้างและการใช้อุปกรณ์การสอน และมีความรู้ทางด้านจิตวิทยาการเรียนรู้อัจฉริยภาพเด็ก และในปีเดียวกันนี้เอง ประโยชน์ จันทร์โชติ (2520 : 61 - 63) ก็ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูของคณาธิการส่วนจังหวัดสงขลา พบว่าในค่านการสอนครูควรมีความรู้ที่ รู้จักใช้อุปกรณ์การสอนและวิธีสอน ช่วยเหลือเอาใจใส่นักเรียน ค่านสัมพันธ์ภาพครูควรมีเมตตาแก่นักเรียน ไม่ถือตัว ร่วมกิจกรรมกับนักเรียน ช่วยให้ให้นักเรียนแก้ปัญหาด้วยตนเองได้ ค่านความประพฤติครูควรมีคุณธรรม ความประพฤติดี

เรียน ร้อย มีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่มัวเมาในอบายมุข คำนมุขลิกท่าทางครุควรมีรูปร่าง
สง่างาม แต่งกายสะอาดเรียบร้อยพอสมควร มีสุขภาพจิตและกายดี มีอารมณ์ขัน เป็นมิตรใค
กับคนทุกชั้น คำนมุขยสัมพันธ์ครุควรมีให้การต้อนรับผู้ที่มาติดต่อ ร่วมมือกับผู้ปกครองของ
นักเรียน มองบุคคลอื่นในแง่ดี คำนการปฏิบัติทั้งงานทั่วไปครุควรรู้ใช้เวลาให้แก่งานทุกอย่าง
ปรีชาปฏิรูประ เรียบให้เจริญก้าวหน้า ช่วยเหลือกิจกรรมโรงเรียนด้วยความเต็มใจ คำน
ความเป็นประชาธิปไตย ครุควรร่วมใจในกาปกครองแบบประชาธิปไตย เคารพมติของกลุ่ม
กล้าแสดงความคิดเห็น และมีทั้งความคิดเห็นของคนอื่นด้วยเสมอ

มาตรา ภาวิทวิไลธรรม (2520 : 62 - 64) ได้ศึกษาสมรรถภาพของ
ครูประถมศึกษาที่ส่ง คมทองดา วรในจังหวัดสกลนครและนครพนม โดยได้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง
ครู นักเรียน ผู้ปกครองและผู้บริหาร ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มมีความต้องการ
สมรรถภาพสูงสุด 10 สมรรถภาพคือ สามารถกระตุ้นให้นักเรียนใ้รู้จักการช่วยเหลือตนเอง
พิจารณาและลงโทษนักเรียนอย่างยุติธรรม ครูเตรียมการสอนและบันทึกการสอนอย่างชัดเจน
สามารถปฏิบัติจริงได้ ถ้าที่จะแสดงความคิดเห็น มีการวัดและประเมินผลการสอนทุกครั้ง
สามารถเสนอขอพเรียนและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นที่สนใจของนักเรียน เพื่อให้
ผู้เรียนได้มีเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน มีทั้งความคิดเห็นของผู้เรียนด้วยความเต็มใจ ขอมรับนิค
เมื่อตนเองสอนผิดพลาด สามารถควบคุม คุมดูแล และส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมตาม
วัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน ใช้อุปกรณ์การสอนได้อย่างเหมาะสมกับลักษณะวิชาและ
สภาพการเรียนการสอน และเมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วพบว่าสมรรถภาพของครูประถมศึกษา
ที่ส่ง คมทองดา วรรวมทั้งสิ้น 65 สมรรถภาพ ซึ่งสามารถจัดรวมกลุ่มใหญ่ ๆ ได้ 5 ด้าน คือ
ด้านการสอน ด้านวิชาการ ด้านการแนะแนวและการปกครองชั้น คำนมุขยสัมพันธ์ และ
ด้านการเป็นผู้นำ สอดคล้องกับ พรณี เล็กอุษิกานต์ (2522 : 67) ที่ได้ศึกษาการฝึก
สมรรถภาพครูให้แก่ นักศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครูภาคเหนือ พบว่าสมรรถภาพของครูที่
ควรฝึกให้แก่ นักศึกษาคู่นั้น ได้แก่ สมรรถภาพด้านการสอน ด้านวิชาการ คำนมุขยสัมพันธ์
ด้านการเป็นผู้นำ และด้านการแนะแนวและการปกครองชั้น

และเมื่อคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้มีโครงการปรับปรุงหลักสูตร การฝึกหัดครูในปัจจุบันให้สอดคล้องกับหลักสูตรระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2521 คณะอนุกรรมการอำนวยการโครงการปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครู จึงได้จัดให้มีการประชุมปฏิบัติการขึ้นในระหว่างวันที่ 13 - 15 กุมภาพันธ์ 2523 ณ วิทยาลัยครูสวนสุนันทา เพื่อที่จะพิจารณาลงการศึกษาวิจัยนำร่อง 3 เรื่องของคณะวิจัยต่าง ๆ อันเป็นการหาทิศทางหรือนโยบายเกี่ยวกับการฝึกหัดครูและข้อมูลเบื้องต้นต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงรูปแบบของหลักสูตรการฝึกหัดครูนั้น คณะวิจัยที่ 1 ได้ศึกษาคำสอดคล้องระหว่างหลักสูตรการฝึกหัดครูกับหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 พบว่าสมรรถภาพของครูประถมศึกษาที่วิเคราะห์ได้จากหลักสูตรจำแนกเป็นลักษณะใหญ่ ๆ ได้สามด้านคือ ด้านความรู้ ด้านทักษะในการสอน และด้านคุณลักษณะหรือทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครู ซึ่งหมายความว่าครูประถมศึกษาควรมีความรู้พอที่จะสอน เนื้อหาสาระตามวิชาและกิจกรรมในกลุ่มประสบการณ์ทั้งสี่ได้ มีทักษะในการจัดกิจกรรมและการสอนในแบบต่าง ๆ ตามแนวทางของหลักสูตร และมีทัศนคติที่ดีต่อการสอน เด็กและวิชาชีพครู ส่วนหลักสูตรการฝึกหัดครูได้มีการคาดหวังสมรรถภาพของผู้สำเร็จการศึกษาไว้สามประการเช่นเดียวกันคือ ผู้สำเร็จการศึกษาจะต้องมีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ จากรายวิชาในกลุ่มวิชาพื้นฐาน กลุ่มวิชาชีพครู และกลุ่มวิชาเฉพาะหรือวิชาเอก มีทักษะในการสอนและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ จากกลุ่มวิชาชีพครูและกลุ่มวิชาเฉพาะ และมีคุณลักษณะหรือทัศนคติที่ดีที่เหมาะสมกับการเป็นครูจากการเรียนการสอนในทุกกลุ่มวิชา แต่เมื่อเปรียบเทียบความสอดคล้องกันของหลักสูตรทั้งสองทุกด้านปรากฏว่าหลักสูตรการฝึกหัดครูทุกหลักสูตรมีความสอดคล้องกับหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ในส่วนที่เกี่ยวกับสมรรถภาพด้านความรู้เป็นส่วนใหญ่ ส่วนสมรรถภาพในด้านทักษะการสอน และด้านคุณลักษณะหรือทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครูนั้นมีความสอดคล้องกันน้อย รองลงมาตามลำดับ และในขณะเดียวกันหากได้พิจารณาหลักสูตรการฝึกหัดครูโดย เฉพาะหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษากลับแล้ว จะพบว่าหลักสูตรทั้งสองนั้นไม่มีความสอดคล้องกันในเรื่อง การมีน การพิมพ์ งานสาน ถัก ห่อ และการประเมินผลงานศิลปะ นอกจากนั้นคณะผู้วิจัยยังได้เสนอแนะว่าถ้าต้องการปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครูในแต่ละหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตร

ประถมศึกษา ก็ควรที่จะปรับปรุงหลักสูตรที่ให้ผู้สำเร็จการศึกษาได้มีสมรรถภาพเพิ่มขึ้น
ตามรายการสมรรถภาพที่ยังขาดอยู่ (คณะอนุกรรมการปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครู.

2523 : 20 - 23)

สอดคล้องกับผลการศึกษาของ มะหะหมัด (Mahmoud. 1979 : 4191-A)
ที่ได้ศึกษาเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงการฝึกหัดครูในประเทศอาร์เจนติน่า ซึ่งพบว่า
ควรที่จะได้มีการปรับปรุงในสิ่งต่าง ๆ ดังนี้คือ ควรค่าเป็นการเพื่อปรับปรุงทักษะใน
การสอนของครูเป็นสิ่งสำคัญ ควรได้มีการพัฒนาประสบการณ์ทางด้านการปฏิบัติงานการสอน
ให้แก่ครู ทั้งในสถานการณการ เรียนรู้ที่เป็นจริงและสถานการณที่สมมุติขึ้น สำหรับการ
ศึกษาในวิชาชีพครูนั้นควรเป็นสิ่งเร้าหรือเครื่องล่อใจให้นักศึกษาครูใหม่ได้มีความสนใจที่จะ
ก้าวเข้าสู่วิชาชีพครูมากขึ้น ควรเป็นโครงการที่จัดขึ้นเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำแก่ครูและ
นักศึกษาครูที่กำลังปฏิบัติหน้าที่การสอนอยู่ในปัจจุบัน ใคอย่างทั่วถึง ควรมีการประเมินผล
สำหรับครูประจำการผู้สำเร็จการศึกษารวมจาก สถานการณ์การผลิตครูอย่างสม่ำเสมอ และ
ควรได้มีการปรับปรุงการศึกษา ก่อนประจำการและการศึกษาหรือการฝึกอบรมในระหว่าง
ประจำการ ของครูให้มีผลต่อเนื่องและ เชื่อมต่อกันมากขึ้น

นอกจากนั้นแล้ว ราซิก (Razik. 1972 : 15 - 64) ได้เสนอแนะรูปแบบ
ของการฝึกหัดครูระดับประถมศึกษาสำหรับประเทศที่กำลังพัฒนา โดยได้แสดงให้เห็นว่า
ในการส่งเสริมให้ครูหรือนักศึกษาครูเป็นครูที่มีประสิทธิภาพนั้น จะต้องฝึกฝนให้เกิด
สมรรถภาพในหลาย ๆ ด้านด้วยกัน สมรรถภาพที่สำคัญด้านหนึ่งคือสมรรถภาพด้านการสอน
ซึ่งได้แก่ความสามารถที่จะผสมผสานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้เรียน สิ่ง
ที่ต้องการจะให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน คุณลักษณะของการจัดการสอนและกระบวนการสอน ซึ่ง
รวมถึงการให้เนื้อหาวิชาและการใช้ยุทธวิธีในการสอน เพื่อนำไปใช้ เป็นประโยชน์ในการ
ทำให้การ เรียนการสอนประสพผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ
การฝึกฝนสมรรถภาพในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ของนักศึกษาครูที่เป็นผลผลิตจากวิทยาลัยครูนั้น
ประยอม สัมฤทธิ์สุวรรณ (2524 : 46 - 49) ได้สำรวจทัศนะของผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน
ที่มีต่อสมรรถภาพในการปฏิบัติงาน การปรับตัว และความรับผิดชอบ ของบัณฑิตวิทยาลัยครูที่
ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่าผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน

เห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยครุศาสตร์ในการปฏิบัติงานด้าน การแนะแนวและการปกครองชั้น อยู่ในเกณฑ์สูง ยกเว้นสมรรถภาพด้านการสอนและด้านวิชาการอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ส่วน การปรับตัวและความรับผิดชอบของบัณฑิตวิทยาลัยครุศาสตร์ค่อนข้างเห็นว่าอยู่ในเกณฑ์สูง สอดคล้อง กับผลการศึกษาของ วีรชัย โชคใหญ่ชัย (2529 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาอยู่ในลักษณะเดียวกันนี้ และพบว่าสมรรถภาพของบัณฑิตวิทยาลัยครุศาสตร์ในแต่ละด้านโดยส่วนรวมอยู่ในเกณฑ์สูงด้วยเช่นกัน และจากผลการศึกษาวิจัยของคณะอนุกรรมการปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครู (2523 : 48 - 49) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาสมรรถภาพของครูประเภทศึกษาศึกษาของ การศึกษาสมรรถภาพทุกด้านมี ความสำคัญต่อผู้ที่ประกอบอาชีพครูอยู่ในระดับมาก ซึ่งหมายถึงว่าครูประเภทศึกษาศึกษาจะต้องเข้าใจชุมชน สามารถใช้หลักสูตรและสร้างสื่อการสอนต่าง ๆ ได้ เข้าใจเด็กในด้านการพัฒนาต่าง ๆ เพื่อ ช่วยเหลือเด็กให้โตพัฒนาและเจริญเติบโตตามลำดับ พัฒนาการเองให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก สามารถ สอนใ้ทุกวิชา ใช้วิธีสอนแบบต่าง ๆ ได้ครบถ้วน และสามารถประเมินผลการเรียนการปฏิบัติงาน ของนักเรียนได้อย่างถูกต้อง

สำหรับสมรรถภาพในการปฏิบัติงานด้าน การสอนของครูระดับมัธยมศึกษาชั้น จาก การสัมมนาเพื่อหาสมรรถภาพของครูมัธยมศึกษาได้มีการเสนอสมรรถภาพที่สำคัญคือ สมรรถภาพในการ เร่งเร้ากระตุ้นนักเรียนให้โตแสดงออกอย่างง่าย ๆ แต่สร้างสรรคการใช้ภาษาที่แม่นยำ เทียบตรง ถูกต้องและชัดเจน การใช้สื่อการสอนอย่างง่าย ๆ ให้นักเรียนเกิดจิตสำนึก การสร้างความคิด รวมยอด การจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ใช้เหตุผลและการตัดสินใจด้วยตนเอง การใช้วิธีสอนแบบ ต่าง ๆ การจัดกิจกรรมที่สนับสนุนตรงกันทั่วทุกประสงค์ของการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรม การเรียนให้ยู่นักเรียนได้ลงมือด้วยตนเอง (โกชัย สาริกบุตร. 2523 : 56) และจากผลการศึกษา ของ สุพจน์ ศุภกุล (2521 : 56) เกี่ยวกับสมรรถภาพของครูมัธยมศึกษาตามความต้องการของ ชุมชนเชียงใหม่ ซึ่งได้ทำการสำรวจความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่างของครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้บริหาร พบว่ากลุ่มครูและนักเรียนต้องการครูที่สมรรถภาพด้าน การสอน การแนะแนวและการปกครองชั้นมากที่สุด ส่วนกลุ่มผู้ปกครองและผู้บริหารต้องการครูที่สมรรถภาพด้านหลักสูตรและการสอนมากที่สุด ส่วน อ้อม ไชยพร

(2510 : 60) ได้ศึกษาพบว่าลักษณะของครูที่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาต้องการและชอบมากที่สุด ได้แก่ แต่งกายสุภาพเรียบร้อย พุทจาสุภาพอ่อนโยน ความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีคุณวุฒิสูง พุทจริง ทำจริง ให้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น รักและเมตตา นักเรียน ใจดี สุขุมเยือกเย็น มีอารมณ์ขันไม่ใส่ร้ายอยู่เสมอ เข้มงวดต่อความประพฤติของนักเรียนและลงโทษแต่พอควร ขยันขันแข็งและอดทน ช่วยเหลือนักเรียนได้ในคราวที่จำเป็น ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้ มีความยุติธรรม วางตัวได้เหมาะสม ส่วนที่เกี่ยวกับลักษณะของครูที่นักเรียนชอบน้อยที่สุดได้แก่ ชอบคุกคามและลงโทษ สอนคลุมเครือ เข้าใจยาก ชอบใช้แต่อารมณ์ กิริยาวาจาไม่สุภาพ ชอบชมบู๊บังคับและเลือกที่รักมักที่ชัง ไม่มีความรู้ที่จะสอน แต่งกายไม่สุภาพชอบใช้สีจู้จุกจิก ถือตัวมาก เกินไป ชอบพูทจาเยาะเย้ย ตลกตาง ไม่ตรงต่อเวลา และเบียดเบียนความลับของนักเรียน สอดคล้องกับการศึกษาของ พงศา งามละเมียด (2518 : 75) ที่พบว่านักเรียนไม่พอใจในวิธีการสอนของครูอาจารย์เท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เนื่องจากครูส่วนใหญ่ไม่ได้ศึกษาค้นหาวิธีการปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น ซาคการเอาใจใส่ต่อการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อปรับปรุงวิชาชีพของตนเอง ทำให้การเรียนการสอนประสมความล้มเหลวในที่สุด ซึ่งมีความเห็นเช่นเดียวกับ สุวรรณา เนทยากร (2521 : 52 - 53) ที่ได้ศึกษาลักษณะที่พึงปรารถนาของครูระดับมัธยมศึกษาศึกษาจากความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครอง พบว่าครูไม่สามารถอธิบายให้นักเรียนเข้าใจได้และไม่เอาใจใส่ในการเรียนของเด็กเท่าที่ควร

ในปี ค.ศ. 1966 National Foundation for Education Research in England and Wales (Brain. 1969 : 76) ได้ศึกษาเพื่อหาองค์ประกอบที่ส่งผลกระทบต่อการเข้ารับการฝึกอบรมของครูประจำการและรวมทั้งกระบวนการในการจัดค่านินการ โดยได้ทำการศึกษาวิจัยนำร่อง (Pilot Study) ขึ้นที่เมืองเซอร์รีย์ (Surrey) ในเดือนตุลาคม 1967 และได้ศึกษาเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่เมืองนอร์ฟอล์ค (Norfolk) แกลมอร์แกน (Glamorgan) และเคอร์แฮม (Durham) ในเดือนพฤศจิกายน 1967 โดยได้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างครูใหญ่และครูประจำการที่สอนเต็มเวลา ในระดับชั้นประถมศึกษาและระดับชั้นมัธยมศึกษาของทั้งสามเมือง พบว่ากลุ่มครูประจำการ

ทั้ง ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาได้เลือกหัวข้อที่มีความสำคัญที่สุดคือ วิธีสอน วัสดุอุปกรณ์ ประกอบการสอน และการพัฒนาการปฏิบัติงานการสอนและโปรแกรมการสอนใหม่ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของกลุ่มครูใหญ่ระดับประถมศึกษาที่ต้องการให้ครูประจำการได้มีการฝึกอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านการสอนหรือโปรแกรมการสอนใหม่ ๆ และวิธีสอนมากที่สุด นอกจากนี้กลุ่มครูใหญ่ยังได้ขอเสนอแนะว่าครูประจำการควรได้อบรมรวมเกี่ยวกับการควบคุมชั้นเรียน วิธีสอน การวางแผนและการเตรียมบทเรียน ส่วนกลุ่มครูใหญ่ระดับมัศึกษานั้นมีความเห็นแตกต่างออกไปบ้าง ในเรื่องแนวโน้มใหม่ ๆ ด้านความรู้ในเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร การปฏิบัติหน้าที่ทางการสอนและโปรแกรมการสอนใหม่ ๆ ตลอดจนเครื่องมืออุปกรณ์การสอนอื่น ๆ และการอภิปรายปัญหาในประเด็นต่าง ๆ ทางการศึกษาขึ้นเพื่อร่วมงานในโรงเรียนอื่นด้วย

วอกท์ (Vogt. 1970 : 2781-A) ได้ศึกษาสมรรถภาพของครูประจำการระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยแคนซัส พบว่าครูประจำการทั้งสองระดับต่างก็ประเมินสมรรถภาพของการเป็นครูของตนเองสูงกว่าที่ได้รับจากการประเมินจากครูใหญ่ และเห็นด้วยว่าประสบการณ์ด้านการสอนเป็นประสบการณ์ที่มีความสำคัญที่สุดในการพัฒนาการสอนของครู นอกจากนี้ยังพบว่าครูใหญ่ระดับประถมศึกษาประเมินสมรรถภาพในตำแหน่งต่าง ๆ สูงกว่าครูใหญ่ระดับมัธยมศึกษา ส่วน แอฟเทรท (Aftreth. 1978 : 3155-A) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องสมรรถภาพที่คาดหวังกับสมรรถภาพที่เป็นจริงของผู้ประกอบอาชีพครู โดยได้สำรวจความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่าง ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้บริหาร พบว่าสมรรถภาพของครูที่คาดหวังกับสมรรถภาพที่เป็นจริงอยู่ระหว่าง 36 - 62 เปอร์เซ็นต์ และเกี่ยวกับสมรรถภาพในตำแหน่งผู้ปกครองและผู้บริหารเห็นว่าครูประถมศึกษาที่มีสมรรถภาพที่เป็นจริงต่ำกว่าสมรรถภาพที่คาดหวัง ส่วนครูประถมศึกษาเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพในการปฏิบัติงานหน้าที่ครูอยู่ในเกณฑ์ดีมาก

ดังนั้นในการจัดให้มีการฝึกอบรมแก่ครูประจำการตามโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาระดับการ เพื่อเพิ่มพูนสมรรถภาพของครู จึงสามารถจัดทำได้โดยตรงคือการส่งเสริมให้ครูประจำการได้รู้จักและเข้าใจใช้เทคนิควิธีสอนแบบต่าง ๆ หลายวิธีเพื่อสร้างความคุ้นเคย ดังที่ เชสเตอร์ (Chester. 1966 : 286 - 288) ที่ได้เสนอแนะ

วิธีการฝึกอบรมครูประจำการเพื่อพัฒนาสมรรถภาพในด้านต่าง ๆ ของครูว่า ควรจัดให้มีการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับวิชาการเพิ่มเติมแก่คณะครู ส่งเสริมให้ครูอ่านหนังสือหรือบทความที่เกี่ยวกับวิชาชีพครูเพื่อปรับปรุง เทคนิคการสอน จัดหาซึ่งวิทยากรมาช่วยในการประชุมปฏิบัติการและการประชุมเกี่ยวกับปัญหาการสอน ให้ครูมีเวลาพอที่จะเข้าร่วมประชุมอภิปรายปัญหาการสอน อภิปรายปัญหาการสอนในที่ประชุม การประชุมปรึกษา และการสาธิตการสอน สาธิตการสอน เพื่อให้ครูได้คุ้นเคยกับวิธีสอนแบบต่าง ๆ ส่งเสริมให้ครูใช้โครงการสอนเพื่อปรับปรุงการสอน ให้ครูมีส่วนร่วมในการ เลือกใช้ สหัตถ์อุปกรณ์ และอุปกรณ์การสอนอื่น ๆ ประเมินผลและติดตามผลการประชุมปฏิบัติการ จัดโครงการให้ครูในโรงเรียนได้สลับเปลี่ยนกัน เข้าชมและสังเกตการสอนซึ่งกันและกัน หาวิธีวิจารณ์งานของครูแบบดีเพื่อก่อให้เกิดกำลังใจ และควรจัดปฐมนิเทศ เพื่อช่วยเหลือแก่ครูประจำการทุกครั้งด้วย

จากแนวคิดและผลของการศึกษาหรือวิจัยที่เกี่ยวกับสมรรถภาพของครูทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่กล่าวมานี้ พอสรุปได้ว่าสมรรถภาพด้านการสอน เป็นสมรรถภาพที่มีความสำคัญและครอบคลุมงานในหน้าที่หลักของครูมากที่สุด และยังรวมถึงสมรรถภาพด้านอื่น ๆ ที่มีความสำคัญรองลงมาเป็นอย่างประกอบด้วย เช่น สมรรถภาพด้านวิชาการ ด้านการแนะแนวและการปกครองชั้น ด้านบุคลิกภาพของการเป็นครู และด้านมนุษยสัมพันธ์ ตลอดจนทัศนคติที่ดีที่มีต่อวิชาชีพครู ซึ่งทั้งหมดนี้นับว่าเป็นส่วนสำคัญที่ก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของครูประจำการ ที่ท่านเข้ามารับการฝึกอบรมตามโครงการจะได้มีโอกาสได้พัฒนาและปรับปรุงสมรรถภาพในหน้าที่การสอนของตนเองให้สูงขึ้น ซึ่งเท่าเทียมเป็นการเลื่อนวิทยฐานะของครูประจำการให้สูงขึ้นอีกทางหนึ่งด้วย และเพื่อให้การดำเนินงานตามโครงการได้บรรลุซึ่งเป้าหมายที่พึงประสงค์ทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล จำเป็นจะต้องมีการศึกษาวิจัยติดตามผลการปฏิบัติงานในต่าง ๆ ของผู้สำเร็จการฝึกอบรมหรือครูประจำการทุกคน ทุกระดับ และทุกสังกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูประจำการผู้สำเร็จการฝึกอบรมหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา อันเป็นผลผลิตส่วนหนึ่งของโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการของวิทยาลัยครูต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการติดตามผล

การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาอบรม เป็นกระบวนการที่มุ่งหาข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญ เพื่อใช้ประเมินความสามารถและความก้าวหน้าของบุคลากรในหน่วยงานหรือองค์กร โดยอาศัย เทคนิควิธีและ เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งจะทำให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคุณภาพและขอบพร้อมของผู้สำเร็จการศึกษาอบรม ผลที่ได้ก็จะจะเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงบุคลากรให้เข้ากับสภาพของงานในหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น นอกจากนั้นการติดตามผลยัง เป็นการสังเกตให้เห็นถึงความห่วงใยและความสนใจของสถาบันที่มีต่อผู้สำเร็จการศึกษาอบรมอีกประการหนึ่งด้วย ซึ่งใ้มีผู้ทำการศึกษาวิจัย ทั้งต่าง ประเทศและในประเทศ คงจะได้อ้างถึงและเสนอโดยลำดับ ดังนี้

เพรสคอตต์ (Prescott. 1981 : 2981-A) ได้ศึกษาแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรวิชาศิลปศึกษาสำหรับวิทยาลัยครู 36 แห่งในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่าวิชาศิลปศึกษาที่ทำการเปิดสอนอยู่ในวิทยาลัยครูต่าง ๆ นั้น ควรจะได้มีการปรับปรุงด้านโครงสร้างของหลักสูตร เพื่อขยายขอบข่ายและเนื้อหาวิชาให้ทันสมัยและกว้างขวางยิ่งขึ้น เนื้อหาวิชาของหลักสูตรจะต้องมีลักษณะที่ยืดหยุ่นได้ และวัตถุประสงค์ของการศึกษาคควรกำหนดให้ชัดเจน สำหรับรายวิชาต่าง ๆ ที่เปิดสอนควรได้มีการพัฒนาปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของสังคม ในส่วนที่เกี่ยวกับวิธีสอนควรเน้นการพัฒนาทักษะและความรู้ความสามารถเชิงปฏิบัติการให้แก่ผู้เรียน

มอฟฟิต (Moffit. 1967 : 1719-A) ได้ประเมินหลักสูตรระดับประถมศึกษาของมหาวิทยาลัยมิชิแกน โดยสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรที่ทางมหาวิทยาลัยกำลังดำเนินการอยู่จากกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่มคือ กลุ่มครูที่ทำการสอนมาแล้ว 1 ปี กลุ่มครูที่ทำการสอนมาแล้วไม่ต่ำกว่า 2 ปี กลุ่มนิสิตนักศึกษาครูปีสุดท้าย และกลุ่มของศึกษานิเทศก์ ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่าง เห็นว่าวิชาการศึกษาทั่วไปมีความสำคัญมากและจำเป็นสำหรับครูประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ส่วนหนึ่งเห็นว่าหลักสูตรการฝึกหัดครูสาขาประถมศึกษาควรเพิ่มเนื้อหาวิชาดนตรี ศิลปะ และพลศึกษาลงในหลักสูตร และควรจัดให้มีการสัมพันธ์สอดคล้องกับการสอนในระดับประถมศึกษาได้โดยตรง อีกหนึ่งหลักสูตรควรได้เน้นในเรื่อง

ประสบการณ์ด้านการสอนให้มากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นยังพบว่ากลุ่มนิสิตฝึกหัดครูปีสุดท้าย
ประเมินค่าตนเอง เกี่ยวกับความรู้ความสามารถ ที่ได้รับจากสถานศึกษาสูงกว่ากลุ่มครู
ที่มีประสบการณ์ในการสอนมานาน ส่วนกลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมานานประเมิน
ความรู้ความสามารถในรายวิชาที่เป็นทฤษฎีสูงกว่ากลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมานาน
และกลุ่มนิสิตฝึกหัดครูปีสุดท้าย

แวมเปเลอร์ (Wampler. 1960 : 4046 - 4047-A) ได้ทำการประเมิน
หลักสูตรการฝึกหัดครูของวิทยาลัยเทคนิควอเตอร์ โดยสอบถามจากผู้สำเร็จการศึกษา
ในปี ค.ศ. 1955 - 1957 พบว่าผู้สำเร็จการศึกษาร้อยละ 70 เห็นว่าวิชาเอกมีความ
จำเป็นสำหรับการสอนมาก และในระหว่างการเรียนควรมีการอภิปรายด้วย ทั้งนี้
จะช่วยทำให้เกิดประสบการณ์ในชั้นต่าง ๆ ที่ขึ้น ส่วนในชั้นการปฏิบัติการต่าง ๆ ที่
วิทยาลัยได้จัดขึ้นนั้นผู้สำเร็จการศึกษายังมีความต้องการให้วิทยาลัยจัดให้วิชาการเพิ่มขึ้นอีก

เทเลอร์ (Tayler. 1963 : 3806-A) ได้ประเมินผลหลักสูตรปริญญาโททาง
การศึกษาของสถาบันการฝึกหัดครูทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของรัฐโอคลาโฮมา โดย
วิธีการสัมภาษณ์ผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 125 คน และครูใหญ่ที่เป็นผู้บังคับบัญชา จำนวน
75 คน ผลการศึกษาพบว่าผู้สำเร็จการศึกษาคงการความรู้ทางวิชาเอกหรือวิชาเฉพาะใน
ส่วนของเนื้อหาวิชาเพิ่มเติม และได้เสนอให้มีการเพิ่มการศึกษาที่เกี่ยวข้องวิธีสอนวิชาเฉพาะ
หรือวิชาเอกดังกล่าวนี้ด้วย ความรู้ทางด้านวิชาการศึกษาเห็นว่าควรมีการปรับปรุงใน
บางส่วน เพื่อให้สามารถนำไปใช้สอนในสถานการณ์จริงในชั้นเรียนได้ โดยการเพิ่มเติม
เนื้อหาในรายวิชาต่าง ๆ และควรตัดเนื้อหาวิชาบางส่วนที่ไม่เหมาะสมหรือซ้ำซ้อนกับรายวิชา
อื่น ๆ ออกไปบ้าง ส่วนความรู้ทางวิชาสามัญทั่วไปควรให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเลือกเรียนใน
รายวิชาที่สนใจและมีความถนัด เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ของผู้เรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น
สำหรับการให้วิธีการแนะแนวและการให้คำปรึกษา การบริการของห้องสมุด และการเตรียมตัว
เพื่อทำการวิจัยนั้นเป็นที่พอใจของผู้สำเร็จการศึกษามาก

เชฟเฟอร์ (Schaefer. 1962 : 3106-A) ได้ประเมินผลหลักสูตรการฝึกหัดครู
ของวิทยาลัยชาร์สันในปี ค.ศ. 1950 - 1959 จากกลุ่มตัวอย่างผู้สำเร็จการศึกษา
จำนวน 226 คน และผู้บังคับบัญชา จำนวน 96 คน ผลการศึกษารูปได้ว่าผู้บังคับบัญชา

ประเมินความสามารถในการปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์ ส่วนผู้สำเร็จการศึกษาได้ประเมินค่า
ตนเองในด้านวิชาการอยู่ในเกณฑ์ ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในตำแหน่งและหน้าที่การปฏิบัติ
งานของตนเอง และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรว่าความรู้ด้านวิชาเอกที่ได้รับจากการ
ศึกษาอบรมในสถานศึกษานั้นเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ส่วนที่เกี่ยวกับการฝึกอบรมด้าน
การจัดทำและการใช้อุปกรณ์การสอน การให้บริการแนะแนวและให้คำปรึกษา ผู้สำเร็จ
การศึกษาเห็นว่าทางวิทยาลัยฯ ให้ความสำคัญไม่เพียงพอ

แอปเปิล (Apple. 1967 : 1321-A) ได้ประเมินผลหลักสูตรการฝึกหัดครู
ระดับมัธยมศึกษาของวิทยาลัยนอร์ท ปาร์ค โดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้สำเร็จการศึกษา
และคณาจารย์ เพื่อต้องการสำรวจถึงผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาในปี
ค.ศ. 1960 - 1963 พบว่าผู้สำเร็จการศึกษาและคณาจารย์มีความเห็นตรงกันในเรื่อง
หลักสูตรที่ดี ประสิทธิภาพของหลักสูตร และการปรับปรุงหลักสูตรอยู่เสมอ ซึ่งหลักสูตร
ควรได้รับการแก้ไขปรับปรุงในเรื่องการขยายวิชาต่าง ๆ ให้กว้างขวางออกไป ควร
ปรับปรุงวิชาเฉพาะหรือวิชาเอกให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังเห็นว่าผู้ใช้หลักสูตร
ทุกฝ่ายจะต้อง เป็นบุคคลที่มีสมรรถภาพและคุณภาพสูง มีความกระตือรือร้นในการทำหน้าที่
การสอนที่ดี

คาเคนเฮด (Cadenhead. 1965 : 3989-A) ได้ศึกษาติดตามผลการปฏิบัติงาน
ของผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยอาแกริง เพื่อศึกษานโยบายและนำผลของการศึกษาไปปรับปรุง
หลักสูตรของวิทยาลัยดังกล่าว ผลการศึกษาพบว่าคณาจารย์ประเมินความสามารถในการ
ปฏิบัติงานด้านการสอนสูงกว่าผู้สำเร็จการศึกษาประเมินค่าตนเอง โดยเห็นว่าผู้สำเร็จ
การศึกษามีความรู้ในด้านเนื้อหาวิชาการศึกษาและวิชาชีพครู มากเกินกว่าความรู้ความ
สามารถในการเรียนการสอน ส่วนผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่าประสบการณ์ที่มี
ประโยชน์มากในขณะที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยคือ ประสบการณ์เกี่ยวกับการสอนและ
การฝึกสอน และปัญหาที่ผู้สำเร็จการศึกษาพบมากที่สุดคือปัญหาเฉพาะหน้าที่ในขณะทำการสอน
ผู้สำเร็จการศึกษาได้เสนอให้มีการประเมินผลหลักสูตรการฝึกหัดครูเสียใหม่ โดยให้พยายาม
เน้นเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ด้านการสอนให้มากขึ้น

อีโล (Ely. 1962 : 2022-A) ได้ศึกษาติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาในโครงการผลิตครูระดับประถมศึกษาของมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย โดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้สำเร็จการศึกษาและมุ่งค้นพบว่าผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่าการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยโคลัมเบียหนักทางด้านเนื้อหาวิชา มากกว่าเทคนิคและวิธีการสอนที่จะนำไปใช้ในการสอนได้ ซึ่งผู้สำเร็จการศึกษากองการให้มหาวิทยาลัยจัดประสบการณ์เกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชน และชุมชนเพิ่มขึ้น อีกทั้งควรเพิ่มรายวิชาที่เกี่ยวกับการปรับปรุงวิธีสอนและเทคนิคการสอนด้วย ส่วนปัญหาที่ผู้สำเร็จการศึกษาพบมากคือหน้าที่และกิจกรรมของครู การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับแนวนโยบายของโรงเรียนและท้องถิ่น

เอจจ์ (Edge. 1969 : 3763-A) ได้ศึกษาติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาจากมหาวิทยาลัยออเบอร์นในปี ค.ศ. 1960 - 1967 โดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 445 คน ผลการศึกษาพบว่าผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่าตนเองมีความสามารถในการวางแผน และการจัดกิจกรรมของนักเรียน แต่เห็นว่ายังขาดความสามารถในการแนะแนวและการวินิจฉัยปัญหาของนักเรียน สำหรับการแนะแนว เกี่ยวกับการสอนเห็นว่ามีค่าสำคัญต่อสมรรถภาพด้านการสอนมาก และยังเห็นด้วยว่ากิจกรรมต่างๆ มีส่วนช่วยเสริมสร้างสมรรถภาพด้านการสอน นอกจากนี้ผู้สำเร็จการศึกษายังเห็นว่า โปรแกรมนี้จัดประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเด็กหรือผู้เรียนไม่เพียงพอ

นิคเลส (Nicklas. 1976 : 3564-A) ได้ศึกษาติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาซึ่งได้รับใบรับรองในการประกอบอาชีพครูจากมหาวิทยาลัยเท็กซัสทางตอนเหนือ โดยพบว่าผู้สำเร็จการศึกษาพอใจในหลักสูตรและมีเพียงส่วนน้อยที่พอใจในวิชาเรียน และสามารถที่จะนำไปใช้ประกอบอาชีพการสอนโดยตรง นอกจากนั้นยังพบว่าผู้สำเร็จการศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อความสำเร็จในการเป็นครู และมีความพึงพอใจในอาชีพที่ตนเองกำลังปฏิบัติอยู่ ส่วนปัญหาที่ผู้สำเร็จการศึกษาค้นพบมากที่สุดคือการจัดการเรียนการสอนและการควบคุมนักเรียนในชั้นเรียน

พินนีย์ (Pinney. 1970 : 2777-A) ได้ศึกษาติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา
ระดับสูงของวิทยาลัยครู โดยการศึกษาแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างผู้สำเร็จการศึกษา
และผู้บังคับบัญชา ผลการศึกษาพบว่าผู้บังคับบัญชามีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของ
ผู้สำเร็จการศึกษา ส่วนผู้สำเร็จการศึกษาได้ประเมินผลสำเร็จในการปฏิบัติงานคือได้สอน
ในสาขาวิชาที่ตนเองมีความรู้ ความถนัด และความชำนาญ

ละเอียก จันทระกิติวัฒน์ (2514 : 28) ได้ทำการศึกษาติดตามผลการปฏิบัติงาน
ของผู้สำเร็จประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ทั้งแต่ปีการศึกษา 2509 - 2511 ในโรงเรียน
ประถมศึกษา ภาคการศึกษา 1, 2 พบว่าผู้บังคับบัญชาได้ประเมินความสามารถในการ
ปฏิบัติงานด้านวิชาการอยู่ในเกณฑ์ ยกเว้นในเรื่องการจัดกิจกรรม การแนะนำ และ
การชมรมศิษย์ธรรมและวัฒนธรรมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง และยังได้เสนอให้มีการปรับปรุง
หลักสูตรให้กว้างขวางขึ้น รวมทั้งการฝึกฝนให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถนำความรู้ไปใช้
ในชุมชนได้ดียิ่งขึ้น ส่วนผู้สำเร็จการศึกษาระดับค่าตนเองด้านวิชาการอยู่ในเกณฑ์
ยกเว้นการใช้อุปกรณ์การสอนและการจัดกิจกรรม ส่วนค่านมุษยสัมพันธ์และค่านบุคลิกภาพ
ของการเป็นครูทั้งผู้บังคับบัญชาและผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่าอยู่ในเกณฑ์ ยกเว้นการ
กักตุนใจและการแก้ปัญหาอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง และยังพบว่าผู้บังคับบัญชามีอิทธิพลต่างกัน
ประเมินความสามารถในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน แต่ผู้บังคับบัญชาที่มีอายุราชการ
ต่างกันประเมินความสามารถในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน กล่าวคือผู้บังคับบัญชาที่มีอายุ
ราชการน้อยประเมินความสามารถในการปฏิบัติงานสูงกว่าผู้บังคับบัญชาที่มีอายุราชการมาก
ซึ่งพบเช่นเดียวกับผลการศึกษาของ ขอบ กิตาวงศ์ (2514 : 29 - 34) ที่ได้ศึกษาใน
ลักษณะเดียวกันนี้ในภาคการศึกษา 11

วรรณี พุทธาวุฒิไกร (2515 : 45 - 64) ได้ศึกษาติดตามผลการปฏิบัติงานของ
ผู้สำเร็จปริญญาโททางการศึกษามัธยมศึกษา ทั้งแต่ปีการศึกษา 2510 - 2512 ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียน
มัธยมศึกษาและวิทยาลัยครูส่วนกลาง พบว่าทั้งผู้บังคับบัญชาและผู้สำเร็จการศึกษามีความเห็น
แตกต่างกันในเรื่อง การเอาใจใส่ต่อการเตรียมการสอน การใช้อุปกรณ์การสอน การวัดผล
และประเมินผล โดยผู้บังคับบัญชาประเมินความสามารถด้านบุคลิกภาพของการเป็นครูสูงกว่า
ผู้สำเร็จการศึกษาระดับค่าตนเอง ในเรื่องความกระตือรือร้นทางอาชีพ การรักษามารยาท

การควบคุมอารมณ์ การตัดสินใจ และความเรียบร้อยในการแต่งกาย ซึ่งสอดคล้องกับ การศึกษาของ ชรรณบุญ เทชยศ (2516 : 67 - 69) ที่ได้ศึกษาในลักษณะเดียวกัน พบว่าผู้บังคับบัญชาและผู้สำเร็จการศึกษามีความเห็นแตกต่างกันในเรื่อง การปกครองชั้น การควบคุมกิจกรรม การเอาใจใส่ในการเตรียมการสอน และการวัดผลและประเมินผล

สันติภาพ กองกาญจน (2515 : 64 - 71) ได้ศึกษาผลการปฏิบัติงานของ ผู้สำเร็จปริญญาการศึกษามัธยมศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2510 - 2512 ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาและวิทยาลัยครู ในภาคการศึกษา 9, 10, 11 ผลการศึกษาพบว่าทั้งผู้บังคับบัญชา และผู้สำเร็จการศึกษาประเมินความสามารถในการปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์ นอกจากนั้นยังพบว่าผู้บังคับบัญชาที่มีวุฒิครูต่างกันประเมินความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาแตกต่างกัน โดยพบว่าผู้บังคับบัญชาที่มีวุฒิครูต่ำกว่าระดับปริญญาตรีประเมินความสามารถ สูงกว่าผู้บังคับบัญชาที่มีวุฒิครูระดับปริญญาตรี

วิไลวรรณ เจริญพงษ์ (2515 : 28 - 40) ได้ศึกษาผลการปฏิบัติงานของ มัธยมศึกษาสตร พบว่าผู้บังคับบัญชาและผู้สำเร็จการศึกษามีความเห็นแตกต่างกันเกือบทุกด้าน โดยผู้สำเร็จการศึกษาประเมินค่าตนเอง ความวิชาการ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และทัศนคติที่มีต่ออาชีพครู สูงกว่าผู้บังคับบัญชาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกล่าวคือ ด้านวิชาการผู้สำเร็จการศึกษามีความพอใจในเรื่องการสร้างบรรยากาศและสถานการณ์ในห้องเรียนในขณะที่ทำการสอน การให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน การเชื่อมโยงการสอนให้เข้ากับชีวิตประจำวัน การฝึกให้นักเรียนรู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเอง และการพัฒนาการสอนให้ดีขึ้น ด้านมนุษยสัมพันธ์ มีความพอใจในเรื่องความสัมพันธ์กับนักเรียน การสร้างความสัมพันธ์ในหมู่เด็กเรียน การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และทัศนคติที่มีต่ออาชีพครูนั้นมีความรักในอาชีพครู การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่ออาชีพครู และการสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน ส่วนด้านบุคลิกภาพของการเป็นครูผู้บังคับบัญชาและผู้สำเร็จการศึกษามีความเห็นไม่แตกต่างกัน ยกเว้นในเรื่อง กิริยามารยาท และความขยันหมั่นเพียร ที่ผู้บังคับบัญชาประเมินความสามารถสูงกว่าผู้สำเร็จ การศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สุนิษา แววศักดิ์ (2522 : 41 - 48) ได้ศึกษาติดตามผลการปฏิบัติงานของ ผู้สำเร็จปริญญาตรีจากวิทยาลัยครู พบว่าผู้บังคับบัญชาและผู้สำเร็จการศึกษามีความเห็น

สามารถค้นคว้าหาความรู้ใน เอกสาร ใน เรื่อง ความรู้ความแม่นยำและความเข้าใจใน เนื้อหาวิชาที่สอน การวัดผลและประเมินผล และการใช้อุปกรณ์การสอนอย่างเหมาะสม ยกเว้น เรื่องความคิดริเริ่มในการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร ความรู้เกี่ยวกับสารบรรณ ระเบียบการเงิน การแนะแนวอาชีพ และการศึกษาต่อ อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ถ้าหาก มุคลิกภาพของการเป็นครูพบว่าผู้สำเร็จการศึกษาประเมินค่าตนเองสูงกว่าผู้บังคับบัญชา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ผู้บังคับบัญชายังได้เสนอแนะว่าผู้สำเร็จการศึกษา ควรมีความรู้ด้านสารบรรณ ด้านธุรการ และควรศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ มีมนุษยสัมพันธ์อันดี มีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและสังคม ควรคำนึงถึงการแต่งกาย ทรงผม การพูดจา ส่วนผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่าความรู้และประสบการณ์ทางด้านวิชาเอก วิชาการศึกษา และกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ได้รับจากวิทยาลัยครูมีเพียงพอ

รศ.นา ศิริพานิช และคนอื่น ๆ (2521 : 51 - 63) ได้ศึกษาติดตามผลนักศึกษา ที่จบครุศาสตรบัณฑิตจากวิทยาลัยครู 17 แห่ง ปีการศึกษา 2518 - 2519 พบว่าความรู้ และประสบการณ์ด้านการศึกษาในวิชาเอกที่ได้รับจากวิทยาลัย สามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพ การสอนในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาได้อย่างเพียงพอ ส่วนความรู้และ ประสบการณ์ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรผู้สำเร็จการศึกษากว่าครึ่ง เห็นว่าได้รับจากวิทยาลัยครู ไม่เพียงพอ โดยให้เหตุผลว่ามีกิจกรรมน้อยและครูผู้สอนมุ่งเน้นด้านวิชาการมากเกินไป นอกจากนี้ยังได้ให้ข้อคิดเห็น เกี่ยวข้องกับวิชาการของวิทยาลัยครูว่า ควรปรับปรุงหลักสูตร ให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นและมีความสัมพันธ์กับหลักสูตรใหม่ระดับประถมศึกษาและระดับ มัธยมศึกษา สำหรับวิธีสอนในวิทยาลัยครูนั้นควรจัดหาอาจารย์ที่มีความรู้ ความถนัด และ เหมาะสมกับวิชาที่สอน ควรเน้นการปฏิบัติมากกว่าคำทฤษฎี ส่วนที่เกี่ยวกับปัญหาใน การปฏิบัติงานในโรงเรียนของผู้สำเร็จการศึกษาคือการขาดอุปกรณ์การสอน ปัญหาเกี่ยวกับ ผู้บริหารผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่าผู้บริหารบริหารงานไม่เป็น

คณะอนุกรรมการปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครู (2523 : 352 - 405) คณะ วิจัยที่ 3 ได้ศึกษาผลการปฏิบัติงานของครูโดยได้ทำการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาจาก สถานประกอบการฝึกหัดครูที่สอน ใน ระดับประถมศึกษา เพื่อต้องการทราบผลการปฏิบัติงานของ

ผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษารชั้นสูงหรือเทียบเท่า และระดับปริญญาตรี
 ที่สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 2 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ในปีการศึกษา
 2518 - 2521 ได้ส่งแบบสอบถามไปยังผู้สำเร็จการศึกษาและผู้อยู่บังคับบัญชา จำนวน
 1,709 คน พบว่าผู้อยู่บังคับบัญชาประเมินความสามารถทุกด้านอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง คือ
 ด้านการสอน กลุ่มประสบการณ์ทั้งสี่ด้านกล่าวคือ กลุ่มทักษะ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยและกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ด้านทักษะการสอนและความ
 สามารถในการปฏิบัติหน้าที่ครูในเรื่อง การอธิบาย การยกตัวอย่าง การเลือกและการใช้
 วิธีสอน ด้านมนุษยสัมพันธ์และลักษณะของการเป็นครูในเรื่อง ความสัมพันธ์กับนักเรียนและ
 บุคคลอื่น การควบคุมอารมณ์ การปรับปรุงการสอน การช่วยเหลือหาความรู้เพิ่มเติม การตั้งใจ
 สอน การเตรียมการสอน จรรยาบรรณครู และการบริการชุมชน และผู้สำเร็จการศึกษามี
 ทัศนคติที่ถือวิชาชีพครูอยู่ในเกณฑ์ปานกลางด้วย โดยให้ความเห็นว่าอาชีพครูนั้นเป็นอาชีพ
 ที่ต้องการความเสียสละและงานอาชีพครูเป็นงานง่าย ๆ ผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
 มาก ๆ จึงไม่ควรที่จะหางานหรือประกอบอาชีพครู ในกรณีที่ศึกษาเฉพาะวิชาศิลปศึกษา
 ที่อยู่ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย พบว่าผู้อยู่บังคับบัญชาประเมินความสามารถในการสอน
 วิชาศิลปศึกษาของผู้สำเร็จการศึกษาทั้งหลักสูตรเก่าและหลักสูตรในปัจจุบันอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
 ถึงดี สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษารชั้นสูง เห็นว่า เนื้อหา
 บางอย่างที่ไม่ได้เรียนในสถาบันการฝึกครูแต่ต้องช่วยเหลือหาความรู้เอง เพื่อนำไป
 ใช้สอนคือ ศิลปะสำหรับเด็ก และศิลปศึกษาคามล่ำขำ และยังให้ความเห็นว่าเนื้อหาที่ควร
 เพิ่มเติมในวิชาศิลปศึกษาคือ ศิลปะปฏิบัติ และศิลปะสำหรับครู โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวาดภาพ
 ส่วนผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีเห็นว่าควรปรับปรุงเนื้อหา และวิธีสอนศิลปะให้มากขึ้น
 และควรปรับปรุงให้สอดคล้องกันที่จะนำไปใช้สอน ระดับชั้นประถมศึกษาได้

อนึ่ง จันทวงศ์ (2516 : 42 - 28) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูใหญ่ใน
 โรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น เกี่ยวกับประสิทธิภาพของครูที่สำเร็จการศึกษา
 จากสถาบันการฝึกครู พบว่าครูใหญ่เห็นว่าผู้สำเร็จการศึกษามีความสามารถในด้าน
 ต่าง ๆ คือ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านบุคลิกภาพของการเป็นครู และการปฏิบัติหน้าที่ครูอยู่ใน

เกณฑ์ และครูใหญ่ส่วนมากต้องการให้ครูมีความรู้ความสามารถในวิชาพิเศษคือ เกษตร พลานามัย และศิลปศึกษา ตามลำดับ และยังพบว่าครูใหญ่มีวุฒิครูต่างกันมีความเห็นเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพของผู้สำเร็จการศึกษาไม่แตกต่างกัน ยกเว้นความรู้ความสามารถในการปฏิบัติ หน้าที่ครู สอดคล้องกับการศึกษาที่ อัจฉรา อาชาสันติสุข (2508 : 60 - 62) ได้ศึกษา ทัศนคติของอาจารย์ใหญ่และนักเรียนที่มีต่อ งานของ ครูครุศาสตร์บัณฑิต พบว่าทั้งอาจารย์ใหญ่ และนักเรียน เห็นว่าบัณฑิตครุศาสตร์มีความรู้ความสามารถอยู่ในเกณฑ์ ยกเว้นเพียงวิธีสอน เท่านั้นอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

บุญชัย บุญวิรัตน์ (2517 : 77 - 82) ได้ศึกษาศึกษาตามผลการปฏิบัติงานของบัณฑิต ปริญญาโทที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยวิชาการศึกษา ทั้งแต่ปีการศึกษา 2500 - 2515 พบว่าผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน เห็นว่าผู้สำเร็จการศึกษามีความสามารถในการปฏิบัติงาน โดยทั่วไปอยู่ในเกณฑ์ดีและ เมื่อเปรียบเทียบผู้บังคับบัญชามีอายุราชการต่างกัน พบว่า ผู้บังคับบัญชามีอายุราชการน้อยประเมินความสามารถสูงกว่าผู้บังคับบัญชามีอายุราชการมาก และนอกจากนั้นผู้บังคับบัญชายังได้เสนอว่า วิทยาลัยควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการสอนภาคปฏิบัติ มากกว่าภาคทฤษฎี ควรสนับสนุนให้มีวิธีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การแสวงหาความรู้ใน วิทยาการใหม่ ๆ เพิ่มเติม และควรเน้นเกี่ยวกับการสร้างและการวิเคราะห์ข้อสอบ

สุนทร คำโกณฑและคนอื่น ๆ (2529 : 130 - 132) ได้ศึกษาศึกษาตามผลผู้สำเร็จ การศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงและระดับปริญญาตรี จากวิทยาลัยครูสกลนคร ปีการศึกษา 2521 - 2524 ผลการศึกษาพบว่าผู้บังคับบัญชาประเมินความสามารถในตำแหน่ง ต่าง ๆ อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ส่วนผู้สำเร็จการศึกษาประเมินค่าตนเองอยู่ในเกณฑ์ดี และ ยังพบว่าผู้บังคับบัญชามีอายุราชการต่างกันประเมินความสามารถในการปฏิบัติงานโดยส่วนรวม ไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อได้ศึกษาในรายละเอียดพบว่าผู้บังคับบัญชามีอายุราชการต่างกัน ประเมินความสามารถกันบุคคลิกภาพ ในเรื่อง การแต่งกายเรียบร้อยเหมาะสมกับการเป็น ครู ความประพฤติศึกษามรรยาทเรียบร้อย และค่านิยมของ ความต้องการของท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้บังคับบัญชาเสนอให้มีการปรับปรุง คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาในทุก ๆ ด้าน ส่วนผู้สำเร็จการศึกษากว่าครึ่งเห็นว่าการจัด ประสิทธิภาพการเรียนการสอนด้านวิชาเอกที่ได้รับจากวิทยาลัยครูนั้นยังไม่เพียงพอ

จิระรัตน์ คุปต์กาญจนานกุล (2525 : 131 - 133) ได้ศึกษาติดตามผลการปฏิบัติงานของครูประจำการที่สำเร็จการอบรมครูศาสตรบัณฑิตตามโครงการฝึกอบรม รมครูและบุคลากรทางการศึกษาของวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าผู้บังคับบัญชาและผู้สำเร็จการฝึกอบรมมีความเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการปฏิบัติงานทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผู้บังคับบัญชาประเมินความสามารถในการปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ส่วนผู้สำเร็จการฝึกอบรมประเมินค่าตนเองทุกด้านอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่าเกณฑ์ มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดสูงกว่าทุกด้านในเรื่องมีศรัทธาในอาชีพครู นอกจากนี้ยังพบว่าผู้บังคับบัญชาที่มีวุฒิครูและระดับโรงเรียนต่างกัน ประเมินความสามารถในแต่ละด้านและโดยส่วนรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือผู้บังคับบัญชาที่มีวุฒิกูรระดับปริญญาตรีหรือต่ำกว่า ประเมินความสามารถสูงกว่าผู้บังคับบัญชาที่มีวุฒิกูรสูงกว่าระดับปริญญาตรีขึ้นไป และผู้บังคับบัญชาที่สอนอยู่ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาประเมินความสามารถสูงกว่าผู้บังคับบัญชาที่สอนอยู่ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ส่วนผู้สำเร็จการฝึกอบรมที่สอนในระดับโรงเรียนต่างกันประเมินค่าตนเองในด้านการสอน ด้านวิชาการ และด้านงานแนะแนวและคำปรึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้สำเร็จการฝึกอบรมที่สอนในระดับมัธยมศึกษา

จันทร์มา โทญจนาท (2524 : 58 - 74) ได้ศึกษาติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา ระดับประกาศนียบัตรศิลปศึกษาชั้นกลาง วิทยาลัยช่างศิลป์ กรมศิลปากร พบว่าผู้สำเร็จการศึกษาระเมินค่าตนเองอยู่ในเกณฑ์เกือบทุกด้าน ยกเว้นเรื่องการเป็นผู้นำที่ดี และความรู้ในวิชาสามัญที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง และมีความเห็นต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรศิลปศึกษาชั้นกลางอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง โดยเห็นว่ารายวิชาที่ไม่มีในหลักสูตรที่มีความจำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพ ได้แก่ งานศิลปะประเภท Art Work การถ่ายรูป การออกแบบทั่วไป ความรู้เกี่ยวกับการพิมพ์หนังสือ การตลาดและการประเมินราคา และพบว่าผู้สำเร็จการศึกษาร้อยละ 62.84 มีปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพซึ่งส่วนใหญ่เนื่องมาจากภาระงานที่กองรับฝึกชงมมาก เกินไป

มงคล แก้วทองงาม (2528 : 83 - 86) ได้ศึกษาคูณสมบัติที่พึงประสงค์ของ อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในวิทยาลัยครู โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง อาจารย์ นักศึกษา และครูประจำการ ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นต่อ คุณสมบัติที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปศึกษาทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 ซึ่งพบว่ากลุ่มตัวอย่างอาจารย์กับนักศึกษาและครูประจำการมีความเห็น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนักศึกษากับครูประจำการมีความ คิดเห็นไม่แตกต่างกัน โดยเห็นว่าด้านการสอน ครูควรอธิบายหลักการในวิชาศิลปศึกษาแก่ ผู้เรียนได้ จัดหาเทคนิคการสอนให้เหมาะสมแก่ผู้เรียน และบอกวัตถุประสงค์ของการเรียน และการปฏิบัติงานแก่ผู้เรียนก่อนลงมือปฏิบัติงาน ด้านวิชาการครูควรสามารถอภิปราย ปัญหาหรือตอบปัญหาในสาขาวิชาศิลปศึกษาได้อย่างชัดเจน และสามารถอธิบายหลักการ จักภาพที่ทำได้ ด้านการให้คำปรึกษาครูควรสามารถอธิบายโครงสร้างของหลักสูตรวิชา ศิลปศึกษาแก่ผู้เรียน และสามารถที่จะให้คำปรึกษาแนะแนวการศึกษาต่อในสาขาวิชาศิลปศึกษา แก่ผู้เรียนได้ ด้านบุคลิกภาพครูควรมีจรรยาบรรณแห่งอาชีพของตน มีน้ำใจและศรัทธาใน วิชาชีพของตน และปฏิบัติงานด้วยความเชื่อมั่นในตนเอง และพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็น สอดคล้องกันในกรณีอื่นกับความสำคัญด้านการสอน ด้านวิชาการ เป็นอันหนึ่งที่หนึ่งและสอง ความสำคัญ และจากการออกแบบสอบถามปลายเปิดพบว่าคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของอาจารย์ ผู้สอนวิชาศิลปศึกษาที่มีความถี่มาก 5 อันคือ เอาใจใส่ดูแลนักศึกษาเวลาปฏิบัติงาน เป็นกันเองกับนักศึกษา มีความยุติธรรมในการประเมินผล วางตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ นักศึกษาคูณจะสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ดี

วินัย โสมคี (2529 : 57 - 58) ได้ศึกษาคูณสมบัติที่พึงประสงค์ของอาจารย์ ผู้สอนวิชาศิลปศึกษา กรณีศึกษาอาจารย์ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้เก็บรวบรวม ข้อมูลจากแบบสอบถามและการสังเกตพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปศึกษา พบว่าอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่มีความเห็นเกี่ยวกับคุณสมบัติที่พึงประสงค์ทุกด้านอยู่ในเกณฑ์ โดยเห็นว่าด้านการสอนครูควรสามารถชี้แจงแผนการสอน และแผนการปฏิบัติงานตลอด ภาควิชาเรียนได้ บอกวัตถุประสงค์ของการเรียนและการปฏิบัติงานแก่นักเรียนก่อนลงมือปฏิบัติงาน ด้านวิชาการครูควรสามารถนำความรู้ในวิชาการต่าง ๆ ไปใช้ประกอบการสอนได้อย่าง

กว้างขวาง สามารถเขียนตำราหรือ เอกสารประกอบการสอนและงานวิจัย ด้านการ
 แผนแนวให้คำปรึกษาครูสามารถอธิบายโครงสร้างของหลักสูตรแก่นักศึกษาได้อย่างชัดเจน
 สามารถเสนอแนะวิธีการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมแก่นักศึกษา ด้านบุคลิกภาพครูควรเป็น
 คนที่เข้าสอนตรงต่อเวลา และจากการตอบแบบสอบถามปลายเปิดของอาจารย์ผู้สอนวิชา
 ศิลปศึกษา พบว่าคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในมหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒที่มีความถี่มาก 2 อันดับคือ ควรเป็นผู้ฝึกฝนปฏิบัติการในการศึกษาค้นคว้า
 ทางวิชาการทางศิลปะอย่างสม่ำเสมอ และควรร่วมกิจกรรมหรือการเผยแพร่ศิลปะ
 ในระดับต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งกล่าวมาทั้งนี้ ได้แสดงให้เห็น
 ว่าการจัดให้การศึกษารอบรมแก่ครูประจำการตามโครงการที่วิทยาลัยครูกำลังดำเนินการ
 อยู่นี้ ยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการทางวิชาการของครูประจำการผู้สำเร็จ
 การฝึกอบรม ตลอดจนหน่วยงานต้นสังกัดผู้ใช้ครูหรือสถานจัดการศึกษาในท้องถิ่นได้อย่าง
 แท้จริง จึงมีข้อทำให้ครูประจำการทั้งหลายเป็นบุคคลากรที่ขาดทั้งสมรรถภาพและคุณภาพ
 ในการปฏิบัติงานหน้าที่ทางการสอนที่ดีได้ ทั้งนี้ในการดำเนินงานตามโครงการที่มีทั้ง
 ประสิทธิภาพและประสิทธิผลลคมตามวงจรมานั้น จำเป็นจะต้องมีการศึกษาค้นคว้าตามผลการ
 ปฏิบัติงานของครูประจำการผู้สำเร็จการฝึกอบรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สำเร็จการฝึก
 อบรมครูศาสกบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา ทั้งแก่ปีการศึกษา 2525 - 2528 ที่สำเร็จ
 การฝึกอบรมจากวิทยาลัยครูชลนนคร เพื่อที่จะช่วยให้ทราบว่าครูประจำการผู้สำเร็จ
 การฝึกอบรมมีสมรรถภาพในการปฏิบัติงานในตำแหน่งต่าง ๆ เทียงใด ซึ่งผลที่ได้รับจาก
 การศึกษาก็จะเป็นแนวทางในการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน
 วิชาศิลปศึกษา ตลอดจนวิธีการจัดให้การฝึกอบรมแก่ครูประจำการในรุ่นต่อ ๆ ไปของ
 วิทยาลัยครูให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทเห็นว่าการปฏิบัติงานของตนเองอยู่ในเกณฑ์
2. ผู้บังคับบัญชาเห็นว่าการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท
ปานกลาง
3. ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทและผู้บังคับบัญชามีความเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงาน
ของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท ความทัศนคติของตนเองและของผู้บังคับบัญชาแตกต่างกัน
4. ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทที่มีอายุต่างกันมีความเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงาน
ของตนเองแตกต่างกัน
5. ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทที่มีระดับโรงเรียนต่างกันมีความเห็นเกี่ยวกับผลการ
ปฏิบัติงานของตนเองแตกต่างกัน
6. ผู้บังคับบัญชาที่มีวุฒิทางการศึกษาคงกันมีความเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงาน
ของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทแตกต่างกัน
7. ผู้บังคับบัญชาที่มีอายุต่างกันมีความเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จ
การศึกษาระดับปริญญาโทแตกต่างกัน
8. ผู้บังคับบัญชาที่มีระดับโรงเรียนต่างกันมีความเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงาน
ของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นในการปฏิบัติงานระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาศิลปศึกษา ตามโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ จากวิทยาลัยครูสกลนคร ปีการศึกษา 2525 - 2528 ในครั้งนี้เป็นการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Study) โดยผู้วิจัยได้ศึกษาคำล่ำกับชั้นตอนดังนี้

- ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
- เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- การเก็บรวบรวมข้อมูล
- สถิติที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. ครูประจำการผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาศิลปศึกษา ตามโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ จากวิทยาลัยครูสกลนคร ปีการศึกษา 2525 - 2528 จำนวน 115 คน

2. ผู้บังคับบัญชาของครูประจำการผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 98 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามล่ำกับชั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาเฉพาะครูประจำการผู้มีคุณสมบัติของประชากรที่กองการศึกษา โดยการสำรวจรายชื่อครูประจำการสำหรับผู้ที่กำลังปฏิบัติหน้าที่ทางการสอนอยู่

ในสถานการศึกษาของรัฐและเอกชน ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ในเขต 3 จังหวัด คือ สกลนคร นครพนม และ มุกดาหาร จากแผนทะเบียนและวัดผล วิทยาลัยครูสกลนคร

2. ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรแบบ Nonprobability Samples และใช้ดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูประจำการผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 110 คน และกลุ่มผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 98 คน ดังแสดงไว้ในตาราง 1 - 2

ตาราง 1 จำนวนครูประจำการผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำแนกตามจังหวัดและปีการศึกษา

สังกัดจังหวัด	จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา				รวม
	2525	2526	2527	2528	
<u>สกลนคร</u>	18	24	12	21	75
<u>นครพนม</u>	11	8	7	4	30
<u>มุกดาหาร</u>	4	1	3	2	10
	33	33	22	27	115

ที่มา : แผนทะเบียนและวัดผล วิทยาลัยครูสกลนคร 2525 - 2528

ตาราง 2 จำนวนผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา
โรงเรียน

สังกัดจังหวัด	ระดับโรงเรียนของผู้บังคับบัญชา		รวม
	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	
สกลนคร	50	10	60
นครพนม	24	4	28
มุกดาหาร	6	4	10
	80	18	98

ที่มา : แผนกทะเบียนและวัดผล วิทยาลัยครูสกลนคร 2525 - 2528

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลักษณะของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือขึ้นเป็นแบบสอบถาม 2 ฉบับ คือ

ฉบับ ก แบบสอบถามสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ และระดับโรงเรียน จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการสอน ด้านวิชาการ ด้านการแนะแนวและการปกครองชั้น ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านบุคลิกภาพของการเป็นครู เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า

(Rating Scale) 5 ชั้นของ ลีเคอร์ท และในส่วนที่เกี่ยวกับความสามารถของ

ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์เดิมก่อนเข้ารับการฝึกอบรม กับความสามารถที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการได้เข้ารับการฝึกอบรมในวิทยาลัยครู เป็นแบบเลือกตอบ

(Multiple choice) จำนวน 83 ข้อ

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติงาน และข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาในวิทยาลัยครู เป็นแบบปลายเปิด (Open Ended) จำนวน 2 ข้อ

ฉบับ ข แบบสอบถามสำหรับผู้บังคับบัญชา แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ภูมิตำ การศึกษา อายุ และระดับโรงเรียน จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาในตำแหน่ง ๆ เช่น ตำแหน่งสอน ตำแหน่งวิชาการ ตำแหน่งการแนะแนวและการปกครองชั้น ตำแหน่งมนุษยสัมพันธ์ และทัศนบุคลิกภาพของการเป็นครู เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 83 ข้อ เช่นเดียวกับแบบสอบถามของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อการปรับปรุงสมรรถภาพและคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท ตลอดจนการจัดให้มีการฝึกอบรมแก่ครูประจำการ เป็นแบบปลายเปิด (Open Ended) จำนวน 2 ข้อ เช่นเดียวกับแบบสอบถามของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท

เกณฑ์ในการให้คะแนน

ผู้วิจัยได้กำหนดน้ำหนักสมมุติ (Arbitrary Weighting) ในแบบสอบถามดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง มีความสามารถในการปฏิบัติงานมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง มีความสามารถในการปฏิบัติงานมาก

คะแนน 3 หมายถึง มีความสามารถในการปฏิบัติงานปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง มีความสามารถในการปฏิบัติงานน้อย

คะแนน 1 หมายถึง มีความสามารถในการปฏิบัติงานน้อยที่สุด

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน
ดังนี้

1. ศึกษาแนวทางและนโยบายของกรมการฝึกหัดครูตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะเวลาที่ 4 (พ.ศ. 2520 : 2524) และระยะที่ 5 (พ.ศ. 2525 : 2529) เกี่ยวกับการจัดให้การฝึกอบรมแก่ครูประจำการ
2. ศึกษาโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ พ.ศ. 2519
3. ศึกษาหลักสูตรการฝึกหัดครูของสภาการฝึกหัดครู พ.ศ. 2519 และฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2524 รัศมีครูศาสตร์บัณฑิต สาขาศิลปศึกษา
4. ศึกษาหนังสือพิมพ์ บทความ เอกสารสิ่งพิมพ์ ตำรา และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ความคิดเห็นและการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการฝึกอบรมทั้งในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนวิธีการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือชนิดแบบสอบถามในครั้งนี้
5. ดำเนินการสร้างเครื่องมือขึ้นเป็นแบบสอบถามที่ใช้ประเมินความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการฝึกอบรม ให้สามารถครอบคลุมเนื้อหา 5 ด้านคือ ด้านการสอน ด้านวิชาการ ด้านการแนะแนวและการปกครองชั้น ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านบุคลิกภาพของการเป็นครู เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)
6. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน (ภาคผนวก ข) ได้พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และส่วนภาษาที่ใช้ในแต่ละข้อความให้ถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหา โดยยึดถือจากผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ใน 3 ท่านมีความเห็นสอดคล้องกันเป็นหลักสำคัญ
7. ผู้วิจัยได้คัดเลือกเฉพาะข้อความที่ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความเห็นไร้อคติเท่านั้น โดยใช้เกณฑ์การยอมรับของผู้ทรงคุณวุฒิตั้งแต่ 2 ท่านขึ้นไป ถือว่าเป็นข้อความที่มีความสมบูรณ์ไว้ใช้เป็นข้อความในแบบสอบถาม

8. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขถูกต้องแล้วไปทดสอบเบื้องต้น (Try Out) กับผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวนกลุ่มละ 10 คน ซึ่งเป็นคนละกลุ่มกับกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ศึกษา เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามและคุณภาพของแบบสอบถามก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ (Item Discrimination)

1.1 หาค่า 25% ของกลุ่มผู้ที่คะแนนสูง และ 25% ของกลุ่มผู้ที่คะแนนต่ำจากการตอบแบบสอบถาม มาเป็นตัวแทนในการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ

1.2 หาค่าเฉลี่ย (Mean Scores) และค่าความแปรปรวน (Variance) ของกลุ่มผู้ที่คะแนนสูง และกลุ่มผู้ที่คะแนนต่ำเป็นรายข้อ แล้วจึงหาอัตราส่วนวิกฤต (T-Ratio)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{s_H^2}{N_H} + \frac{s_L^2}{N_L}}}$$

$$df = \frac{(s_1^2/n_1 + s_2^2/n_2)^2}{\frac{(s_1^2/n_1)^2}{n_1 - 1} + \frac{(s_2^2/n_2)^2}{n_2 - 1}}$$

(Edwards. 1957 : 152 - 153)

1.3 เลือกค่าทศนิยมอัตราส่วนวิกฤต ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป (Edwards. 1957 : 152 - 153) ถือเป็นข้อคำถามที่สามารถจำแนกคนออกเป็นสองกลุ่มได้ จากข้อคำถามในแบบสอบถามทั้งหมด 88 ข้อ คัดเลือกได้ 83 ข้อ ตัดทิ้งไป 5 ข้อ เนื่องจากมีค่า t ต่ำกว่า 1.75 และได้ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามในแบบสอบถามอยู่ระหว่าง 2.37 - 10.06 ทั้งแสดงไว้ในภาคผนวก ก

2. หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ผู้วิจัยให้นำข้อคำถาม
ในแบบสอบถามทั้งหมดนี้มาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
(L - Coefficient) จากสูตร

$$L = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum s_1^2}{s_t^2} \right)$$

ใช้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งหมดนี้ 0.99 แล้วนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล
 ในกาวิจัยครั้งนี้ ดังแสดงในภาคผนวก ก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2530 โดย
 ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 เพื่อติดต่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหัวหน้าสถานศึกษาหรือผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จ
 การอบรมซึ่งได้แก่ ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ เป็นต้น
2. จัดส่งแบบสอบถามและหนังสือแนะนำตัวถึงผู้วิจัย พร้อมทั้งแนบของจกหมาย
 ที่พิมพ์จากทางของ ชื่อ ที่อยู่ ของผู้วิจัยและเปิดซองตราไปรษณียากรเรียบร้อยแล้ว เพื่อให้ผู้ตอบ
 แบบสอบถามสามารถส่งแบบสอบถามกลับคืนมาให้ผู้วิจัยได้โดยสะดวกและรวดเร็วขึ้น
3. ผู้วิจัยให้ระยะเวลาในการตอบแบบสอบถามในครั้งหนึ่ง ๆ ไม่เกิน 15 วัน
 ถ้าหากพบว่าแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมานั้นมีจำนวนไม่ครบหรือไม่มากเพียงพอ ผู้วิจัยจะได้
 จัดส่งจกหมายขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามไปอีกครั้งหนึ่ง และให้ระยะเวลาในการ
 ตอบแบบสอบถามอีก 15 วัน เช่นเดียวกัน จนถึงวันครบกำหนดที่ผู้วิจัยจะได้จัดเก็บรวบรวมข้อมูล
 หรือแบบสอบถามเป็นครั้งสุดท้ายก่อนทำการวิเคราะห์ข้อมูล

4. ในกรณีที่ผู้ทอมแบบสอบถามทั้งผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่ผู้วิจัยสามารถติดต่อได้โดยตรงและสะดวกแล้วผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง เพื่อให้ได้แบบสอบถามกลับคืนมาไว้มากที่สุด และยังมีผลให้การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นไปอย่างถูกต้องและไม่คลาดเคลื่อน

5. ได้รับแบบสอบถามที่ผู้ทอมส่งคืนมาให้เป็นฉบับที่สมบูรณ์ จำนวน 192 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.31 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด แยกเป็นแบบสอบถามของผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 90.91 และเป็นแบบสอบถามของผู้มัธยมศึกษา จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 93.88 จากนั้นผู้วิจัยจึงได้นำแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างมาศึกษาตามตัวแปร ทั้งแสดงไว้ในตาราง 3 - 4

ตาราง 3 จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากกลุ่มตัวอย่างผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตามตัวแปรที่ศึกษา

สังกัดจังหวัด	อายุของผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา				ระดับโรงเรียน	
	ต่ำกว่า 26 ปี	26-35 ปี	36 - 45 ปี	46 ปีขึ้นไป	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา
ชกอนคร	3	52	8	-	48	15
นครพนม	-	23	5	2	25	5
มุกดาหาร	-	6	1	-	5	2
รวม	3	81	14	2	78	22
คิดเป็นร้อยละ	3%	81%	14%	2%	78%	22%

ตาราง 4 จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากกลุ่มตัวอย่างผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการ
ฝึกอบรม จำนวนตามตัวแปรที่ศึกษา

สังกัดจังหวัด	วุฒิทางการศึกษา N = 92			อายุ N = 92			ระดับโรงเรียน N = 92	
	ต่ำกว่า ปริญญา	ปริญญา ตรี	สูงกว่า ปริญญา	ต่ำกว่า 36 ปี	36-45 ปี	46 ปี ขึ้นไป	ประถม ศึกษา	มัธยม ศึกษา
สกลนคร	7	59	-	15	29	22	52	14
นครพนม	2	18	1	-	11	10	16	5
มุกดาหาร	-	5	-	-	2	3	4	1
รวม	9	82	1	15	42	35	72	20
คิดเป็นร้อยละ	9.78%	89.13%	1.09%	16.30%	45.65%	38.04%	78.26%	21.74%

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการทางสถิติ ดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐาน

1.1 การร้อยละ

1.2 ค่าคะแนนเฉลี่ย

1.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสองกลุ่ม เพื่อทดสอบความแตกต่างตาม

สมมุติฐาน โดยใช้วิธีการทดสอบค่าที (t-Ratio) จากสูตร

$$t = \frac{X_1 - X_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

$$df = \frac{\left(\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}\right)^2}{\frac{\left(\frac{S_1^2}{n_1}\right)^2}{n_1-1} + \frac{\left(\frac{S_2^2}{n_2}\right)^2}{n_2-1}} \quad (\text{Ferguson. 1971 : 152})$$

3. การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่มีตัวแปรมากกว่าสองกลุ่ม โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance) จากสูตร

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

แหล่งตัวแปร	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	SS_b	$p - 1$	MS_b	$\frac{MS_b}{MS_w}$
ภายในกลุ่ม	SS_w	$N - p$	MS_w	
รวม	SS_T	$N - 1$		

(จวน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 97)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน คะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
S^2	แทน ความแปรปรวน
t	แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาในการทดสอบนัยสำคัญ โดยอาศัยการแจกแจงของที (t-distribution)
F	แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาในการทดสอบนัยสำคัญ โดยอาศัยการแจกแจงของเอฟ (F-distribution)
SS	แทน Sum of Square
MS	แทน Mean Square
df	แทน Degree of Freedom

ข้อตกลงเกี่ยวกับการวิเคราะห์และแปลผล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษารวมในแต่ละด้าน และรวมทุกด้านจากทัศนะของตนเอง
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษารวมในแต่ละด้าน และรวมทุกด้านจากทัศนะของผู้บังคับบัญชา
3. เปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษารวมในแต่ละด้าน และรวมทุกด้านจากทัศนะของตนเองกับของผู้บังคับบัญชา

4. เปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และรวม
ทุกด้านจากทัศนะของตนเองจำแนกตามตัวแปรอายุ และระดับโรงเรียน

5. เปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และรวม
ทุกด้านจากทัศนะของผู้บังคับบัญชาจำแนกตามตัวแปรวุฒิทางการศึกษา อายุ และระดับโรงเรียน

6. สืบหาแหล่งประสบการณ์ ความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา
ในแต่ละด้าน และรวมทุกด้านจากทัศนะของตนเอง

สำหรับเกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ยรวมประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา
ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

4.50 - 5.00	อยู่ในเกณฑ์	ดีที่สุด
3.50 - 4.49	อยู่ในเกณฑ์	ดี
2.50 - 3.49	อยู่ในเกณฑ์	ปานกลาง
1.50 - 2.49	อยู่ในเกณฑ์	พอใช้
1.00 - 1.49	อยู่ในเกณฑ์	ใช้ไม่ได้เลย

ผลการศึกษาค้นคว้า

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและ
รวมทุกด้านจากทัศนะของตนเอง

ตาราง 5 ค่าสถิติพื้นฐานจากผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในตำแหน่งและรวม
ทุกตำแหน่งจากทัศนะของตนเอง

ลักษณะงาน	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่
• คำนการสอน	3.768	0.376	4
• คำนวิชาการ	3.591	0.489	5
• คำนการแนะแนวและการปกครองชั้น	3.993	0.486	3
• คำนมนุษยสัมพันธ์	4.366	0.441	1
• คำนบุคลิกภาพของการเป็นครู	4.276	0.467	2
รวมทุกตำแหน่ง	3.973	0.368	

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่าผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีเห็นว่า ผลการปฏิบัติงานของตนเอง
ในค่านมนุษยสัมพันธ์อยู่ในเกณฑ์ มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.366$) สูงสุดเป็นอันดับหนึ่ง และค่าน
บุคลิกภาพของการเป็นครูมีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.276$) สูงเป็นอันดับสอง ส่วนค่านการแนะแนว
และการปกครองชั้น คำนการสอน และค่านวิชาการ อยู่ในเกณฑ์ มีค่าคะแนนเฉลี่ยตามลำดับ
($\bar{X} = 3.993$, $\bar{X} = 3.768$ และ $\bar{X} = 3.591$) และเมื่อพิจารณาารวมทุกตำแหน่งแล้วพบว่า
ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีมีความเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของตนเองอยู่ในเกณฑ์ ($\bar{X} = 3.973$)

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี และรวมทุกด้านจากทัศนะของบัณฑิตวิทยาลัย

ตาราง 6 ค่าสถิติพื้นฐานจากผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีและรวมทุกด้านจากทัศนะของบัณฑิตวิทยาลัย

ลักษณะงาน	$\bar{X}$	S.D.	ลำดับที่
ด้านการสอน	3.520	0.770	4
ด้านวิชาการ	3.421	0.817	5
ด้านการแนะแนวและการปกครองชั้น	3.697	0.744	3
ค่านิยมขสัมทัศน์	4.061	0.754	1
ค่านุคลิกภาพของการเป็นครู	4.013	0.733	2
รวมทุกด้าน	3.716	0.704	

จากตาราง 6 แสดงให้เห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยเห็นว่าผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในค่านิยมขสัมทัศน์อยู่ในเกณฑ์ดี มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.061$) สูงสุดเป็นอันดับหนึ่ง และค่านุคลิกภาพของการเป็นครูมีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.013$) สูงเป็นอันดับสอง ส่วนด้านการแนะแนวและการปกครองชั้น และด้านการสอนอยู่ในเกณฑ์ดี มีค่าคะแนนเฉลี่ยตามลำดับ ($\bar{X} = 3.697$, $\bar{X} = 3.520$) ยกเว้นเพียงด้านวิชาการอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ($\bar{X} = 3.421$) แต่เมื่อพิจารณาารวมทุกด้านแล้วพบว่า บัณฑิตวิทยาลัยมีความเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีอยู่ในเกณฑ์ดี

3. เปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในแต่ละด้านและรวมทุกด้านจากทัศนคติของตนเองกับผู้บังคับบัญชา

ตาราง 7 เปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในแต่ละด้านและรวมทุกด้านจากทัศนคติของตนเองกับผู้บังคับบัญชา

ลักษณะงาน	ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี		ผู้บังคับบัญชา		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
• การสอน	3.768	0.376	3.520	0.770	-2.79*
• วิชาภาษา	3.591	0.489	3.421	0.817	-1.73
• การแนะแนวและ การปกครองชั้น	3.993	0.486	3.697	0.744	-3.23*
• ความสุขสัมพันธ์	4.366	0.441	4.061	0.754	-3.40*
• ความถูกต้องของการเป็นครู	4.276	0.467	4.013	0.733	-2.93*
รวมทุกด้าน	3.973	0.368	3.716	0.704	-3.13*

จากตาราง 7 แสดงให้เห็นว่าผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีและผู้บังคับบัญชาเห็นว่า ผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในด้าน การสอน การแนะแนวและการปกครองชั้น ความสุขสัมพันธ์ และ ความถูกต้องของการเป็นครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นเพียงด้านวิชาภาษา แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาารวมทุกด้านแล้วพบว่า ทั้งผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีและผู้บังคับบัญชามีความเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. เปรียบเทียบผลกาปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษารวมในแต่ละค้ำและรวมทุกค้ำจากที่ชนะของตนเอง จำแนกตามตัวแปร อายุ และระดับโรงเรียน

ตาราง 8 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนจากผลกาปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษารวมในแต่ละค้ำและรวมทุกค้ำจากที่ชนะของตนเอง จำแนกตามตัวแปรอายุ

ลักษณะงาน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ค้ำการสอบ	ระหว่างกลุ่ม	3	0.4201	0.1400	0.9893
	ภายในกลุ่ม	96	13.5888	0.1416	
	ผลรวมทั้งหมด	99	14.0089		
ค้ำวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	3	0.5090	0.1697	0.7038
	ภายในกลุ่ม	96	23.1451	0.2411	
	ผลรวมทั้งหมด	99	23.6541		
ค้ำการแนะนำและการปกครองชั้น	ระหว่างกลุ่ม	3	1.0138	0.3379	1.4524
	ภายในกลุ่ม	96	22.3382	0.2327	
	ผลรวมทั้งหมด	99	23.3520		
ค้ำมนุษยสัมพันธ์	ระหว่างกลุ่ม	3	0.2505	0.0835	0.4221
	ภายในกลุ่ม	96	18.9909	0.1978	
	ผลรวมทั้งหมด	99	19.2414		

ตาราง 8 (ต่อ)

ลักษณะงาน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ทัศนคติสภาพของ การเป็นครู	ระหว่างกลุ่ม	3	0.2615	0.0872	0.3922
	ภายในกลุ่ม	96	21.3328	0.2222	
	ผลรวมทั้งหมด	99	21.5943		
	ระหว่างกลุ่ม	3	0.4229	0.1410	1.0413
	ภายในกลุ่ม	96	12.9965	0.1354	
	ผลรวมทั้งหมด	99	13.4195		

$$F_{.05}(3,96) = 2.72$$

จากตาราง 8 แสดงให้เห็นว่าผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่มีอายุต่างกันคือ อายุต่ำกว่า 26 ปี 26 - 35 ปี 36 - 45 ปี และอายุ 46 ปีขึ้นไป เห็นว่าผลการปฏิบัติงานของตนเองในแต่ละด้านคือ ด้านการสอน ด้านวิชาการ ด้านการแนะแนวและการปกครองชั้น ด้านมนุษยสัมพันธ์ และทัศนคติสภาพของการเป็นครู แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาทุกด้านแล้วพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของตนเองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 9 เปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานของครูสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในแต่ละด้านและรวมทุกด้าน จากทัศนะของตนเอง จำแนกตามทวีประดับโรงเรียน

ลักษณะงาน	ประถมศึกษา N = 78		มัธยมศึกษา N = 22		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านการสอน	3.781	0.387	3.722	0.341	0.69
ด้านวิชาการ	3.620	0.488	3.489	0.487	1.11
ด้านการแนะแนวและการปกครองชั้น	4.049	0.500	3.796	0.377	2.57*
ค่านิยมสัมพันธ	4.414	0.437	4.198	0.421	2.11*
ค่านุคลิกภาพของการเป็นครู	4.327	0.469	4.096	0.423	2.20*
รวมทุกด้าน	4.008	0.376	3.849	0.317	2.00

จากตาราง 9 แสดงให้เห็นว่าครูสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ระดับโรงเรียนต่างกัน คือ ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา เห็นว่าผลการปฏิบัติงานของตนเองในด้านการแนะแนวและการปกครองชั้น ค่านิยมสัมพันธ และค่านุคลิกภาพของการเป็นครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการสอน และด้านวิชาการ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณารวมทุกด้านแล้วพบว่าครูสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ระดับโรงเรียนต่างกันมีความเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของตนเองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. เปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและ
รวมทุกชั้นจากทัศนคติของผู้บังคับบัญชา จำแนกตามตัวแปรวิถีทางการศึกษา อายุ และ
ระดับโรงเรียน

ตาราง 10 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนจากผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จ
การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและรวมทุกชั้น จากทัศนคติของผู้บังคับบัญชา จำแนกตามตัวแปร
วิถีทางการศึกษา

ลักษณะงาน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ด้านการสอน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.1444	0.0722	0.1195
	ภายในกลุ่ม	89	53.7875	0.6044	
	ผลรวมทั้งหมด	91	53.9319		
ด้านวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.1185	0.0592	0.0870
	ภายในกลุ่ม	89	60.6088	0.6810	
	ผลรวมทั้งหมด	91	60.7273		
ด้านการแนะแนวและ การปกครองชั้น	ระหว่างกลุ่ม	2	0.1187	0.0593	0.1050
	ภายในกลุ่ม	89	50.3137	0.5653	
	ผลรวมทั้งหมด	91	50.4323		
ด้านมนุษยสัมพันธ์	ระหว่างกลุ่ม	2	0.3283	0.1641	0.2845
	ภายในกลุ่ม	89	51.3547	0.5770	
	ผลรวมทั้งหมด	91	51.6830		

ตาราง 10 (ต่อ)

ลักษณะงาน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ค่านุภาคิภาพของการเป็นครู	ระหว่างกลุ่ม	2	0.1705	0.0852	0.1557
	ภายในกลุ่ม	89	48.7117	0.5473	
	ผลรวมทั้งหมด	91	48.8821		
รวมทุกท่าน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.0862	0.0431	0.0852
	ภายในกลุ่ม	89	44.9826	0.5054	
	ผลรวมทั้งหมด	91	45.0687		

$$F_{.05}(2,89) = 3.11$$

จากตาราง 10 แสดงให้เห็นว่าผู้บังคับบัญชาที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกันคือ อนุปริญญาปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี เห็นว่าผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในแต่ละท่าน คือ ท่านการสอน ท่านวิชาการ ท่านการแนะแนวและการปกครองชั้น ท่านมนุษยสัมพันธ์ และ ค่านุภาคิภาพของการเป็นครูแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาารวมทุกท่านแล้วพบว่าผู้บังคับบัญชาที่มีวุฒิทางการศึกษากันมีความเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 11 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนจากผลกาปฏิบัติงานของผู้สำเร็จ
การฝึกอบรมในแต่ละท่านและรวมทุกท่านจากทัศนะของผู้บังคับบัญชา จำแนกตามตัวแปรอายุ

ลักษณะงาน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ด้านการสอน	ระหว่างกลุ่ม	2	1.5454	0.7727	1.3128
	ภายในกลุ่ม	89	52.3865	0.5886	
	ผลรวมทั้งหมด	91	53.9319		
ด้านวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	2	2.1433	1.0716	1.6280
	ภายในกลุ่ม	89	58.5840	0.6582	
	ผลรวมทั้งหมด	91	60.7273		
ด้านการแนะแนว และการปกครองชั้น	ระหว่างกลุ่ม	2	1.4326	0.7163	1.3011
	ภายในกลุ่ม	89	48.9997	0.5506	
	ผลรวมทั้งหมด	91	50.4323		
ด้านมนุษยสัมพันธ์	ระหว่างกลุ่ม	2	1.3661	0.6830	1.2081
	ภายในกลุ่ม	89	50.3169	0.5654	
	ผลรวมทั้งหมด	91	51.6830		
ด้านบุคลิกภาพของ การเป็นครู	ระหว่างกลุ่ม	2	0.4658	0.2329	0.4281
	ภายในกลุ่ม	89	48.4164	0.5440	
	ผลรวมทั้งหมด	91	48.8821		

ตาราง 11 (ต่อ)

ลักษณะงาน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	2	1.0009	0.5004	1.0107
	ภายในกลุ่ม	89	44.0679	0.4951	
	ผลรวมทั้งหมด	91	45.0687		

$$F_{.05}(2,89) = 3.11$$

จากตาราง 11 แสดงให้เห็นว่าผู้บังคับบัญชาที่มีอายุต่างกันคือ อายุต่ำกว่า 36 ปี 36 - 45 ปี และอายุ 46 ปีขึ้นไป เห็นว่าผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษารวมในแต่ละด้าน คือ ด้านการสอน ด้านวิชาการ ด้านการแนะแนวและการปกครองชั้น ด้านมนุษยสัมพันธ์ และ ด้านบุคลิกภาพของการเป็นครู แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาารวมทุกด้านแล้วพบว่า ผู้บังคับบัญชาที่มีอายุต่างกันมีความเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษารวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 12 เปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและรวมทุกชั้น จากทัศนะของผู้บังคับบัญชา จำแนกตามตัวแปรระดับโรงเรียน

ลักษณะงาน	ประถมศึกษา N = 72		มัธยมศึกษา N = 20		t
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D.	
• การสอน	3.605	0.645	3.214	1.077	1.55
• การวิชาการ	3.510	0.693	3.100	1.25	1.55
• การแนะแนวและการปกครองชั้น	3.803	0.663	3.318	0.904	2.24*
• ทัศนคติของครู	4.162	0.663	3.696	0.950	2.06
• คุณภาพของการเป็นครู	4.108	0.657	3.670	0.895	2.04
รวมทุกชั้น	3.810	0.604	3.379	0.925	1.97

จากตาราง 12 แสดงให้เห็นว่าผู้บังคับบัญชามีระดับโรงเรียนต่างกันคือ ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา เห็นว่าผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและรวมทุกชั้นคือ การสอน การวิชาการ ทัศนคติของครู และคุณภาพของการเป็นครู แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้น การแนะแนวและการปกครองชั้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมทุกชั้นแล้วพบว่า ผู้บังคับบัญชาที่มีระดับโรงเรียนแตกต่างกันมีความเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและรวมทุกชั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

6. สำรวจแหล่งประสบการณ์ ความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการฝึก
อบรมในแต่ละบ้านและรวมทุกบ้าน จากทัศนะของตนเอง

เพื่อต้องการทราบว่าความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการฝึกอบรม
ในแต่ละบ้านและรวมทุกบ้านนั้น ได้รับจากประสบการณ์เดิมก่อนเข้ารับการฝึกอบรมหรือ
ได้รับจากการฝึกอบรมตามโครงการที่วิทยาลัยครูจันทน์ ผู้วิจัยได้ให้ผู้สำเร็จการฝึกอบรม
ตอบแบบสอบถามใน ส่วนที่ 2 ตามที่ผู้วิจัยได้กำหนดให้ ซึ่งปรากฏผลดังที่แสดงในตาราง 13

ตาราง 13 แหล่งประสบการณ์ ความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการฝึกอบรม
ในแต่ละบ้านและรวมทุกบ้าน จากทัศนะของตนเอง

ลักษณะงาน	จำนวนผู้สำเร็จการฝึกอบรม			
	N = 100			
	ประสบการณ์เดิม		ประสบการณ์ใหม่	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
บ้านการสอน	15	15 %	85	85 %
บ้านวิชาการ	14	14 %	86	86 %
บ้านการแนะแนวและการปกครองชั้น	33	33 %	67	67 %
บ้านมนุษยสัมพันธ์	56	56 %	44	44 %
บ้านบุคลิกภาพของการเป็นครู	58	58 %	42	42 %
รวมทุกบ้าน	35	35 %	65	65 %

จากตาราง 13 แสดงให้เห็นว่าผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี มีความสามารถในการปฏิบัติงานของตนเองในด้านการสอน ด้านวิชาการ และด้านการแนะแนวและการปกครองชั้น
 ใต้รับ เป็นประสิทธิผลจากการฝึกอบรมตามโครงการที่วิทยาลัยครูจกชั้นมากเกินกว่า ร้อยละ 50
 ยกเว้นด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านบุคลิกภาพของการเป็นครู ที่ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี
 ใต้รับจากประสิทธิผลที่เพิ่มก่อนเข้ารับการฝึกอบรมมากเกินกว่า ร้อยละ 50 แต่เมื่อพิจารณา
 รวมทุกด้านแล้วพบว่าผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี เห็นว่าตนเอง ใต้รับจากประสิทธิผลที่เพิ่มก่อนเข้ารับการ
 การฝึกอบรม ร้อยละ 35 และเห็นว่า ใต้รับ เป็นประสิทธิผลจากการฝึกอบรมตามโครงการที่วิทยาลัยครูจกชั้น ร้อยละ 65
 นั้นแสดงว่าผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี โครงการฝึกอบรมที่วิทยาลัยครูจกชั้น เป็นแหล่งพัฒนาประสิทธิผล ความสามารถในการปฏิบัติงานของตนเอง เป็น
 ส่วนใหญ่

บทย่อ สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

ความมุ่งหมายของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เพื่อต้องการเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาศิลปศึกษา ตามโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ จากทัศนคติของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีและของผู้นับตั้งศิษย์ในตำแหน่งต่าง ๆ คือ ตำแหน่งการสอน ตำแหน่งวิชาการ ตำแหน่งการแนะแนวและการปกครองชั้น การมนุษยสัมพันธ์ และทำเนียบคุณภาพของการเป็นครู เพื่อนำผลที่ได้เสนอแนะแก่ผู้บริหาร คณาจารย์ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้ใช้ประโยชน์เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร และการจัดให้การฝึกอบรมให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาศิลปศึกษา ตามโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ จากวิทยาลัยครูสกลนคร ตั้งแต่ปีการศึกษา 2525 - 2528 จำนวน 110 คน และ ผู้นับตั้งศิษย์ ของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 98 คน

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยใช้ แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามคืนจากผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 100 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.91 และแบบสอบถามจากผู้นับตั้งศิษย์ จำนวน 92 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.88 รวมแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 192 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.31

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามได้วิเคราะห์โดยแบ่งตามประเภทของข้อมูล ดังนี้

1. หากสถิติพื้นฐานจากผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษารวมในค่านต่าง ๆ รวมห้าท่าน เพื่อวิเคราะห์ระดับความสำคัญเกี่ยวกับความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษารวม

2. หาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษารวม จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา

3. เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้วิธีการทดสอบค่าที (t-test)

4. เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทิศทางเดียว (One - Way Analysis of Variance)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้คือ

1. ผู้สำเร็จการศึกษารวมเห็นว่าผลการปฏิบัติงานของตนเองในแต่ละท่านอยู่ในเกณฑ์ โดยเฉพาะท่านมนุษยสัมพันธ์ ($\bar{X} = 4.366$) และท่านบุคลิกภาพของการเป็นครู ($\bar{X} = 4.276$) มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดตามลำดับ และเมื่อพิจารณาารวมทุกท่านแล้วพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษารวมเห็นว่าผลการปฏิบัติงานของตนเองอยู่ในเกณฑ์ ($\bar{X} = 3.973$)

2. ผู้บังคับบัญชาเห็นว่าผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษารวมในแต่ละท่านส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ โดยเฉพาะท่านมนุษยสัมพันธ์ ($\bar{X} = 4.061$) และท่านบุคลิกภาพของการเป็นครู ($\bar{X} = 4.013$) มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดตามลำดับ ส่วนท่านวิชาการ ($\bar{X} = 3.421$) ผู้บังคับบัญชาประเมินผลการปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาารวมทุกท่านแล้วพบว่าผู้บังคับบัญชา เห็นว่าผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษารวมอยู่ในเกณฑ์ ($\bar{X} = 3.716$)

3. ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทเห็นว่าการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้านคือ ด้านการสอน การแนะแนวและการปกครองชั้น การมนุษยสัมพันธ์ และด้านบุคลิกภาพของการเป็นครู ยกเว้นเพียงด้านเดียวคือด้านวิชาการแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาารวมทุกด้านแล้วพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ ทั้งผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทมีความเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท

4. ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทที่มีอายุต่างกันคือ อายุต่ำกว่า 26 ปี 26 - 35 ปี 36 - 45 ปี และอายุ 46 ปีขึ้นไป เห็นว่าการปฏิบัติงานของตนเองในแต่ละด้านและรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทที่มีอายุต่างกันมีความเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของตนเอง ไม่แตกต่างกัน

5. ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทที่ระดับโรงเรียนต่างกันคือ ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา เห็นว่าการปฏิบัติงานของตนเองในด้านแนะแนวและการปกครองชั้น การมนุษยสัมพันธ์ และด้านบุคลิกภาพของการเป็นครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นเพียงด้านเดียวคือด้านวิชาการ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาารวมทุกด้านแล้วพบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทที่ระดับโรงเรียนต่างกันมีความเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของตนเองไม่แตกต่างกัน

6. ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทที่มีวุฒิทางการศึกษากัน คือ อนุปริญญา ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี เห็นว่าการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทในแต่ละด้านและรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทที่มีวุฒิทางการศึกษากันมีความเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทไม่แตกต่างกัน

7. ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทที่มีอายุต่างกัน คือ อายุต่ำกว่า 36 ปี 36 - 45 ปี และอายุ 46 ปีขึ้นไป เห็นว่าการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทในแต่ละด้านและรวมทุกด้าน

แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือผู้บังคับบัญชาที่มีอายุต่างกันไม่เห็น
เกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการฝึกอบรมไม่แตกต่างกัน

8. ผู้บังคับบัญชาที่มีระดับโรงเรียนต่างกัน คือ ระดับประถมศึกษา และมีธยมศึกษา
เห็นว่าผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการฝึกอบรมในด้านการแนะแนวและการปกครองชั้น
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านอื่น ๆ คือ ด้านการสอน
ด้านวิชาการ-ทำแผนชุมชนสัมพันธ์ และด้านบุคลิกภาพของการเป็นครู แตกต่างกันอย่างไม่มี
นัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาารวมทุกด้านแล้วพบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ
ทางสถิติ นั่นคือผู้บังคับบัญชาที่มีระดับโรงเรียนต่างกันไม่เห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงาน
ของผู้สำเร็จการฝึกอบรมไม่แตกต่างกัน

9. จากการสำรวจแหล่งที่ช่วยพัฒนาความสามารถ และประสบการณ์ของผู้สำเร็จ
การฝึกอบรม ระหว่างประสบการณ์เดิมก่อนเข้ารับการฝึกอบรมกับประสบการณ์ใหม่ที่ได
รับภายหลังจากการฝึกอบรม ความทัศนะของตนเอง ปรากฏผลดังนี้

9.1 ด้านการสอน ปรากฏว่าผู้สำเร็จการฝึกอบรมเห็นว่าความสามารถใน
การปฏิบัติงานได้รับจากประสบการณ์เดิม คิดเป็นร้อยละ 15 และเห็นว่าได้รับเป็น
ประสบการณ์จากการฝึกอบรมตามโครงการที่วิทยาลัยครูจัตสัน คิดเป็นร้อยละ 85

9.2 ด้านวิชาการ ปรากฏว่าผู้สำเร็จการศึกษาฝึกอบรมเห็นว่าความสามารถใน
การปฏิบัติงานได้รับจากประสบการณ์เดิม คิดเป็นร้อยละ 14 และเห็นว่าได้รับเป็นประสบการณ์
จากการฝึกอบรมตามโครงการที่วิทยาลัยครูจัตสัน คิดเป็นร้อยละ 86

9.3 ด้านการแนะแนวและการปกครองชั้น ปรากฏว่าผู้สำเร็จการฝึกอบรม
เห็นว่าความสามารถในการปฏิบัติงานได้รับจากประสบการณ์เดิม คิดเป็นร้อยละ 33 และ
เห็นว่าได้รับเป็นประสบการณ์จากการฝึกอบรมตามโครงการที่วิทยาลัยครูจัตสัน คิดเป็น
ร้อยละ 67

9.4 ด้านมนุษยสัมพันธ์ ปรากฏว่าผู้สำเร็จการฝึกอบรมเห็นว่าความสามารถ
ในการปฏิบัติงานได้รับจากประสบการณ์เดิม คิดเป็นร้อยละ 56 และเห็นว่าได้รับเป็น
ประสบการณ์จากการฝึกอบรมตามโครงการที่วิทยาลัยครูจัตสัน คิดเป็นร้อยละ 44

9.5 ถ้าบุคคลิกภาพของการเป็นครู ปรากฏว่าผู้สำเร็จการศึกษามองเห็นว่าความสามารถในการปฏิบัติงานได้ รับจากประสบการณ์เดิม คิดเป็นร้อยละ 58 และเห็นว่าได้ รับ เป็นประสบการณ์จากการฝึกอบรมตามโครงการที่วิทยาลัยครูจกชั้น คิดเป็นร้อยละ 42

กล่าวโดยสรุปจะเห็นว่า ผู้สำเร็จการศึกษามองเห็นว่าความสามารถในการปฏิบัติงานในตำแหน่ง ๆ โดยส่วนรวม ได้ รับ เป็นประสบการณ์จากการฝึกอบรมตามโครงการที่วิทยาลัยครูจกชั้นมีจำนวนมากกว่่าที่เห็นว่าได้ รับ จากประสบการณ์ส่วนตัวเดิมก่อนเข้ารับการฝึกอบรม

อภิปรายผล

1. จากการศึกษาพบว่าผู้สำเร็จการศึกษามองเห็นว่าผลการศึกษาปฏิบัติงานของตนเองในแต่ละตำแหน่งและรวมทุกตำแหน่งอยู่ในเกณฑ์ดี ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้สำเร็จการศึกษามองเห็นว่า การฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ทำให้มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล มีศักดิ์ศรีเป็นที่ยอมรับฐานะทั้งในสังคมครูและสังคมอื่น เท่าเทียมเป็นการส่งเสริมความก้าวหน้าทางก้าวหน้าวิทยฐานะและสถานภาพในงานอาชีพครูอีกทางหนึ่ง ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง โดยมีความรู้สึกว่าคุณเองมีเสถียรภาพอันมั่นคงในการปฏิบัติงาน อันก่อให้เกิดขวัญและกำลังใจที่จะสร้างสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของครูได้ดีขึ้น (กลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. 2524 : 17 ; Harris. 1969 : 3) ประกอบกับความมุ่งหมายของหลักสูตรได้มุ่ง เน้นผลิตบัณฑิตให้เป็นคนดี ครูดี และผู้ที่มีความรู้ดี เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษามองเห็นว่าประสบการณ์ไปใช้สอนทั้งในระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กรมการศึกษาคู. 2525 : 155 ; สรรค์ วรอินทร์. 2529 : 52) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วัฒนา ศิริพานิช และคนอื่น ๆ (2521 : 51 - 63) พบว่า ความรู้และประสบการณ์ด้านการสอนในวิชาเอกที่ได้รับจากวิทยาลัยครู สามารถนำไปประกอบอาชีพการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาได้อย่างเพียงพอ อีกทั้ง ธนิต ทองขวัญะ (2524 : 120) ก็ยังพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษามองเห็นได้ปฏิบัติพฤติกกรมการสอนเพิ่มมากขึ้นก่อน

เข้ารับการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนอกจากนั้นยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของคนอื่น ๆ เช่น จันพินา โทญจนาท (2524 : 117) จิระรัตน์ คุปต์กาญจนากุล (2525 : 131) และวอกท์ (Vogt. 1970 : 2781-A) ที่ได้ศึกษาค้นคว้าตามผลในลักษณะเดียวกันนี้ ทว่าก็พบว่าผู้สำเร็จการฝึกอบรมเห็นว่าผลการปฏิบัติงานของตนเองอยู่ในเกณฑ์

2. จากการศึกษาค้นคว้าของผู้บังคับบัญชาเห็นว่าผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการฝึกอบรมอยู่ในเกณฑ์ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บังคับบัญชาเห็นว่าผู้สำเร็จการฝึกอบรมได้รับการฝึกฝนและการปรับปรุงทักษะของการปฏิบัติงานในหน้าที่ครูได้เหมาะสมทั้งด้านบุคลิกภาพ ความสนใจ ความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่พึงปรารถนา ตลอดจนคุณลักษณะของการเป็นผู้นำที่ดีในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เป็นที่พอใจหรือใกล้เคียงกับความคาดหวังที่ได้ตั้งเกณฑ์ไว้ (จรรยา นิสินทร์. 2522 : 17 ; Hass. 1957 : 13 ; Dutt. 1961 : 12 - 13) จึงทำให้ผู้บังคับบัญชาเห็นว่าผลการปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ คินิง จันทวงศ์ (2516 : 42 - 88) พบว่าครูใหญ่เห็นว่าผู้สำเร็จการศึกษามีความสามารถในด้านต่าง ๆ อยู่ในเกณฑ์ และครูใหญ่ส่วนมากยังมีความต้องการให้ครูทั้งหลายมีความรู้ความสามารถในวิชาพิเศษคือ เกษตร พละนาฏศิลป์ และศิลปะอีกด้วย และจากการศึกษาค้นคว้าของผู้สำเร็จการศึกษาระดับสูง จากวิทยาลัยครูของ พินนีย์ (Pinney. 1970 : 2777-A) ก็พบเช่นเดียวกันว่าผู้บังคับบัญชามีความพึงพอใจในความสามารถของผู้สำเร็จการศึกษาในระดั้มาก นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของคนอื่น ๆ เช่น อัจฉรา อาษาสันติสุข (2508 : 60 - 62) สันติ กองกาญจน (2515 : 64 - 71) และเชฟเฟอร์ (Schaefer. 1962 : 3106-A) แต่ซัดแย้งกับผลการศึกษาของคณะอนุกรรมการปรับปรุงหลักสูตรสภาการฝึกหัดครู (2523 : 352 - 405) ที่พบว่าผู้บังคับบัญชาเห็นว่าความสามารถในทุกด้าน คือ ด้านการสอนทั้งสี่กลุ่มประเภทวิชา ด้านทักษะการสอนและความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ครู และด้านมนุษยสัมพันธ์ และลักษณะของการเป็นครู อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง อีกทั้งยังสอดคล้องกับการศึกษาค้นคว้าของผู้สำเร็จการฝึกอบรมของ จิระรัตน์ คุปต์กาญจนากุล (2525 : 131) และสุนทร คำโตนค และคนอื่น ๆ (2529 : 130) ที่ได้ศึกษาในลักษณะเดียวกันนี้ โดยพบว่าผู้บังคับบัญชาเห็นว่าผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการฝึกอบรมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

3. จากการศึกษาพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีความเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเห็นว่าการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามโครงการวิทยาลัยครูจัดขึ้น ฝึกอบรมให้เกิดประโยชน์ของตนเองโดยแท้จริง ทำให้สามารถนำความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่ได้รับจากการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นไปปรับปรุงการปฏิบัติงานได้ทันที ทำให้เกิดความก้าวหน้าในหน้าที่และมีการยอมรับฐานะในสังคมเพิ่มขึ้น เป็นการยกระดับการศึกษาของครูให้สูงขึ้นอย่างเหมาะสม และอีกประการหนึ่งเห็นว่าการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นการประสมประสานระหว่างประสบการณ์เก่ากับประสบการณ์ใหม่ ที่ทำให้ผู้เข้ารับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเกิดความเข้าใจและสามารถมองเห็นความสัมพันธ์ของปัญหาในการปฏิบัติงานได้อย่างกว้างขวางและละเอียดถี่ถ้วน ซึ่งผลดีต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ครูให้โดยบรรลุถึงเป้าหมายและมีประสิทธิผลของงานสูง ดังที่ เกก และฮิลการ์ด (Gage and Hilgard, 1964 : 268) ได้กล่าวว่า ผู้ที่ผ่านการศึกษาระดับมัธยมศึกษาแล้วเท่านั้นจึงจะสามารถปฏิบัติงานได้ดี สอดคล้องกับผลของการศึกษาที่พบว่าผู้ที่ได้รับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นยอมทำใหม่ในอาชีพแห่งตนสูงขึ้นกว่าตามระดับอายุ สติปัญญา และการศึกษา (Anastasi, 1963 : 532; Bowman, 1964 : 223) และที่พบเช่นนี้อาจเป็น เพราะว่าขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มที่ศึกษาทั้งผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แตกต่างกันมาก (ดังตาราง 3 - 4) จึงทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีความเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ คือ ด้านการสอน ด้านการแนะแนวอาชีพ การครองชีพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านบุคลิกภาพของการเป็นครู และโดยส่วนรวมทุกด้านแตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิไลวรรณ เจริญพงศ์ (2525 : 28 - 40) จิระรัตน์ กุปัทกาญจนานุกูล (2525 : 131) และโวทท์ (Vogt, 1970 : 2781-A) ที่พบว่า ทั้งผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีความเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นแตกต่างกัน

4. จากการศึกษาพบว่าผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีความเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของตนเองในแต่ละด้านและรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเห็นว่าการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามโครงการวิทยาลัยครูจัดขึ้น สามารถพัฒนาและปรับปรุงสมรรถภาพในการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ ของผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้สอดคล้องกับความต้องการและงานที่ปฏิบัติในโรงเรียน ทำให้ผู้สำเร็จ

การฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร เนื้อหาวิชา วิธีสอนแบบต่าง ๆ กิจกรรม เสริมทบทวน จิตวิทยาการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อประกอบบทเรียน และการวัดผลประเมินผล การเรียน ตลอดจนการจัดกิจกรรมนอกหลักสูตรเพิ่มมากขึ้นอย่างเสมอภาคกัน ทั้งนี้ จึงทำให้ผู้สำเร็จการฝึกอบรมมีความเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของตนเองในตำแหน่ง ๆ ใกล้เคียงกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จิระรัตน์ คุปต์กาญจนากุล (2525 : 135) พบว่า ผู้สำเร็จการฝึกอบรมที่มีอายุต่างกันเห็นว่าผลการปฏิบัติงานของตนเองไม่แตกต่างกัน แต่ขัดแย้งกับผลการศึกษาของ มุญหัน เบ้าเจริญ (2522 : 99 - 101) ที่พบว่าครูที่มีอายุราชการต่ำกว่า 5 ปี มีความต้องการในตำแหน่ง ๆ มากกว่าครูที่มีอายุราชการ 5 - 10 ปี นอกจากนั้นยังได้เสนอแนะว่าเพื่อให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการของครูได้อย่างชัดเจน ควรนำตัวแปรวุฒิและอายุราชการมาศึกษาเปรียบเทียบด้วย และยังสอดคล้องกับผลการศึกษา ของ กิเซลลิ และบราวน์ (Ghiselli and Brown. 1955 : 430) พบว่าองค์ประกอบ อันหนึ่งที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ความรับผิดชอบ และการปรับตัวของผู้ปฏิบัติงาน คือตัวแปรอายุ โดยพบว่าผู้ปฏิบัติงานที่มีอายุระหว่าง 45 - 54 ปี มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานน้อยกว่าผู้ปฏิบัติงานที่มีอายุระหว่าง 25 - 34 ปี นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ ฮับดุลลาห์ (Abdullah. 1978 : 2201-A) ที่พบว่าครูมีความคิดเห็น แตกต่างกันในกลุ่มในเรื่องครูขาดความรู้พื้นฐานในหลักสูตรการเรียนรู้ วิธีสอนและอุปกรณ์ประกอบ การสอน ฯลฯ จึงพอสรุปได้ว่าผู้สำเร็จการฝึกอบรมที่มีอายุต่างกันเห็นว่าผลการปฏิบัติงานตนเอง แตกต่างกัน

5. จากการศึกษาพบว่า ผู้สำเร็จการฝึกอบรมที่มีระดับโรงเรียนต่างกันมีความเห็น เกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของตนเองโดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ที่ตั้งไว้ทั้งนี้อาจเนื่องจากในช่วงของ แผนพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 5 (2525 - 2529) ความต้องการครูเพื่อไปสอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาลดลง สืบเนื่องมาจากอัตราการเพิ่มของประชากรลดต่ำลง วิทยาลัยครูจึงได้หันไปดำเนินการปรับปรุง คุณภาพการผลิตครูทางการศึกษามากขึ้น โดยพยายามลดบทบาทการผลิตครูในเชิงปริมาณลง แต่กลับเน้นการผลิตครูให้ได้คุณภาพสูงขึ้น (สิปปนนท์ เกตุทัต. 2524 : 28) ทำให้ ครูประจำการที่เข้ารับการฝึกอบรมมีโอกาสดำเนินการพัฒนาความสามารถและประสบการณ์ใน ตำแหน่ง ๆ จากวิทยาลัยครูอย่างเต็มที่ อาทิ หลักสูตร การวางแผนการสอน การใช้เทคนิค

วิธีการสอนแบบต่าง ๆ ที่ช่วยในการเรียนการสอน กษ เช่น รุกมุงหมายเชิงพฤติกรรมในวิชาที่สอน
 โคสอคคล้องกับรูกมุงหมายของหลักสูตรและเนื้อหาวิชา และกษ นึกปฏิบัติทดลองสอนด้วยรูปแบบใหม่ ๆ
 เป็นต้น มีผลทำให้ครูประจำการเกิดความกระตือรือร้นในกษ ปฏิบัติงาน และตรงทอเวลา
 อักทั้งยังสามารถปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนร่วมงานและนักเรียนในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี (ประสาสน์
 อักษรมัก. 2525 : 128 - 129) กังนั้นจึงทำให้ครูประจำการผู้สำเร็จการฝึกอบรมตั้งในระคัม
 ประถมศึกษาและมีขมศึกษาเห็นวาลอกการปฏิบัติงานของตนเองไม่แตกตางกัน แต่เมื่อพิจารณา
 รายละเอียดในแต่ละคานพบว่า ผู้สำเร็จการฝึกอบรมที่ระคัมโรงเรียนตางกัน เห็นวาลอกการ
 ปฏิบัติงานของตนเองในคานการแนะแนวและการปกครองชั้น คานมนุษยสัมพันธ์ และคานบุคฉิภาพ
 ของการเป็นครูแตกตางกัน กังนี้อาจเป็นเพราะขนาดของคัมทออย่างมีจำนวนแตกตางกันมาก
 กล่าวคือ จำนวนผู้สำเร็จการฝึกอบรมที่ปฏิบัติงานอยู่ในระคัมประถมศึกษาที่มีจำนวนมากกว่าระคัมมัชษศึกษา
 (กังตาราง 3) ประกอบกับการศึกษาติดตามผลการใช้หลักสูตรของสภาการฝึกหัดครูที่ใช้ให้การอบรมแก่
 ครูประจำการนั้น พบว่า นึกฉิความสอดคล้องกับหลักสูตรระคัมประถมศึกษา พ.ศ. 2521
 มากกว่าหลักสูตรระคัมมัชษศึกษา พ.ศ. 2524 โดยเฉพาะในคานความรู้ คานทักษะในการสอน
 และคานบุคฉิฉิฉิหรือทัศนคติที่มีทออาชีพครูทอสำคัญ (คณนุกรมการปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครู.
 2523 : 20 - 23) ประกอบกับผลการศึกษาของ กฤษณะชัย โทษิอาษา (2523 : 84) ที่ได้
 ประเมินผลโครงการฝึกอบรมครูและบุคฉิฉิฉิทางการศึกษาประจำกษ พบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรม
 ส่วนใหญ่ รอยละ 80 เป็นครูประจำการที่สังกัดอยู่ในระคัมประถมศึกษา กังนั้นกระบวนการเรียน
 การสอนซึ่งมีทั้งกษ อภิปรายปัญหา การทดลองปฏิบัติ สถานการณ์สมมุติ เป็นต้น จึงคัมุ่งเน้นไปที่
 การพัฒนาคุณภาพของครูประจำกษในระคัมประถมศึกษามากกว่ามัชษศึกษา มีผลทำให้ครูประจำการ
 ในระคัมประถมศึกษาที่มีความตั้งใจและสนใจการปฏิบัติงานในหน้าที่ครูโดยวางมีประสิทธิภาพมากขึ้น
 สอคคล้องกับ อิงเกอร์โซล (Ingersoll. 1976 : 169 - 173) ที่ได้สำรวจความทองการของครู
 ระคัมชั้นประถมศึกษาและมีขมศึกษา พบว่าครูมีความทองการสองคานคือ คานการพัฒนาผู้เรียน
 และคานการสอนตามเอกฉิภาพ โดยพบว่าครูระคัมประถมศึกษาที่มีความทองการมากกว่าครูระคัม
 มัชษศึกษา และยังสอคคล้องกับผลการศึกษาของ ชาลลอค และคนอื่น ๆ (Schallock and others.
 1980 : 113 - 126) ที่ได้ติดตามผลฉิฉิฉิผู้สำเร็จการศึกษาออกไปแล้วในปี 1, 3, 5 และ 9
 พบว่าครูที่สำเร็จการศึกษาออกไปแล้ว 1 ปีมีความสามารถและควา ขยูกฉิฉิในงานอาชีพครูอยู่ในระคัมมาก
 และยังพบอีกว่าครูระคัมประถมศึกษาที่มีความสามารถสูงกว่าครูระคัมมัชษศึกษา นอกจากนั้นยังสอคคล้องกับ

ผลการศึกษาของ จีระรัตน์ อูปต์กาญจนานูด (2525 : 132) ที่พบว่าผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีที่มัธยมศึกษาตอนต้นเห็นว่าการปฏิบัติงานของตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. จากผลการศึกษาพบว่าผู้บังคับบัญชาที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในแต่ละด้านและรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 98.10 เป็นผู้ที่มีวุฒิทางการศึกษาคือตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการศึกษาศาสตร์ การจัดการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล และการนิเทศการศึกษาเป็นอย่างดีเท่าเทียมกัน ทั้งนี้จึงทำให้ผู้บังคับบัญชามีความคาดหวังในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีได้ใกล้เคียงกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ คณิง จันทวงศ์ (2516 : 42 - 48) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูใหญ่ในโรงเรียนประถมศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของครูที่สำเร็จการศึกษามาจากสถาบันการศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่าครูใหญ่ที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกันมีความเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของครูไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาติดตามผลการปฏิบัติงานของคนอื่น ๆ ที่ได้ศึกษาในลักษณะเดียวกันนี้ คือ สะเอียด จันทรภักดีวัฒน์ (2514 : 28) ชอวบ กินาวงศ์ (2514 : 29 - 34) และสุนทร คำโคตมและคนอื่น ๆ (2526 : 132) ต่างก็พบว่าผู้บังคับบัญชาที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกันมีความเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีแตกต่างกัน แต่ขัดแย้งกับผลการศึกษาของ สันติ กองกาญจน (2515 : 64 - 71) ที่พบว่าผู้บังคับบัญชาที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกันมีความเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีแตกต่างกัน โดยพบว่าผู้บังคับบัญชาที่มีวุฒิทางการศึกษาคือต่ำกว่าระดับปริญญาตรี เห็นว่ามีความสามารถสูงกว่าความเห็นของผู้บังคับบัญชาที่มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จีระรัตน์ อูปต์กาญจนานูด (2525 : 132) พบว่าผู้บังคับบัญชาที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกันเห็นว่าการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

7. จากการศึกษาพบว่าผู้บังคับบัญชาที่มีอายุต่างกันมีความเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในแต่ละท่านและรวมทุกท่านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บังคับบัญชาเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในหลักการและมาตรฐานการประเมินผลครูทั้ง 3 ลักษณะ คือ บุคลิกลักษณะและคุณสมบัติในตัวครู หน้าที่ครู และความคาดหวังเกี่ยวกับครู (ชาชูชัย อาจินสมาจารย์, 2523 : 7 ; อ้างอิงมาจาก Barr and others, 1976 : 5) ได้ใกล้เคียงกัน จึงทำให้ผู้บังคับบัญชาที่มีอายุต่างกันมีความเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของครูไม่แตกต่างกันสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อุทัย สร้อยสุท (2520 : 223) ที่ได้ศึกษาหน้าที่ในการนิเทศการศึกษาของอาจารย์ใหญ่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า อาจารย์ใหญ่ที่มีอายุต่างกันมีความรู้ความเข้าใจบทบาทของการนิเทศการศึกษาและการประเมินผลครูผู้บังคับบัญชาไม่แตกต่างกัน แต่ขัดแย้งกับการศึกษาคิดตามผลการปฏิบัติงานของ ละเอียก จันทกริตวิวัฒน์ (2514 : 28) และ ชอวณินาวงศ์ (2514 : 29 - 34) ที่ได้ศึกษาในเรื่องเดียวกันแต่ต่างภาคการศึกษา พบว่าผู้บังคับบัญชาที่มีอายุแตกต่างกันมีความเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาแตกต่างกัน โดยพบว่าผู้บังคับบัญชามีอายุน้อยเห็นว่าผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาสูงกว่าผู้บังคับบัญชามีอายุมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งพบเช่นเดียวกับผลการศึกษาของ บุญชัย บุญวิรัตน์ (2527 : 77 - 82)

8. จากการศึกษาพบว่า ผู้บังคับบัญชามีระดับโรงเรียนต่างกันมีความเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและการปกครองชั้น แยกต่างหาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ขนาดของกลุ่มตัวอย่างผู้บังคับบัญชาในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา มีจำนวนแตกต่างกันมาก (ดังตาราง 4) จึงทำให้ผู้บังคับบัญชาระดับโรงเรียนประถมศึกษา มีความเห็นแตกต่างจากผู้บังคับบัญชาระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา แต่เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมทุกท่านแล้วพบว่า ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องจากความพยายามในการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงหลักสูตรของสภาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรระดับประถมศึกษามากยิ่งขึ้น ประการหนึ่ง และรวมถึงการเพิ่มบทบาทของสถาบันการศึกษาระดับมัธยมศึกษาให้กับโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวทางของหลักสูตรใหม่ด้วย (กรมการศึกษาระดับมัธยมศึกษา, 2523 : 20 - 23 ; สิพนนท์ เกตุพิศ, 2523 : 28 - 30) ทำให้ครูประจำการซึ่งเป็น

ผลผลิตของวิทยาลัยครูสามารถออกไปปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงทำให้ผู้บังคับบัญชาทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษามีความเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาในครั้งนี้ด้วยที่พบว่าผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและมัธยมศึกษาเห็นว่าผลการปฏิบัติงานของตนเองอยู่ในเกณฑ์ดีและไม่แตกต่างกัน แต่ขัดแย้งกับผลการศึกษาของ จีระรัตน์ คุปต์กาญจนานูด (2525 : 132) และ โวกท์ (Vogt . 1970 : 2781 -A) ที่ได้ศึกษาสมรรถภาพของครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยแคนซัส พบว่าครูใหญ่ในระดับประถมศึกษาเห็นว่าสมรรถภาพในด้านต่าง ๆ ของครูประจำการสูงกว่าครูใหญ่ในระดับมัธยมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

9. จากการสำรวจแหล่งที่ช่วยพัฒนาความสามารถและประสบการณ์ของผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ระหว่างประสบการณ์เดิมก่อนเข้ารับการศึกษาปริญญาโทกับประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับจากการศึกษาระดับปริญญาโทนั้น ปรากฏว่าผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเห็นว่าตนเองได้รับจากการศึกษาระดับปริญญาโทมากกว่าวิทยาลัยครูทั้งสิ้น ร้อยละ 65 โดยเฉพาะในด้านการสอนเห็นว่าได้รับการพัฒนาและเพิ่มพูนขึ้นจากการศึกษาระดับปริญญาโท ร้อยละ 85 ด้านการแนะแนวและการปกครองชั้นเห็นว่าได้รับการพัฒนาและเพิ่มพูนขึ้นจากการศึกษาระดับปริญญาโท ร้อยละ 67 ซึ่งผลจากการศึกษาในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานตามโครงการศึกษาระดับปริญญาโทและบุคลากรทางการศึกษาประจำการที่วิทยาลัยครูทั้งสิ้น ได้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่วางไว้ทุกประการ ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษาระดับปริญญาโทเป็นกิจกรรมทางวิชาการที่ให้ทั้งความรู้ ทักษะ และทัศนคติในระหว่างการศึกษาระดับปริญญาโทได้เป็นอย่างดี เป็นการช่วยเหลือและคลี่คลายปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูประจำการผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท เพราะเหตุว่าผู้เข้ารับการศึกษาปริญญาโทส่วนใหญ่ล้วนแต่เป็นครูประจำการที่มีประสบการณ์และเคยผ่านการปฏิบัติงานในหน้าที่ครูมาก่อนแล้ว เมื่อมีโอกาสเข้ามาเข้ารับการศึกษาปริญญาโทจึงสามารถนำเอาสภาพของปัญหาหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน มาทำการอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับผู้เข้ารับการศึกษาปริญญาโทคนอื่นและผู้สอนได้ทันทีทันใด โดยวิธีการฝึกฝนความรู้ ทักษะทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเพื่อ

ให้สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาการเรียนการสอนในสถานการณ์ที่เป็นจริงในโรงเรียนได้ (กลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. 2525 : 35) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ธนิก ทองธัญญะ (2524 : 120) ที่พบว่าผู้สำเร็จการฝึกอบรมได้ปฏิบัติพฤติกรรมการสอนในด้านการเตรียมการสอน วิธีดำเนินการสอน และการวัดผลประเมินผลอยู่ในระดับมากกว่าก่อนเข้ารับการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยิ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ มาตพ ภาษิตวิไลธรรม (2525 : 88 - 89) ที่ได้ประเมินผลโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ พบว่าครูประจำการผู้เข้ารับการฝึกอบรมตามโครงการ มีสมรรถภาพสูงกว่าครูประจำการที่ไม่เคยเข้ามารับการฝึกอบรมมาก่อนเลย

ข้อเสนอแนะ

1. ในการคัดเลือกครูประจำการผู้เข้ารับการฝึกอบรมตามโครงการที่วิทยาลัยครูจักขึ้น หน่วยงานต้นสังกัดผู้ใช้ครูควรจะได้ประสานความร่วมมือกับวิทยาลัยครูอย่างทอเนื่อง เพื่อสำรวจความต้องการและวิธีการจัดการฝึกอบรมให้ตรงกับสายงานหรือลักษณะวิชาที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะนำไปใช้ปฏิบัติงานสอนจริงในโรงเรียน ทั้งนี้จะได้ไม่เกิดปัญหาการสูญเปล่าในการฝึกอบรม ซึ่งจากการศึกษาในครั้งนี้พบว่าผู้สำเร็จการฝึกอบรมส่วนหนึ่งเห็นว่าตนเองไม่ได้นำความรู้ความสามารถและประสบการณ์ ที่ได้รับจากการฝึกอบรมตามโปรแกรมพัฒนาสมรรถภาพครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานหน้าที่ครูเท่าที่ควรหรือไม่ได้ปฏิบัติเป็นประจำ ดังนั้นถ้าหน่วยงานทั้งสองฝ่ายมีวิธีการคัดเลือกครูประจำการผู้ที่จะเข้ามารับการฝึกอบรมอย่างมีหลักเกณฑ์ในขั้นต้นแล้ว จะมีผลทำให้วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมตามโครงการได้บรรลุถึงเป้าหมายของการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และทัศนคติในการปฏิบัติงานของครูประจำการ ได้มากยิ่งขึ้น

2. ในระหว่างการฝึกอบรมวิทยาลัยครูควรตระหนักและให้ความสำคัญเกี่ยวกับวิธีการทำให้การฝึกอบรมอย่างเข้มข้นและจริงจัง โดยเฉพาะการผลิตครูในโปรแกรม

พัฒนาสมรรถภาพของผู้สอนวิชาศิลปศึกษา ซึ่งเป็นสาขาวิชาที่มีกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งภาคทฤษฎีควบคู่กับภาคปฏิบัติ โดยพยายามมุ่งเน้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเห็นว่าเป็นการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาคุณภาพของการปฏิบัติงานอย่างแท้จริงมากกว่าการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนคุณวุฒิ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้นำเรื่งการฝึกอบรมที่ได้เสนอแนะการปรับปรุงวิธีการฝึกอบรมต่อวิทยาลัยครูว่า ผู้นำเรื่งการฝึกอบรมล้วนแต่เป็นครูประจำการที่มีประสบการณ์ในกาะ ปฏิบัติงานในโรงเรียนมาก่อน ในระหว่างการฝึกอบรมวิทยาลัยครูจึงควร เน้นการฝึกอบรมทางภาคปฏิบัติมากกว่าภาคทฤษฎี ซึ่งจะช่วยให้ครูประจำการผู้เข้ารับการอบรมมีทักษะและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานหน้าที่ครูเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้วิทยาลัยครูจึงควร เป็นแหล่งพัฒนาความสามารถและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยพยายามจัดให้มีสถานการณ์หรือบรรยากาศทางการเรียนการสอนให้ใกล้เคียงกับเหตุการณ์ปกติในโรงเรียนหรือห้องเรียนให้มากที่สุด

3. วิทยาลัยครูควรจัดโครงการหรือกิจกรรมใด ๆ ที่เป็นการเปิดโอกาสให้ครูประจำการผู้เข้ารับการอบรมที่สอนในวิชาเดียวกันหรือระดับเดียวกัน ได้พบปะ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ครูซึ่งกันและกัน ซึ่งนับได้ว่าเป็นการเรียนรู้อะและเพิ่มพูนประสบการณ์ของครูประจำการในการปฏิบัติงานอีกทางหนึ่ง

4. สำหรับการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาภายในสถาบันในรูปแบบของชมรมต่าง ๆ วิทยาลัยครูควร ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เข้ารับการอบรมทุกคนได้มองเห็นความสำคัญของการกระทำกิจกรรมกลุ่ม เพราะการยอมรับของกลุ่มจะทำให้บุคคลเกิดความเชื่อมั่นในการแสดงพฤติกรรมตามลักษณะกลุ่มที่ตนเองยึดถือ และกิจกรรมต่าง ๆ นั้นอาจจะอยู่ในรูปของชมรมใหญ่ ๆ คือ ชมรมทางวิชาการ ชมรมศิลปะและวัฒนธรรม ชมรมอาสาพัฒนา ชมรมกีฬาและสันทนาการ และชมรมพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการอบรมมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครู และทำให้สมาชิกของชมรมได้รับประสบการณ์นอกหลักสูตรในต่าง ๆ กว้าง

ขวางเพิ่มขึ้น แต่จากผลการศึกษาในครั้งนั้นพบว่าวิทยาลัยครูนั้นเป็นแหล่งพัฒนาความสามารถและประสบการณ์ของผู้เข้ารับการศึกษาฝึกอบรมในค่านิยมมนุษยสัมพันธ์ และค่านิยมคุณภาพของการเป็นครูอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ทั้งนี้วิทยาลัยครูจึงควรให้ความสำคัญและกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการศึกษาฝึกอบรมได้เข้าร่วมกิจกรรมของชมรมต่าง ๆ ให้มากขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้อาจารย์มีส่วนช่วยเสริมสร้างและพัฒนาความสามารถและประสบการณ์ของผู้เข้ารับการศึกษาฝึกอบรมก่อนที่จะนำไปปฏิบัติงานในโรงเรียนต่อไป

5. วิทยาลัยครูควรค่าในการจัดตั้งศูนย์บริการทางวิชาการขึ้นภายในเขตพื้นที่รับผิดชอบของวิทยาลัยครู เพื่อเป็นศูนย์ให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาในค่านิยมต่าง ๆ ให้แก่ครูประจำการที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วแต่ละรุ่น แต่ยังคงมีความต้องการมาขอรับการปรึกษาปัญหา และการศึกษาค้นคว้าหาวิทยาการใหม่ ๆ ในวิชาชีพครูเพิ่มเติม รวมทั้งการจัดให้มีการประชุม อบรม และสัมมนาทางวิชาการเป็นระยะสั้น ๆ ที่ไม่ต้องการคณาจารย์ แต่เป็นการเพิ่มพูนและเผยแพร่ความรู้ใหม่ ๆ ที่ทันสมัยเหตุการณ์ในระหว่างการศึกษาภาคเรียน จะส่งผลทำให้การจัดให้มีการฝึกอบรมตามโครงการที่วิทยาลัยครูจัดขึ้นสามารถดำเนินงานได้สมบูรณ์แบบครบวงจร

6. ในการผลิตครูประจำการผู้สำเร็จการศึกษาฝึกอบรมให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพนั้น นอกจากจะมีการปรับปรุงหลักสูตรให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการฝึกอบรมแล้ว สิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่วิทยาลัยครูควรตระหนักคือ การพัฒนาคุณภาพของอาจารย์ผู้สอนหรือผู้ให้การฝึกอบรม โดยพยายามส่งเสริมให้อาจารย์ผู้สอนที่มีคุณภาพทางการศึกษาค่าได้มีโอกาสไปศึกษาต่อเพื่อเพิ่มพูนความรู้และคุณภาพสูงขึ้น ให้สามารถเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตบัณฑิตในระดับปริญญาตรีได้ และนอกจากนี้วิทยาลัยครูควรมีหน่วยพัฒนาการเรียนการสอนหรือสำนักส่งเสริมงานวิชาการ ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการทดลอง ปฏิบัติ และการประเมินผลกิจกรรมการสอนของอาจารย์ผู้สอนเอง และรวมถึงนักศึกษาผู้เข้ารับการศึกษาฝึกอบรมด้วย ทั้งนี้เพื่อช่วยให้อาจารย์ผู้สอนได้มีการปรับปรุงตัวเองและพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพราะเหตุว่าคุณภาพของการจัดให้มีการฝึก

อบรมจะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายด้าน เช่น การบริหาร ความสัมพันธ์ระหว่างสถาบัน กับชุมชน นักศึกษา และครูอาจารย์ แต่ถ้าวเคราะห์ให้รอบคอบละเอียดถี่ถ้วนแล้วก็จะพบว่า คุณภาพของการจัดการฝึกอบรมขึ้นอยู่กับตัวครูอาจารย์ผู้สอนและประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานเป็นอย่างมาก ดังนั้นวิทยาลัยครูจึงควรเร่งปรับปรุงคุณภาพของครูอาจารย์ผู้สอนหรือผู้ให้การฝึกอบรมภายในวิทยาลัยครูให้มากยิ่งขึ้น

7. โรงเรียนซึ่งเป็นแหล่งปฏิบัติงานในสถานการณ์จริงของครูประจำการผู้สำเร็จการศึกษานั้น ควรให้การสนับสนุนด้านเครื่องมือเครื่องไม้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น หนังสือประกอบการสอน ห้องสมุด ศูนย์ผลิตสื่อประกอบการสอน ห้องปฏิบัติการ ห้องแนะแนว เป็นต้น เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษามีโอกาสแสดงความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ครูอย่างเต็มที่ และในขณะที่เกี่ยวข้องกับบังคับบัญชา ก็ควรให้การส่งเสริมขวัญและกำลังใจแก่ครูประจำการผู้สำเร็จการศึกษาร่วมด้วยความยินดีและจริงใจด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการประเมินผลหลักสูตรสภาการฝึกหัดครู โดยเฉพาะโปรแกรมพัฒนาสมรรถภาพครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาที่ใช้ให้การฝึกอบรมแก่ครูประจำการในวิทยาลัยครู เพื่อหาแนวทางในการวางแผนงาน การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรที่ยังมีจุดบกพร่องอยู่ให้มีความเหมาะสมและมีคุณภาพดียิ่งขึ้น
2. ควรมีการศึกษาถึงปัญหาและความต้องการ เกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพื่อต้องการทราบว่าครูประจำการผู้สำเร็จการฝึกอบรมได้ปฏิบัติงานตรงตามสาขาวิชาเอกที่ได้รับการฝึกอบรมไปหรือไม่ และมีโอกาสได้ใช้ความรู้ความสามารถในสาขาวิชาชีพของตนเองมากน้อยเพียงใด ซึ่งยังผลประโยชน์โดยตรง แก่สถานศึกษาคือวิทยาลัยครูสามารถปรับปรุงการบริหารภายในและการปรับปรุงวิธีการฝึกอบรมให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น
3. ควรได้มีการศึกษาคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่ในระดับโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาด้วย อันเป็นการช่วยให้ผู้สำเร็จการฝึกอบรมได้มีโอกาสประเมินผลงานที่ตนเองได้ปฏิบัติกันไปแล้วว่ายังมีสิ่งใดขาดตกบกพร่องอยู่จะได้หาทางปรับตัวให้เข้ากับสภาพของงาน เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดีและมีประสิทธิภาพ
4. ควรมีการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการฝึกอบรมไปพัฒนาสมรรถภาพครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา ที่ปฏิบัติงานอยู่ตามสถานที่ต่าง ๆ ทั้งในระดับโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาอย่างต่อเนื่อง ภายหลังจากที่ผู้สำเร็จการฝึกอบรมได้กลับไปปฏิบัติงานแล้ว 1 ปี และติดตามผลการปฏิบัติงานต่อไปเมื่อครบ 3 ปี และ 5 ปี เพื่อเป็นการแสดงถึงความห่วงใย ความสนใจ ความก้าวหน้าของวิทยาลัยครูที่มีต่อผู้สำเร็จการฝึกอบรมทุกคนอย่างทั่วถึงและเสมอภาค

מזרח אפריקה

บรรณานุกรม

- กมล สุคประเสริฐ และคนอื่น ๆ. การศึกษานาสมรรถวิสัยของครูประเภทศึกษาที่ตองการ.
โครงการปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครู, กรุงเทพฯ : กรมการฝึกหัดครู, 2523.
- กษณีย์ โทชิตาษา. การประเมินผลโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษา
ประจำการในจังหวัดสุรินทร์และศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ คสม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523. อักสำเนา.
- กษมา สารสมุทร. ปัญหาและความต้องการ เกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนของครู
โรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524. อักสำเนา.
- ก่อ สวัสดิทาณิชย์. "ข้อคิดบางประการเกี่ยวกับการฝึกหัดครู," ใน เอกสารสัมมนาผู้อำนวยการ
อาจารย์ใหญ่ และผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ. หน้า 40 - 46. กรุงเทพฯ :
กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ, 2513.
- _____ . "คำบรรยายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในการประชุมครูใหญ่
อาจารย์ใหญ่ และผู้อำนวยการสถานศึกษาในกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง,"
วิทยาสาร. 25(25) : 15 - 16 ; สิงหาคม 2517.
- _____ . "การฝึกอบรมครูประจำการ," ใน หลักบริหารโรงเรียนด้านวิชาการ.
หน้า 51 - 52. กรุงเทพฯ : หน่วยงานนิเทศก กรมการฝึกหัดครู, 2519.
- การฝึกหัดครู, กรม และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. รายงานการติดตามผล
การฝึกหัดครู. กรุงเทพฯ : เอราวิณการพิมพ์, 2519.
- การฝึกหัดครู, กรม. 29 กันยายน 2524 ยี่สิบเจ็ดปีการสถาปนากรมการฝึกหัดครู.
กรุงเทพฯ : เม็คทราย, 2524.
- _____ . รายงานการติดตามภาวะการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครู
ปีการศึกษา 2524. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์, 2524.

- การฝึกหัดครู, กรม. หลักสูตรสภาการฝึกหัดครูระดับปริญญาตรี (ฉบับปรับปรุง)
 พุทธศักราช 2524. กรุงเทพฯ : ส.สมบูรณาการพิมพ์, 2525.
- _____ . สถิติการศึกษา ปี 2526. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2526.
- _____ . การประชุมปฏิบัติการ 1 : โครงการปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครู. กรุงเทพฯ :
 วิทยาลัยครูสวนสุนันทา, ม.ป.ป.
- แก้วตา คณะวรรณ. "อ.ค.ป. กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ," ครูปริทัศน์ 4(12) :
 64 - 66 ; ธันวาคม 2522.
- โกชัย สาริกบุตร. "สมรรถภาพของครู," ใน รายงานการสัมมนาสมรรถภาพที่สำคัญของ
ครูมัธยมศึกษา. หน้า 6 - 7. กรุงเทพฯ : ภาควิชามัธยมศึกษา จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย, 2523.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. "ความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษา :
 เสมอภาคไปเพื่อใคร," วารสารการศึกษาแห่งชาติ. 14 : มหน้า ;
 ตุลาคม - พฤศจิกายน 2522.
- คณะนิสิตปริญญาโทบริหารการศึกษา. "การบริหารบุคลากรในโรงเรียน," ใน เอกสาร
การค้นคว้าทางวิชาการ. หน้า 298. ธนบุรี : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 บางแสน, 2522.
- คณะอนุกรรมการปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครู. การประชุมปฏิบัติการ 1. กรุงเทพฯ :
 กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ, 2523.
- คณิง จันทวงศ์. ความคิดเห็นของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่นเกี่ยวกับ
ประสิทธิภาพของครูที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันการฝึกหัดครู. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
 กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526. อักสำเนา.
- จันทิมา โทณจนาท. การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรศิลปศึกษาระดับกลาง
วิทยาลัยช่างศิลป์ กรมศิลปากร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย, 2524 : อักสำเนา.
- จัญญ มลิินทร์. "บทสัมภาษณ์อธิบดีกรมการฝึกหัดครู : แนวโน้มของการฝึกหัดครูในอนาคต,"
ครูปริทัศน์ 4(6) : 15 - 23 ; มิถุนายน 2522.

- จิระรัตน์ คุปต์กาญจนากุล. การติดตามผลการปฏิบัติงานของครูประจำการผู้สำเร็จการ
อบรมครุศาสตร์บัณฑิต ตามโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ
ของวิทยาลัยครูกลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อักส์น่าเนา.
- จำนง บุญชู. "การนำร่องขวัญจรรโลงประสิทธิภาพงาน," วารสารการบริหาร.
2 : 50 - 53 ; กุมภาพันธ์ 2513.
- เจลีเยว บุรีภักดิ์ และคนอื่น ๆ. ลักษณะของครูที่ดี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คำรวจ,
2520.
- ชมพันธ์ ภูษธร ณ อุทยาน. "แนวใหม่ในการจัดการฝึกหัดครูแบบสมรรถฐาน," วารสาร
การศึกษา. 1 : 14 - 25 ; กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2522.
- ชวลิต งามแก้ว และสุภาวดี เหมทานนท์. วิธีสอนศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
โอเคียนส์โตร์, 2525.
- ชอวบ กินาวงศ์. การติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา
(ป.กศ.) ตั้งแต่ปีการศึกษา 2509 - 2511 ในโรงเรียนประถมศึกษา
ภาคการศึกษา 11. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา
ประสานมิตร, 2514. อักส์น่าเนา.
- ชาญชัย อาจินสมจารย์. "การประเมินผลครูและนักเรียน," ประชาชาติ. 12(10) :
4 - 11 ; มกราคม 2523.
- ชนิด ทองชัยยะ. การศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครู
ในกรุงเทพมหานคร ตามโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษา ประจำการ.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524. อักส์น่าเนา.
- ธีระ รุณเจริญ. "แนวทางเกี่ยวกับการฝึกหัดครู," วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น. 3 : 24 - 27 ; มกราคม - เมษายน 2521.
- ธีระ สุมิตร. การฝึกหัดครู : ปัญหาและโอกาส. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2518.

- ชรรมนบุญ เพชรยศ. การติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จปริญญาตรีการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) ตั้งแต่ปีการศึกษา 2510 - 2512 ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา และวิทยาลัยครูในภาคการศึกษา 7, 8. ปรินญาณินทน์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2516. อักสำเนา.
- บุญชม ไชยโกสี. การส่งเสริมการศึกษาระหว่างประจำการของครูประถมศึกษา. ขอนแก่น : โรงพิมพ์ศิริภรณ์, 2513.
- บุญชัย บุญวิรัตน์. การติดตามผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตปริญญาโทที่สำเร็จการศึกษาจาก วิทยาลัยวิชาการศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2500 - 2515. ปรินญาณินทน์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2517. อักสำเนา.
- บุญถิ่น อัดดากร. "แนวนโยบายการผลิตครูในอนาคต," เอกสารชุดขยายแพร่การศึกษา. 10 : 1 - 18 : ตุลาคม 2515.
- บุญถิ่น อัดดากร และรัตนา ศันญาเท็ก. การเตรียมครู. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2515.
- บุญหัน เป่าเจริญ. ปัญหาและความต้องการของครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย แก่ครูประจำการ. ปรินญาณินทน์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522. อักสำเนา.
- ประนอม สัมฤทธิ์สุวรรณ. ทัศนะของผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานที่มีต่อสมรรถภาพในการ ปฏิบัติงาน การปรับตัว และความรับผิดชอบ ของบัณฑิตจากวิทยาลัยครูที่ปฏิบัติงาน ในโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณินทน์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อักสำเนา.
- ประโยชน์ จันทร์โชติ. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา. ปรินญาณินทน์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520. อักสำเนา.
- ประสพสันต์ อักขรวัด. การติดตามผลบัณฑิตครูศาสตร์วิทยาลัยครูภาคกลาง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. อักสำเนา.
- ประสิทธิ์ ชรรมประสิทธิ์. การส่งเสริมครูประจำการระดับมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 6 ความต้องการของครู การปฏิบัติงานและปัญหา. ปรินญาณินทน์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520. อักสำเนา.

ปรียา คงฤทธิศึกษากร. "การพัฒนาศึกษากร." เทศาภิบาล. 3 : 31 - 43 ;
มีนาคม 2526.

แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรบัณฑิต, 2520.

พงศา งามละเมียด. การศึกษาความขัดแย้งท่ามพบาของครูใหญ่ ครู และนักเรียน
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2518. อักษรสำเนา.

พรรณี เล็กอุชิตานนท์. การฝึกสมรรถภาพครูให้แก่ศึกษาของวิทยาลัยครูภาคเหนือ.
ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2522. อักษรสำเนา.

"พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู (ฉบับพิเศษ) พ.ศ. 2518.," ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 92.
หน้า 24 - 27 . กุมภาพันธ์ 2518.

ไพฑูริย์ สีนารัตน์. "การปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนในสถาบันการฝึกหัดครู,"
ครูปริทัศน์. 4(1) : 14 - 17 ; มกราคม 2522.

โทยม วรรณศิริ. "แนวโน้มการศึกษาของโลก," วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ.
11 : 64 - 83 ; ตุลาคม - พฤศจิกายน 2519.

วิญญู สาขร. การบริหารบุคคล. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2517.

มงคล แก้วทองงาม. คุณสมบัติที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในวิทยาลัยครู.
ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2528. อักษรสำเนา.

มาณฑ ภาณีทวีไลธรรม. สมรรถภาพของครูประถมศึกษาที่ส่งคมต่อการในจังหวัดสกลนคร
และนครพนม. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2520. อักษรสำเนา.

. การประเมินผลโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ.
ปรินญาณิพนธ์ กศ.ค. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2525. อักษรสำเนา.

- มาลัย หุวะนันท. "ข้อคิดในการพัฒนาข้าราชการ," ใน วารสารรัฐประศาสนศาสตร์,
หน้า 426 - 432. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2504.
- มาศมรกต (นามแฝง). "ค.บ. ของครูประจำการวิทยายุทธหรือรายการรับทรัพย์,"
สยามรัฐ, 3 มกราคม 2523. หน้า 8.
- เมธี บิลันชานนท์. การบริหารบุคคลในวงการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จรลสนิทวงศ์,
2523.
- รัตนา ศิริพานิช และคนอื่น ๆ. การติดตามผลนักศึกษาที่จบครุศาสตร์บัณฑิตจากวิทยาลัยครู
17 แห่ง ปีการศึกษา 2518 - 2519. กรุงเทพฯ : ศึกษานิเทศก์
กรมการศึกษาคู, 2521.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ :
ศึกษาพร, 2528.
- ล้อม ไชยศร. คุณลักษณะของครูที่ดีในทัศนะของนักเรียนมัธยมต้น โรงเรียนไตรมิตร
วิทยาลัย ปีการศึกษา 2510. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2518. อักสำเนา.
- ละเอียด จันทร์กิติวัฒน์. การติดตามผล การปฏิบัติงานของผู้สำเร็จประกาศนียบัตรวิชา
การศึกษา (ป.กศ.) ตั้งแต่ปีการศึกษา 2509 - 2511 ในโรงเรียนประถมศึกษา
ภาคการศึกษา 1, 12. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา
ประสานมิตร, 2514. อักสำเนา.
- วัชรินทร์ ฐิติอติสัย. "บทบาทของครูศิลปศึกษาในการเรียนการสอนตามหลักสูตรใหม่,"
ใน ครูศิลป์ 1. หน้า 21 - 24. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์, 2529.
- วรรณี พุทธาธุณีไกร. การติดตามผล การปฏิบัติงานของผู้สำเร็จปริญญาการศึกษามัธยมศึกษา
(กศ.บ.) ตั้งแต่ปีการศึกษา 2510 - 2512 ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
และวิทยาลัยครูในส่วนกลาง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัย
วิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2515. อักสำเนา.

- วิจิตร ศรีสอาน. "สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการการศึกษาของประเทศ,"
วารสารศูนย์ศึกษา. 16 : 5 - 9 ; พฤษภาคม 2512.
- _____. "นโยบายและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการผลิตครู," ศึกษาศาสตร์สาร. 6(3) :
33 - 37 ; กรกฎาคม - กันยายน 2520.
- วิชัย วงศ์ใหญ่. ศิลปะเด็ก : สภาพปัจจุบันและอนาคต. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์,
2529.
- วิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, กลุ่ม. รายงานการประชุมปฏิบัติการอาจารย์ และ
เจ้าหน้าที่วางแผนการศึกษาชุมชนในโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษา
ประจำการ. อุบลราชธานี : แผนกบริการการศึกษา วิทยาลัยครูอุบลราชธานี,
2522.
- _____. โครงการฝึกอบรมและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ. กรุงเทพฯ :
อักษรการพิมพ์, 2523.
- _____. รายงานสรุปการประชุมประเมินผลโครงการ อ.ค.ป. ระหว่างวันที่ 5 - 7 กุมภาพันธ์
2524. กรุงเทพฯ : กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ, 2524.
- วิชาถาวรศึกษา, วิทยาลัย. พิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตและนักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษา
ปีการศึกษา 2512. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร,
2513. อัสสัมชัญ.
- วินัย วีระวิชานานนท์. "การศึกษากับการพัฒนาสังคม," ศุภปริทัศน์ 4(5) : 28 - 33 ;
พฤษภาคม 2522.
- วินัย โสมศรี. คุณสมบัติที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปศึกษา : กรณีศึกษาอาจารย์
ใหม่หาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัสสัมชัญ.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. ศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ : พายัพออฟเซตพริ้นท์, 2526.
- วิไลวรรณ เจริญพงษ์. การศึกษาค้นคว้าการปฏิบัติงานของบัณฑิตครูศาสตร์. วิทยานิพนธ์
ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515. อัสสัมชัญ.

- วีรชัย โชคใหญ่ชัย. สมรรถภาพของบัณฑิตจากวิทยาลัยครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน
ประถมศึกษาของจังหวัดลพบุรี ในทัศนะของผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน.
ปริชญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2529. อิศสำเนา.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภา, 2524.
- _____. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
คุรุสภา, 2525.
- _____. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภา, 2525.
- สันติภาพ กองกาญจนะ. การติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษา
(กศ.บ.) ตั้งแต่ปีการศึกษา 2510 - 2512 ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
และวิทยาลัยครู ในภาคการศึกษา 9, 10, 11. ปริชญานิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2515. อิศสำเนา.
- สมบุรณ์ คัญยะ. การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพคณาจารย์สอน
ของครูประจำการระดับประถมศึกษา. ปริชญานิพนธ์ กศ.ค. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อิศสำเนา.
- สมพร ปาละจุม. สมรรถภาพที่พึงปรารถนาของครูประณปีที่ 1 ในทัศนะของครูใหญ่
ครู และผู้ปกครอง ในจังหวัดร้อยเอ็ด. ปริชญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520. อิศสำเนา.
- สรรค์ วรอินทร์. "สหวิทยาการและการผลิตครู," วันคล้ายวันสถาปนากรมการฝึกหัดครู
ครบรอบ 32 ปี 29 กันยายน 2529. กรุงเทพฯ : กรมการฝึกหัดครู กระทรวง
ศึกษาธิการ, 2529.
- สวาสดี ไชยคุณา. "สาระการเรียนรู้," ใน การสัมมนาการศึกษาเพื่อมวลชน. หน้า 189.
กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2517.

- สาโรช บัวศรี. มาตรการพื้นฐานบางประการสำหรับการสร้างครูที่ดี. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์ครูสภา, 2515.
- สีปนนท์ เกตุทัต. บทบาทของวิทยาลัยครูตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ระยะที่ 5 (พ.ศ. 2525 : 2529), "วารสารการศึกษาแห่งชาติ. 15(4) :
23 - 29 ; เมษายน - พฤษภาคม 2524.
- _____. "ข้อคิดเห็นทางการศึกษา," ครูปริทัศน์. 5(10) : 23 - 24 ; ตุลาคม 2523.
- สุชุม คุณากรธรรม. "การพัฒนาบุคคลโดยการศึกษา," แรงงานสัมพันธ์. 23 :
39 - 45 ; พฤษภาคม - มิถุนายน 2524.
- สุทใจ บุญอารีย์. ความคิดเห็นของครูประถมศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานีต่อการอบรมครู
ประจำการ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2522.
อัครสำเนา.
- สุนทร คำโตนค และคนอื่น ๆ. การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการ
ศึกษาศาสตร์สูงและระดับปริญญาตรีจากวิทยาลัยครูสกลนคร ปีการศึกษา 2521. - 2524.
สกลนคร : วิทยาลัยครูสกลนคร, 2529. อัครสำเนา.
- สุนิตย์ แววศักดิ์. การติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จปริญญาตรีจากวิทยาลัยครู.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. อัครสำเนา.
- สุทจน์ ศุภกุล. สมรรถภาพของครูมัธยมศึกษาตามความต้องการของชาวเชียงใหม่.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521. อัครสำเนา.
- สุทล วุฒิสเน. "ศูนย์ฝึกหัดครูท้องถิ่นทางก้าวหน้าใหม่อันทันสมัยทางวิชาการของครูประจำการ,"
ประชาบาล. 12(1) : 11 - 14 ; เมษายน 2522.
- สุนน อมรวิวัฒน์. "หลักสูตรประถมศึกษา : ความหวังที่ไม่สูญสลาย," วารสารสภาการศึกษา
แห่งชาติ. 12(6) : 9 - 16 ; สิงหาคม - กันยายน 2521.
- สุวรรณา เนตยากร. "ลักษณะที่พึงปรารถนาของครูในระดับมัธยมศึกษา : ศึกษาความคิด
เห็นของนักเรียนและผู้ปกครอง," วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ. 12(6) :
47 - 53 ; สิงหาคม - กันยายน 2521.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และคนอื่น ๆ. บทบาทและสถานะของบัณฑิต (กศ.บ.) ภาคค้ำ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก. พิษณุโลก : โรงพิมพ์พิมพ์เศศ, 2522.

- หวน พิณพันธ์. ศิลปกับมนุษย์. พิษณุโลก : ภาควิชาศิลปและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2520. อักซ่าเนา.
- อัจฉรา อาสาสันติสุข. ทัศนคติของอาจารย์ใหญ่และนักเรียนที่มีต่องานของครูวิชาชีพศาสตร์บัณฑิต. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2508. อักซ่าเนา.
- อรุณ ปรีทีติกุล. "ปัญหาการฝึกหัดครูและแนวทางแก้ไข," วิทยานุสาร. 3(7) : 2 - 9 ; พฤศจิกายน 2523.
- อารี สุทธิพันธ์. สุนทรียศาสตร์. กรุงเทพฯ : ภาควิชาศิลปและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อักซ่าเนา.
- อุคม ยุวสุต. ปัญหาและความตึงการทางวิชาการของผู้เข้าอบรมและผู้ให้การอบรมในโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาของวิทยาลัยครูนครปฐม. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อักซ่าเนา.
- อุทัย สร้อยสุข. หน้าที่ก้านการนิเทศการศึกษาของอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520. อักซ่าเนา.
- เอกวิทย์ ๗ ฉลอง. "บทสัมภาษณ์อธิบดีกรมสามัญศึกษา : มองกรมการฝึกหัดครู," ครูปริทัศน์ 9(8) : 34 - 43 ; กันยายน 2526.
- Abdullah, Refat Shaddy. "A Study of the Teacher Training Program at Riyadh University," Dissertation Abstracts. 39(6) : 2201-A; October, 1978.
- Aftreth, John Jordan. "Difference Among Elementary School Teacher, Administrators, and Parens in the Comparison of Teacher Competencies," Dissertation Abstracts. 39 : 3155-A; December, 1978.
- Anastasi, Anne. Psychological Testing. New York : The Macmillan Company, 1976.
- Apple, Robert Leonard. "An Evaluation of the Secondary Teacher Education Program at North Park College Based upon a Follow-up Study and the Academic Record of the Secondary Teacher Graduates," Dissertation Abstracts, 28 : 1321-A; October, 1967.

- Bomblay, Govind Manohar. Opinions of Elementary School Teacher in Venezuela on In - service Education. Quezon City : Asian Institute for Teacher Education, University of the Philippines, 1970.
- Borich, Gray D. The Appraisal of Teaching. Massachusetts : Addison Wesley Publishing Company, 1977.
- Brain, Cane. In - service Training. London : Keng, Thorne & Stace Ltd., 1969.
- Burton, William H. and Leo J. Brueckner. Supervision : A Social Process. 3rd ed. New York : Appleton - Century Graffits Inc., 1955.
- Cadenhead, Albert Kenneth. "A Study of a Selected Group of Teacher Education Graduates from Lagrange College, with Implication for Teacher Education at Lagrange College," Dissertation Abstracts. 25(7) : 3989-A; January, 1965.
- Callahan, Joseph F. and Leonard H. Clark. Innovation and Issues in Education : Planning for Competence. New York : McMillan Company, 1977.
- Charles, Prall E. and Leslic C. Cushman. Teacher Education In service. Washington : American Council on Education, 1954.
- Chester, Nolte M. An Introduction to School Administration : Selected Reading. New York : The McMillan Company, 1966.
- Childress, Jack R. "In - service or Continuing Education for Teacher," Journal of Education. 47 : 36 - 45; February, 1968.
- Clark, Allen Romaine. "A Teacher Evaluation of Selected Method of In - service Education," Dissertation Abstracts. 31(6) : 2767-A; December, 1970.
- Cronbach, Lee J. Essential of Psychological Testing. 3rd ed. New York : Harper Row, 1970.
- Dutt, Beulah C. Instruction and Research in Education Administration. New Delhi : Central Institute of Education, Delhi University, 1961.
- Edge, Inez A. "A Follow - up Study of the Elementary Education Graduated of Auburn University from 1962 - 1967," Dissertation Abstracts. 29 : 3763-A; May/June, 1969.
- Edward, Allen Louis. Techniques of Attitude Scale Construction. New York : Appleton-Century Craffits Inc., 1957.
- Ely, Margot H. "A Follow - up study of University of Colorado Graduates Prepared to Teacher in Elementary School," Dissertation Abstracts. 23(6) : 2022-A; October, 1962.

- Ferguson, Gorge. A Statistical Analysis in Psychology and Education. New York : McGraw-Hill Book C., 1971.
- Gage, N.L. and Ernest R. Hilgord. Theories of Learning and Instrution. Chicago : NSSE The University of Chicago Press, 1964.
- Ghiselli, Edwin E. and Clarence W. Brown. Personal and Industrial Psychology. 2nd ed. Tokyo : McGraw-Hill Boo, Co., 1955.
- Good, Carter V. Editor. Dictionary of Education for Free People. New York : McGraw-Hill Book Company Inc., 1973.
- Gottrel, Donald P. Teacher Education for Free People. New York : The American Association of College for Teacher Education, 1959.
- Grush, J.E. and Frank Costin. "The Student as Consumer of the Teaching Process," American Education Research Journal. 12 : 64 - 67; Winter, 1975.
- Harris, Ben M. In - service Education : A Guide to Better Practice. New Jersey : Prentice - Hale Inc., 1969.
- Hass, Glen C. "In - service Education Today," in In - service Education. p. 13 - 34. Chicago : The University of Chicago Press, 1957.
- Hei Joon Yoon. A Proposal for Improving the Three Month In service Training Program for Teacher Given at Jang Ju Teacher College Republic of Korea. Queen City : Asian Institutes for Teacher Education University of Phillippines, 1967.
- Ingersoll, J.M. "Assesing In - service Training Needs Through Teacher Reponses," Journal of Teacher Education. 27 : 169 - 173; Summer, 1976.
- Kaslow, Frence Rita. "In - service Education of the Cooperating Teacher," Dissertation Abstracts. 31(3) : 1117-A; December, 1970.
- Mahmoud, Laylg Dowagher, "A Propose Program for the Improvement of Teacher Education in Bahrain," Dissertation Abstracts. 39 : 4191-A; January, 1979.
- Moffit, Thomas Garson. "An Evaluation of Elementary Education Program at Central Michigan University by Recent Graduate of the Program," Dissertation Abstracts. 28 : 1719-A; November, 1967.
- Nicholson, Barbara Jane Woolf. "Design for an In - service Education Model for General Education and Special Education Elementary Teacher and an Assessment of thier Recieved Needs," Dissertation Abstracts. 37(7) : 4101-A; January, 1977.

- Nicklas, Willis Lynn, "A Follow - up Study of the 1974 - 1975 Graduates of North Texas State University who Obtained Certification to Teach," Dissertation Abstracts. 37 : 3564-A; December, 1976.
- Norton, Ethelbert B. "College and University Programs Designed for the Improvement of the In - service Education of Public School Personal," in Fourth Yearbook, p. 73 - 79 Washington D.C. The American Association of College for Teacher Education, 1951.
- Pinney, Reba. "A Follow - up Study of Students of Advanced Teachers' College, Kono. (Northern Region, Nigeria)," Dissertation Abstracts. 31 : 2777-A; December, 1970.
- Presscott, Chusak. "A Proposed Guideline for the Development : Improvement of Art Education Curriculum for 36 Teacher Training College in Thailand," Dissertation Abstracts. 44 : 2981-A; December, 1981.
- Razik, Taher A. Systems Approach to Teacher Training and Curriculum Development : The Case of Developing Countries. Paris : UNESCO : International Institute for Educational Planning, 1972.
- Sadker, Myra Pollack and David Miller Sadker. Teacher Make the Difference : on Introduction to Education. New York : Harper and Row, 1980.
- Schaefer, Read Norman. "An Evaluation of Teacher Education Program at Parson College," Dissertation Abstracts. 22(9) : 3106-A; March, 1962.
- Schalock, H.D. and others. "Evaluative Studies of Graduates from Teacher Preparation Programs at Oregon Colleges of Education," in Teacher Education Program Evaluation and Follow - up Studies A Collection of Efforts. edited by Shirley M. Hord and Genè E. Hall. p. 113 - 126. Texas : The University of Texas at Austin, 1980.
- Steig, L.R. and E.R. Frederick. School Personal and In - Service Training Practice. New York : Parker Publishing Company, 1969.
- Stoops, Emory, and Russell E. John son. Elementary School Administration. New York : McGraw-Hill Book Company, 1967.
- Taylor, Fred J. "An Appraisal of Selected Aspects of the Master Teaching Degree Program at a Teacher Education Institution," Dissertation Abstracts. 23 : 3860-A; April. 1963.
- Thomas, Jean. Teachers for School of Tomorrow. Paris : UNESCO, 1968.
- Vogt, John Edwin. "A Study of the Teaching Competencies of a Selected Group of Teaching Education Graduates from the Associated Colleges of Central Kansas," Dissertation Abstracts. 31 : 2781-A; December, 1970.

Wampler, Frederick F. "An Analysis of the Strengths and Weakness of the Teacher Education Program at Bridgewater College, Based upon A Follow - up Inquiry of Three Consecutive Years," Dissertation Abstracts. 20 : 4046-4047-A; April, 1960.

Warren, Feinberg Marvin. "An Analysis of Guideline for In - service Teacher Education, Practice in Selected School Grade 5 - 9," Dissertation Abstracts. 36(6) : 3561-A; December, 1974.

ကဏ္ဍ

ה חשבונות

แบบสอบถาม

เรื่อง

การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาศิลปศึกษา
ตามโครงการศึกษาระดับปริญญาตรีและนิตยภัตทางการศึกษาประจำการ
จากวิทยาลัยครูสกลนคร ปีการศึกษา 2525 - 2528

ฉบับ ก. สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี
คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม :

แบบสอบถามฉบับนี้ของกองบริหารข้อมูล เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูประจำการ
ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาศิลปศึกษา ตามโครงการศึกษาระดับปริญญาตรีและนิตยภัต
ทางการศึกษาประจำการ (อ.ค.ป.) ขอให้ท่านในฐานะผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี
ขอ คำถามและแสดงความคิดเห็นตามความเป็นจริงให้มากที่สุด ผู้วิจัยขอ รับรองว่าจะนำ
คำตอบของท่านไปใช้โดยมิให้เกิดความเสียหายแก่ท่านผู้ตอบและสถาบันที่เกี่ยวข้องแก่ประการใด
ข้อมูลนี้จะใช้เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา
ตลอดจนการจัดให้มีการนิเทศการศึกษาระดับปริญญาตรีของวิทยาลัยครูใหม่ประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ขอได้รับความขอบคุณเป็นอย่างสูง
คเชนทร์ วรศักดิ์เพชร
นิสิตปริญญาโท ศิลปศึกษา รุ่นที่ 1

แบบสอบถาม

ฉบับ ก. สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

คำชี้แจง ให้ท่านเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านให้มากที่สุด หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้

1. อายุของท่านในปัจจุบัน

 ต่ำกว่า 26 ปี 26 - 35 ปี 36 - 45 ปี 46 ปีขึ้นไป

2. ระดับโรงเรียนที่ท่านปฏิบัติงานประจำ / หรือ สถานที่ปฏิบัติงานประจำ

 ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา อื่น ๆ .....

3. โรงเรียน / หรือ สถานที่ปฏิบัติงานของท่านอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดใด

 สกลนคร นครพนม มุกดาหาร

4. ท่านได้ปฏิบัติหน้าที่พิเศษนอกเหนือจากการสอนหรือไม่

 ปฏิบัติ ไม่ได้ปฏิบัติ

5. ท่านปฏิบัติหน้าที่พิเศษนอกจากการสอนในสายงานใด

 งานวิชาการ งานบริหาร งานธุรการ งานบริการ

6. การปฏิบัติงานในหน้าที่ของท่านที่เกี่ยวข้องกับวิชาศิลปศึกษา คือ

 หัวหน้าหมวดวิชา ครู อาจารย์ผู้สอน อื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

7. ปัจจุบันท่านได้สอนตรงตามสาขาวิชาศิลปศึกษาที่ได้รับการฝึกอบรมไปหรือไม่

 ได้สอน ไม่ได้สอน อื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี
คำชี้แจง ให้ท่านเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องข้อความตามใน ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 ดังนี้
ส่วนที่ 1 เป็นการประเมินความสามารถในการปฏิบัติงานของท่าน ซึ่งได้กำหนดไว้
 ดังนี้คือ

- ระดับ 5 หมายถึง ท่านมีความสามารถในการปฏิบัติงานมากที่สุด
- ระดับ 4 หมายถึง ท่านมีความสามารถในการปฏิบัติงานมาก
- ระดับ 3 หมายถึง ท่านมีความสามารถในการปฏิบัติงานปานกลาง
- ระดับ 2 หมายถึง ท่านมีความสามารถในการปฏิบัติงานน้อย
- ระดับ 1 หมายถึง ท่านมีความสามารถในการปฏิบัติงานน้อยที่สุด

ส่วนที่ 2 เป็นการพิจารณาความสามารถในการปฏิบัติงานของท่าน โดยกำหนดให้
 เป็นดังนี้คือ

- ก. เป็นความสามารถ เดิม ที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ก่อนเข้ารับการศึกษา
- ข. เป็นความสามารถ ใหม่ ที่เกิดขึ้นจากการได้รับการศึกษาระดับปริญญาตรี

ตัวอย่าง :

ความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ	ส่วนที่ 1					ส่วนที่ 2	
	ระดับความสามารถในการปฏิบัติงาน					ความสามารถ	
	5	4	3	2	1	เดิม	ใหม่
9. ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปะศึกษา							
ฯลฯ							

จากตัวอย่างหมายความว่า :

ส่วนที่ 1 ท่านมีความสามารถในการปฏิบัติงาน มาก ในเรื่องการให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปะศึกษา

ส่วนที่ 2 ความสามารถของท่านในเรื่องการให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปะศึกษา เกิดขึ้นอันเนื่องจากการที่ท่าน ได้รับการฝึกอบรมในโครงการของวิทยาลัยครู (ใหม่) เป็นต้น

แบบสอบถาม : สำหรับผู้สำเร็จการฝึกอบรม

ความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ	ระดับความสามารถ ในการปฏิบัติงาน					ความสามารถ	
	5	4	3	2	1	เต็ม	ใหม่
<u>ด้านการสอน</u>							
1. ศึกษาหลักสูตร คู่มือครูจนเกิดความเข้าใจ ก่อนเตรียมการสอน							
2. กำหนดแผนการสอนและแผนการปฏิบัติงาน วิชาศิลปะศึกษาคลอบภาคเรียน							
3. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมวางแผน การเรียนและแผนการปฏิบัติงานศิลปะ							
4. กำหนดเวลาเรียนได้เหมาะสมกับเนื้อหา วิชา กิจกรรม และวิธีสอน							
5. ตั้งจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมสอดคล้องกับ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาวิชา							

ความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ	ระดับความสามารถ ในการปฏิบัติงาน					ความสามารถ	
	5	4	3	2	1	เดิม	ใหม่
6. ให้นักเรียนทบทวนเพื่อจัดเตรียมสื่อการสอนให้พร้อมก่อนเข้าสอนทุกครั้ง							
7. สามารถผลิตอุปกรณ์การสอนโดยใช้วัสดุที่หาได้ง่ายในห้องเรียน							
8. ใช้อุปกรณ์การสอนที่เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอนวิชาศิลปะศึกษา							
9. บอกวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานศิลปะแก่นักเรียนได้							
10. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานศิลปะให้เป็นที่สนใจของนักเรียน							
11. จัดหาเทคนิควิธีสอนแบบใหม่ ๆ มาใช้ให้เหมาะสมกับบุคลิกและวัยของผู้เรียน							
12. สามารถใช้วิธีการถ่ายทอดเนื้อหาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้							
13. สามารถประยุกต์หลักจิตวิทยาการเรียนรู้อย่างเหมาะสม							
14. สามารถอธิบายหลักการเนื้อหาวิชาศิลปะศึกษาให้นักเรียนได้อย่างถูกต้อง							
15. สามารถสอนให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดทางศิลปะได้							

ความรู้ความสามารถในตำแหน่ง ๗	ระดับความสามารถ ในการปฏิบัติงาน					ความสามารถ	
	5	4	3	2	1	เดิม	ใหม่
16. สามารถเชื่อมโยงความคิดรวบยอดสำคัญ ๗ จากวิชาศิลปะศึกษาให้เข้ากับวิชาอื่น ๆ							
17. สามารถเชื่อมโยงการสอนวิชาศิลปะศึกษาให้ เข้ากับชีวิตประจำวันได้							
18. สอนให้นักเรียน เกิดทักษะ เทคนิควิธีใน การปฏิบัติงานศิลปะได้							
19. จัดกิจกรรมและมอบหมายงานศิลปะที่ตรง ตามความถนัดของนักเรียน							
20. ช่วยเหลือ แก้ปัญหาการเรียนการสอน ให้แก่นักเรียนเป็นรายบุคคล							
21. เอาใจใส่ ดูแลการปฏิบัติงานศิลปะของ นักเรียนอย่างใกล้ชิด							
22. ตั้งปัญหาการเรียนการสอนได้อย่าง คล่องแคล่วว่องไว							
23. เปิดโอกาสให้นักเรียน ได้ซักถามปัญหา ข้อข้องใจในกิจกรรมการเรียนการสอน							
24. กระตุ้นให้นักเรียน ได้ร่วมกันพบพานเนื้อหา ในบทเรียนและสรุปผลการทำงานศิลปะ							
25. จัดสร้างสถานการณ์ บรรยากาศในชั้นเรียน ให้นักเรียน เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียน							

ความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ	ระดับความสามารถ ในการปฏิบัติงาน					ความสามารถ	
	5	4	3	2	1	เดิม	ใหม่
26. จัดห้องปฏิบัติงานศิลปะให้แก่นักเรียนได้ อย่างเหมาะสมถูกต้องตามหลักการ							
27. วางแผนการประเมินผลการเรียนการสอน ในแต่ละครั้งไว้ก่อนล่วงหน้า							
28. สามารถวัดผลและประเมินผลการเรียน การสอนได้อย่างถูกต้อง							
<u>ด้านวิชาการ</u>							
29. มีความรู้แม่นยำในเนื้อหาวิชาศิลปศึกษา							
30. มีความรู้เกี่ยวกับระเบียบข้อบช่ายของ งานในหน้าที่ตนเองกำลังปฏิบัติงาน							
31. ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งความรู้ อื่น ๆ นอกเหนือจากวิชาที่สอน							
32. นำความรู้จากอื่น ๆ มาประยุกต์ใช้ให้ เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนวิชา ศิลปศึกษา							
33. ทอมนปัญหา ข้อซักถามของนักเรียนได้ อย่างถูกต้อง							
34. มีความรู้เรื่องสถิติเบื้องต้น เพื่อเป็นพื้นฐาน ในการศึกษาค้นคว้างานวิจัย							

ความรู้ความสามารถในตำแหน่ง ๑	ระดับความสามารถ ในการปฏิบัติงาน					ความสามารถ	
	5	4	3	2	1	เดิม	ใหม่
35. มีความสามารถในการค้นคว้าเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตำแหน่งการศึกษาได้							
36. สามารถเขียนบทความ ตำรา และ เอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชา ศิลปศึกษาได้							
37. ติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการศิลปะ และศิลปศึกษาอยู่เสมอ							
38. เคยเข้าร่วมกิจกรรมการอภิปราย การสัมมนา การจัดนิทรรศการทางศิลปะ							
39. หมั่นฝึกทักษะในการปฏิบัติงานศิลปะให้แก่ ตนเองอยู่เสมอ							
40. สามารถปรับปรุงและจัดเก็บรักษาเครื่องมือ อุปกรณ์การสอนให้อยู่ในสภาพดี							
<u>ตำแหน่งแนะแนวและการปกครองชั้น</u>							
41. ให้ความสำคัญแนะนำการวางแผนการเรียน แก่นักเรียน ใ้ได้อย่างละเอียด							
42. เป็นผู้ชี้แนะวิธีการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม โดยเน้นให้ผู้รู้จักการช่วยเหลือตนเอง							

ความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ	ระดับความสามารถ ในการปฏิบัติงาน					ความสามารถ	
	5	4	3	2	1	เดิม	ใหม่
43. แนะนำให้นักเรียนมีรสนิยมที่ดีในการเลือก ชมผลงานศิลปะ							
44. ช่วยเหลือ แนะนำเทคนิควิธีการปฏิบัติงาน ศิลปะช่างโอกาส							
45. จัดหาข้อมูล เกี่ยวกับการศึกษาต่อ เพื่อการ เลือกอาชีพในสาขาวิชาศิลปศึกษา							
46. สามารถแนะนำแหล่งให้ทุนการศึกษาแก่นัก นักเรียนได้							
47. ให้คำปรึกษา แนะนำเมื่อนักเรียนขอ ความช่วยเหลือ							
48. ระวังความคิด เห็นของนักเรียนด้วยความ เต็มใจ							
49. รักษาความลับของโรงเรียนและเพื่อนครู ด้วยกัน							
50. สอบถามถึงทุกข์สุข ของนักเรียนจากตัวของ นักเรียนเองและผู้ที่อยู่ใกล้ชิด							
51. ส่งเสริม สนับสนุนวิธีการปกครองชั้นเรียน แบบประชาธิปไตย							
52. ส่งเสริมให้นักเรียน ได้ทำกิจกรรมตาม วัตถุประสงค์ของ การเรียนการสอนวิชา ศิลปศึกษา							

ความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ	ระดับความสามารถ ในการปฏิบัติงาน					ความสามารถ	
	5	4	3	2	1	เดิม	ใหม่
53. สามารถชี้แนะให้นักเรียนได้เข้าใจเมื่อนักเรียนทำความผิด							
54. ศึกษาและตัดสินใจลงโทษนักเรียนอย่างมีเหตุผลด้วยความยุติธรรม							
<u>ด้านมนุษยสัมพันธ์</u>							
55. สามารถชักชวนบุคคลอื่นให้เข้าร่วมกิจกรรมของหมู่คณะได้							
56. ได้รับความเชื่อถือไว้วางใจจากนักเรียนและเพื่อนร่วมงาน							
57. สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ทุกระดับ							
58. มีความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียน							
59. มีความสัมพันธ์อันดีกับผู้บริหาร							
60. มีความสัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครองของนักเรียน							
61. มีความสัมพันธ์ที่ดีเพื่อนครูทั้งในสถานวิชาการและส่วนตัว							
62. ร่วมประชุมปรึกษาหารือกับ คณะครูทุกครั้ง เพื่อแก้ไขปัญหาและสถานการณ์ต่าง ๆ							
63. สามารถทำงานร่วมกับเพื่อนครูในรูปของคณะกรรมการได้							

ความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ	ระดับความสามารถ ในการปฏิบัติงาน					ความสามารถ	
	5	4	3	2	1	เดิม	ใหม่
64. ขอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น							
65. ยินดีรับฟังคำวิจารณ์ที่เกี่ยวกับข้อบกพร่อง ของตนเอง							
66. ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อ เป็นประโยชน์ต่อสังคม โดย ส่วน รวม							
67. สนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางโ รง เรียน จัดขึ้นอยู่เสมอ							
68. เข้าร่วมกิจกรรมการเผยแพร่ระ เພ็ดใน ท้องถิ่นทั้ง ภายในและภายนอกโ รง เรียน							
<u>ก้านุคลิกภาพของการเป็นครู</u>							
69. แต่งกายสะอาด สุภาพเหมาะสมกับ การปฏิบัติงานศิลปะ							
70. มีความประพฤติเรียบร้อยเป็นแบบอย่าง ที่ดีได้							
71. มีจรรยาบรรณในการป ระกอบวิชาชีพครู							
72. มีความศรัทธาในวิชาชีพครูของตนเอง อยู่เสมอ							
73. กระตือรือร้นและรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน ที่ได้รับมอบหมายสูง							

ความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ	ระดับความสามารถ ในการปฏิบัติงาน					ความสามารถ	
	5	4	3	2	1	เดิม	ใหม่
74. มีความอดทน ขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติ งานในหน้าที่ครู							
75. มีระเบียบขั้นตอนในการปฏิบัติงานที่ดี							
76. ปฏิบัติงานด้วยความเชื่อมั่นในตนเอง							
77. เข้าปฏิบัติหน้าที่ทางการสอนตรงต่อเวลา							
78. ใช้ภาษาสื่อสารที่สามารถเข้าใจได้ดี							
79. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน							
80. สามารถตัดสินใจ แก้ปัญหาเฉพาะหน้า ได้อย่างถูกต้อง							
81. สามารถปรับตัว เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดี							
82. สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้							
83. มีอารมณ์แจ่มใส ร่าเริง เบิกบาน							

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

1. ปัญหาการปฏิบัติงานในตำแหน่ง ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่ท่านปฏิบัติงานอยู่ คือ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. ข้อเสนอแนะที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ตามโครงการปีถอม รมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ ในวิทยาลัยครูที่ควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขคือ

.....
.....
.....
.....
.....
.....

ขอได้รับความขอบคุณเป็นอย่างสูง
คเชนทร์ วรกิจพิเศษ
นิสิตปริญญาโท ศิลปศึกษา รุ่นที่ 1

ที่ พม 1007/0370

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

ณ ภาพันธ์ 2531

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับทราบว่า นายคเชนทร์ วรศักดิ์เพชร เป็นนิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกศิลปศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อ เพื่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำ วิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษามลผู้สำเร็จการฝึกอบรมครูศาสตร์บัณฑิต สาขาศิลปศึกษา ตามโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการจากวิทยาลัยครูสกลนคร ปีการศึกษา 2525 - 2528

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

ดร.มะลิฉัตร เอื้ออนันต์ ประธาน

รศ.บังอร ภูวภิรมย์ขวัญ กรรมการ

สิ่งที่นิติโครขอความอนุเคราะห์คือ ขอความร่วมมือจากผู้นั่ง คับบัญชาของผู้สำเร็จการฝึกอบรม ตามหลักสูตรศาสตร์บัณฑิต สาขาศิลปศึกษาตามโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษา ประจำการจากวิทยาลัยครูสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณ ในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมพร บัวทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

18 กุมภาพันธ์ 2531

เรื่อง ขอความร่วมมือในการทำวิจัย

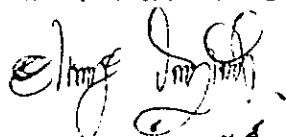
กราบเรียน ผู้อำนวยการ/อาจารย์ใหญ่/ครูใหญ่ ที่เคารพอย่างสูง

เนื่องด้วยกระผม นายคเชนทร์ วรศักดิ์เพชร นิสิตปริญญาโทศิลปศึกษา รุ่นที่ 1
ภาควิชาศิลปและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กำลังทำการวิจัย
เรื่อง "การศึกษาตามผลผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา สาขาศิลปศึกษา ตามโครงการ
ศึกษาระดับมัธยมศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ จากวิทยาลัยครูสกลนคร ปีการศึกษา
2525 - 2528" ซึ่งผลจากการวิจัยครั้งนี้จะนำไปใช้เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงการจัด
การเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา และการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของ
วิทยาลัยครูใหม่ประสิทธิภาพสูงขึ้น

ดังนั้น ในฐานะที่ท่านเป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรงของครูประจำการผู้สำเร็จการศึกษาระดับ
มัธยมศึกษาตามโครงการดังกล่าว จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดทำการประเมินผล
การปฏิบัติงานของครูประจำการผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่อยู่บังคับบัญชาของท่านตามความ
เป็นจริงให้มากที่สุด ผู้วิจัยขอรับรองว่าจะนำคำตอบของท่านไปใช้โดยมิให้เกิดความเสียหาย
แก่ท่านผู้ตอบและสถาบันที่เกี่ยวข้องแต่ประการใด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความเคารพอย่างสูง

(นายคเชนทร์ วรศักดิ์เพชร)

แบบสอบถาม

ฉบับ ช. สำหรับผู้บังคับบัญชา

แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับ สถานภาพ ของผู้บังคับบัญชาคำชี้แจง ให้ท่านเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง เกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุด หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้

1. อายุของท่านในปัจจุบัน

 ต่ำกว่า 36 ปี   36 - 45 ปี   46 ปีขึ้นไป

2. วุฒิทางการศึกษาของท่าน

 อนุปริญญา/ต่ำกว่าปริญญาตรี   ปริญญาตรี
 สูงกว่าปริญญาตรี   อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

3. ระดับโรงเรียน/หรือหน่วยงานที่ท่านปฏิบัติงานประจำ

 ระดับประถมศึกษา   ระดับมัธยมศึกษา
 อื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

4. โรงเรียน/หรือหน่วยงานที่ท่านปฏิบัติงานตั้งอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัด

 สกลนคร   นครพนม   มุกดาหาร

5. การปฏิบัติงานประจำในตำแหน่งหน้าที่ของท่าน

 ผู้อำนวยการ   อาจารย์ใหญ่   ครูใหญ่

6. ท่านปฏิบัติงานประจำในตำแหน่งใดบ้าง

 บริหาร   บริหารและทำการสอน

7. อื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

- ตอนที่ 2 เกี่ยวกับ ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษามหาวิทยาลัย
คำชี้แจง ให้ท่านเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องข้อคำถาม เป็นการประเมินค่าความสามารถ
 ในการปฏิบัติงานในแต่ละด้านของผู้สำเร็จการศึกษามหาวิทยาลัยตามสภาพความเป็นจริง ดังนี้
- ระดับ 5 หมายถึง ครูมีความสามารถในการปฏิบัติงานมากที่สุด
 ระดับ 4 หมายถึง ครูมีความสามารถในการปฏิบัติงานมาก
 ระดับ 3 หมายถึง ครูมีความสามารถในการปฏิบัติงานปานกลาง
 ระดับ 2 หมายถึง ครูมีความสามารถในการปฏิบัติงานน้อย
 ระดับ 1 หมายถึง ครูมีความสามารถในการปฏิบัติงานน้อยที่สุด

ตัวอย่าง :

ความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ	ระดับ ความสามารถ ในการปฏิบัติงาน				
	5	4	3	2	1
9. ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน วิชาศิลปะศึกษา					
๓๓๓					

จากตัวอย่าง : หมายความว่า

ครูประจำการผู้สำเร็จการศึกษามหาวิทยาลัยมีความสามารถในการปฏิบัติงาน ปานกลาง
 ในเรื่องการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปะศึกษา เป็นต้น

แบบสอบถาม : สำหรับผู้บังคับบัญชา

ความรู้ความสามารถในตำแหน่ง ๆ	ระดับความสามารถ ในการปฏิบัติงาน				
	5	4	3	2	1
1. ศึกษาหลักสูตร คู่มือครูจนเกิดความเข้าใจก่อนเตรียม การสอน					
2. กำหนดแผนการสอนและแผนกา รมุขบชง านวิชา ศิลปศึกษาตลอดภาคเรียน					
3. เปิดโอกาสให้นักเรียน ได้มีส่วนร่วม วางแผนการเรียน และแผนการปฏิบัติงานศิลปะ					
4. กำหนดเวลาเรียนได้เหมาะสมกับ เนื้อหาวิชา กิจกร ม และวิธีสอน					
5. ตั้งจุดมุ่งหมาย เชิงพฤติกรรม สอดคล้องกับจุดมุ่ง หมาย ของหลักสูตร เนื้อหาวิชา					
6. ทำบั่นทักการ สอนเพื่อ จักเตรียมสื่อการ สอนให้พร้อม ก่อนเข้าสอนทุกครั้ง					
7. สามารถผลิตอุปกรณ์การสอนโดยใช้วัสดุที่หาได้ง่าย ในห้องเรียน					
8. ใช้อุปกรณ์การสอนได้เหมาะสมกับ สภาพอาคารเรียน การสอนวิชาศิลปศึกษา					
9. บอกวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนและการ ปฏิบัติงานศิลปะแก่นักเรียนได้					
10. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการปฏิบัติงาน ศิลปะให้เป็นที่น่าสนใจของนักเรียน					

ความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ	ระดับความสามารถ ในการปฏิบัติงาน				
	5	4	3	2	1
11. จัดหาเทคนิควิธีสอนแบบใหม่ ๆ มาใช้ให้เหมาะสม กับวุฒิภาวะและวัยของผู้เรียน					
12. สามารถใช้วิธีการถ่ายทอดเนื้อหาเพื่อให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ได้ดี					
13. สามารถประยุกต์หลักจิตวิทยาการเรียนรู้อัน อย่างเหมาะสม					
14. สามารถอธิบายหลักการ เนื้อหาวิชาศิลปะศึกษา ให้นักเรียนได้อย่างถูกต้อง					
15. สามารถสอนให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอด ทางศิลปะได้					
16. สามารถเชื่อมโยงความคิดรวบยอดสำคัญ ๆ จาก วิชาศิลปะศึกษาให้เข้ากับวิชาอื่น ๆ					
17. สามารถเชื่อมโยงการสอนวิชาศิลปะศึกษาให้เข้ากับ ชีวิตประจำวันได้					
18. สอนให้นักเรียนเกิดทักษะ เทคนิควิธีในการปฏิบัติ งานศิลปะได้					
19. จัดกิจกรรมและมอบหมายงานศิลปะได้ตรงตาม ความถนัดของนักเรียน					
20. ช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาการเรียนการสอนให้นักเรียน เป็นรายบุคคล					

ความรู้ความสามารถในตำแหน่ง	ระดับความสามารถ ในการปฏิบัติงาน				
	5	4	3	2	1
21. เอาใจใส่ ดูแลการปฏิบัติงานศิลปะของนักเรียน อย่างใกล้ชิด					
22. ตั้งปัญหาการเรียนการสอนได้อย่างคล่องแคล่วและ ว่องไว					
23. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามปัญหา ข้อข้องใจ ในกิจกรรมการเรียนการสอน					
24. กระตุ้นให้นักเรียนได้ร่วมกันทบทวน เนื้อหาในบทเรียน และสรุปผลการปฏิบัติงานศิลปะ					
25. จัดสร้างสถานการณ์ บรรยากาศในชั้นเรียนให้ นักเรียน เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียน					
26. จัดห้องปฏิบัติงานศิลปะให้แก่นักเรียนได้อย่าง เหมาะสมถูกต้องตามหลักการ					
27. วางแผนประเมินผลการเรียนการสอนในแต่ละครั้ง ไว้ก่อนล่วงหน้า					
28. สามารถวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนได้ อย่างถูกต้อง					
<u>ด้านวิชาการ</u>					
29. มีความรู้แม่นยำในเนื้อหาวิชาศิลปศึกษา					
30. มีความรู้เกี่ยวกับระเบียบ ขอบข่ายของงานใน หน้าที่ตนเองกำลังปฏิบัติการ					

ความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ	ระดับความสามารถ ในกา รมปฏิบัติงาน				
	5	4	3	2	1
31. ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งความรู้อื่น ๆ นอกเหนือจากวิชาที่สอน					
32. นำความรู้จากอื่น ๆ มาประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ ต่อการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา					
33. ทบทวนหาข้อซักถามของนักเรียน ค่อย ๆ ถูกต้อง					
34. มีความรู้เรื่องสถิติเบื้องต้น เพื่อเป็นพื้นฐานใน การศึกษาค้นคว้างานวิจัย					
35. มีความสามารถในการค้นคว้าเอกสารงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับด้านการศึกษา					
36. สามารถเขียนบทความ ตำรา และเอกสารประกอบ การเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาได้					
37. ติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการด้านศิลปะและ ศิลปศึกษาอยู่เสมอ					
38. เคยเข้าร่วมกิจกรรมการอภิปราย การสัมมนา การจัดนิทรรศการทางศิลปะ					
39. หมั่นฝึกฝนทักษะในการปฏิบัติงานศิลปะให้แก่ตนเอง อยู่เสมอ					
40. สามารถปรับปรุงและจัดเก็บรักษาเครื่องมืออุปกรณ์ การสอนให้ อยู่ในสภาพดี					

ความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ	ระดับความสามารถ ในการปฏิบัติงาน				
	5	4	3	2	1
ด้านการแนะแนวและการปกครองชั้น					
41. ให้คำปรึกษาแนะนำการวางแผนการเรียน แก่นักเรียนได้อย่างละเอียด					
42. เป็นผู้ชี้แนะวิธีการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม โดยเน้นให้รู้จักการช่วยเหลือตนเอง					
43. แนะนำให้นักเรียนมีรสนิยมที่ดีในการเลือกชมผลงาน ศิลปะ					
44. ช่วยเหลือ แนะนำเทคนิควิธีการปฏิบัติงานศิลปะ บางโอกาส					
45. จัดหาข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาต่อเพื่อการเลือก อาชีพในสาขาวิชาศิลปศึกษา					
46. สามารถแนะนำแหล่งให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนได้					
47. ให้คำปรึกษา แนะนำเมื่อนักเรียนมาขอ ความช่วยเหลือ					
48. รับฟังความคิดเห็นของนักเรียนด้วยความเต็มใจ					
49. รักษาความลับของโรงเรียนและเพื่อครูด้วยกัน					
50. สอบถามถึงทุกข์สุขของนักเรียนจากตัวของ นักเรียนเองและผู้ที่อยู่ใกล้ชิด					
51. ส่งเสริม สนับสนุนวิธีการปกครองชั้นเรียน แบบประชาธิปไตย					

ความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ	ระดับความสามารถ ในกาปฏิบัติงาน				
	5	4	3	2	1
52. ส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ ของการเรียนการสอนวิชาศิลปะศึกษา					
53. สามารถชี้แนะให้นักเรียนได้เข้าใจเมื่อนักเรียน ทำความเข้าใจ					
54. พิจารณาและตัดสินใจลงโทษนักเรียนอย่างมีเหตุผล ด้วยความยุติธรรม					
ก้าวมุขยสัมพันธ์					
55. สามารถชักนำบุคคลอื่นให้เข้าร่วมกิจกรรมของ หมู่คณะได้					
56. ได้รับความเชื่อถือไว้วางใจจากนักเรียนและ เพื่อนร่วมงาน					
57. สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ทุกระดับ					
58. มีความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียน					
59. มีความสัมพันธ์อันดีกับผู้บริหาร					
60. มีความสัมพันธ์อันดีกับบุคลากรของนักเรียน					
61. มีความสัมพันธ์กับเพื่อนครูทั้งในสถานวิชาการ และส่วนตัว					
62. ร่วมประชุมปรึกษาหารือกับคณะครูทุกครั้งเพื่อ การแก้ไขปัญหาและสถานการณ์ต่าง ๆ					

ความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ	ระดับความสามารถ ในการปฏิบัติงาน				
	5	4	3	2	1
63. สามารถทำงานร่วมกับเพื่อนครูในรูปแบบของคณะกรรมการได้					
64. ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น					
65. ยินดีรับฟังคำวิจารณ์ที่เกี่ยวกับข้อบกพร่องของตนเอง					
66. ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยส่วนรวม					
67. สนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นอยู่เสมอ					
68. เข้าร่วมกิจกรรมการเผยแพร่ประเพณีในท้องถิ่นทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน					
<u>ด้านบุคลิกภาพของการเป็นครู</u>					
69. แต่งกายสะอาด สุกภาพเหมาะสมกับการปฏิบัติงานศิลปะ					
70. มีความประพฤติเรียบร้อยเป็นแบบอย่างที่ดีได้					
71. มีจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพครู					
72. มีความศรัทธาในวิชาชีพครูของตนเองอยู่เสมอ					
73. กระตือรือร้นและรับผิดชอบในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายสูง					

ความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ	ระดับความสามารถ ในการปฏิบัติงาน				
	5	4	3	2	1
74. มีความอดทน ขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติงาน ในหน้าที่ครู					
75. มีระเบียบขั้นตอนในการปฏิบัติงานที่ดี					
76. ปฏิบัติงานด้วยความเชื่อมั่นในตนเอง					
77. เข้าปฏิบัติหน้าที่ทางการสอนตรงต่อเวลา					
78. ใช้ภาษาสื่อสารที่สามารถเข้าใจได้ดี					
79. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน					
80. สามารถชักชวนใจ แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ อย่างถูกต้อง					
81. สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดี					
82. สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้					
83. มีอารมณ์แจ่มใส ร่าเริง เบิกบาน					

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

1. ปัญหาการปฏิบัติงานในตำแหน่ง ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนใน
รายวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่ท่านปฏิบัติงานอยู่ คือ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ให้แก่ครูประจำการ
ผู้เข้ารับการฝึกอบรมตามโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการของ
วิทยาลัยครูที่ควรได้รับการปรับปรุงแก้ไข คือ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ពាក្យលេខ ២

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ
ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจความเที่ยงตรงค่าน้ำหนักของแบบสอบถาม

1. รศ.ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2. รศ.ดร.สุนทร โคตรบรรเทา
ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
3. ผศ.คมเพชร ฉัตรสุภกุล
ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ภาคผนวก ค

การแสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)
	<u>คำถามการสอน</u>		
1	2.83	21	3.95
2	2.39	22	4.95
3	3.69	23	3.59
4	3.95	24	3.95
5	2.50	25	6.39
6	3.23	26	3.87
7	3.95	27	3.29
8	2.39	28	3.54
9	2.64		<u>คำถามวิชาการ</u>
10	3.59	29	3.69
11	2.37	30	6.36
12	3.59	31	3.95
13	4.24	32	3.59
14	3.69	33	4.47
15	3.95	34	2.50
16	3.59	35	3.59
17	8.49	36	3.91
18	3.54	37	5.38
19	5.66	38	2.37
20	2.58	39	2.38

๖ ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)	๖ ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)
40	2.61	59	3.67
	<u>๖ ค่าการแนะแนวและ</u>	60	2.83
	<u>การปกครองชั้น</u>	61	3.67
41	5.81	62	4.23
42	4.47	63	4.23
43	3.69	64	5.02
44	4.29	65	7.27
45	3.50	66	7.04
46	3.91	67	4.11
47	5.81	68	10.06
48	4.95		<u>๖ ค่าบุคลิกภาพของการเป็นครู</u>
49	5.24	69	4.22
50	3.95	70	2.64
51	3.50	71	4.95
52	3.91	72	10.06
53	5.27	73	7.91
	<u>๖ ค่าเมฆุขสัมพันธ์</u>	74	7.78
54	4.95	75	5.81
55	4.00	76	7.30
56	7.50	77	5.81
57	4.23	78	6.35
58	5.38	79	3.91

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)
80	5.66	82	2.83
81	7.07	83	6.36

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ลักษณะงาน	ค่าความเชื่อมั่น
ค่าการสอน	0.96
ค่าวิชาการ	0.90
ค่าการแนะแนวและการปกครองชั้น	0.94
ค่ามนุษยสัมพันธ์	0.97
ค่าบุคลิกภาพของกาภ ป็นครู	0.96
รวมทั้งฉบับ	0.99

ג' חנוכה

ตาราง 13 แสดงค่าสถิติพื้นฐานจากผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษามหาวิทยาลัยในแต่ละด้านจาก
ทัศนะของผู้สำเร็จการศึกษามหาวิทยาลัย

ข้อ	$\bar{X}$	S.D.	ข้อ	$\bar{X}$	S.D.
<u>ด้านการสอน</u>					
1	3.860	0.682	20	3.840	0.689
2	3.660	0.819	21	3.980	0.765
3	3.670	0.853	22	3.470	0.594
4	3.780	0.746	23	4.130	0.691
5	3.810	0.647	24	3.650	0.592
6	3.640	0.785	25	3.870	0.800
7	4.030	0.717	26	3.170	0.877
8	3.870	0.830	27	3.730	0.633
9	4.130	0.562	28	3.910	0.653
10	3.940	0.617			
11	3.720	0.683	<u>ด้านวิชาการ</u>		
12	3.720	0.621	29	3.800	0.667
13	3.540	0.702	30	3.890	0.680
14	3.950	0.687	31	3.840	0.825
15	3.670	0.620	32	3.920	0.706
16	3.690	0.647	33	4.080	0.631
17	3.880	0.656	34	3.410	0.753
18	3.810	0.615	35	3.330	0.711
19	3.740	0.645	36	3.000	0.827

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อ	$\bar{X}$	S.D.	ข้อ	$\bar{X}$	S.D.
37	3.810	0.825	<u>ความนิยมสัมพัทธ์</u>		
38	2.560	1.131	55	4.050	0.672
39	3.590	0.866	56	4.320	0.634
40	3.860	0.682	57	4.420	0.606
			58	4.480	0.627
<u>ความการแนะแนวและการ</u>			59	4.310	0.787
<u>ปกครองชน</u>			60	4.180	0.796
41	3.830	0.667	61	4.380	0.599
42	3.990	0.718	62	4.320	0.618
43	3.890	0.751	63	4.370	0.562
44	3.780	0.824	64	4.420	0.572
45	3.240	0.955	65	4.420	0.606
46	2.990	1.059	66	4.530	0.521
47	3.970	0.731	67	4.520	0.577
48	4.400	0.682	68	4.410	0.683
49	4.380	0.663			
50	4.240	0.668	<u>ความบุคลิกภาพของกาช</u>		
51	4.450	0.575	<u>เป็นครู</u>		
52	4.100	0.689	69	4.330	0.637
53	4.100	0.689	70	4.310	0.647
54	4.430	0.590	71	4.450	0.626

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อ	$\bar{X}$	S.D.	ข้อ	$\bar{X}$	S.D.
72	4.530	0.717	80	4.280	0.614
73	4.360	0.649	81	4.280	0.637
74	4.320	0.649	82	4.050	0.687
75	4.150	0.575	83	4.337	0.625
76	4.330	0.620			
77	4.240	0.683			
78	4.200	0.603			
79	4.170	0.667			

ตาราง 14 แสดงค่าสถิติพื้นฐานจากผลการศึกษาปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี
จากทัศนคติของผู้บังคับบัญชา

	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.
<u>•</u> <u>งานการสอน</u>					
1	3.576	0.842	20	3.359	1.023
2	3.500	0.883	21	3.565	1.009
3	3.370	1.045	22	3.402	0.878
4	3.630	0.946	23	3.793	0.955
5	3.652	0.857	24	3.554	0.918
6	3.348	1.063	25	3.641	0.967
7	3.533	0.999	26	3.228	1.028
8	3.587	0.939	27	3.359	1.105
9	3.815	0.913	28	3.620	0.947
10	3.609	0.960			
11	3.478	0.858	<u>•</u> <u>งานวิชาการ</u>		
12	3.576	0.774	29	3.793	0.932
13	3.424	0.829	30	3.685	0.851
14	3.674	0.915	31	3.717	0.930
15	3.391	0.851	32	3.609	0.937
16	3.424	0.802	33	3.891	0.858
17	3.522	0.966	34	3.337	0.929
18	3.435	0.881	35	3.217	0.912
19	3.500	0.920	36	2.837	1.072

ตาราง 14 (ต่อ)

ข้อ	$\bar{X}$	S.D.	ข้อ	$\bar{X}$	S.D.
37	3.315	1.037	<u>ความนิยมสัมพันธ์</u>		
38	2.620	1.203	55	3.837	0.893
39	3.424	1.092	56	3.957	0.888
40	3.609	0.972	57	4.087	0.979
			58	4.130	0.904
<u>การกำหนดแนวและกา</u>			59	4.174	0.885
<u>ปกครองชั้น</u>			60	3.976	0.889
41	3.554	0.817	61	4.109	0.883
42	3.630	0.848	62	4.011	0.777
43	3.598	0.878	63	4.054	0.830
44	3.435	0.893	64	4.098	0.839
45	3.163	0.975	65	3.946	0.830
46	3.239	0.918	66	4.141	0.806
47	3.761	0.882	67	4.085	0.864
48	3.957	0.851	68	4.141	0.833
49	3.902	0.984			
50	3.761	0.942	<u>ความถูกต้องของการ</u>		
51	4.000	0.902	<u>เป็นครู</u>		
52	3.783	0.087	69	4.174	0.807
53	3.724	0.880	70	4.109	0.883
54	4.054	0.843	71	4.174	0.807

1
 14 (ก)

ข้อ	$\bar{X}$	S.D.	ข้อ	$\bar{X}$	S.D.
72	4.207	0.819	80	3.804	0.842
73	4.011	0.943	81	4.098	0.799
74	4.000	0.926	82	3.891	0.858
75	3.891	0.845	83	4.120	0.837
76	4.065	0.809			
77	3.826	0.979			
78	3.935	0.823			
79	3.891	0.883			

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นายคเชนทร์ ชื่อสกุล วรกิจ์เพชร

เกิดวันที่ 1 เดือนกุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2498

สถานที่เกิด อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 680/152 หมู่ 11 วิทยาลัยครูสกลนคร

ถนนนิตโย ตำบลธาตุนาเวง อำเภอเมือง

จังหวัดสกลนคร 47001

ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน อาจารย์ 1 ระดับ 5

สถานที่ทำงานปัจจุบัน ภาควิชาศิลปศึกษา

คณะศึกษามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วิทยาลัยครูสกลนคร

680 หมู่ 11 บ้านธาตุนาเวง ตำบลธาตุนาเวง

อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร 47001

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2515 ป.กศ. จากวิทยาลัยครูสกลนคร

พ.ศ. 2517 ป.กศ.ชั้นสูง (วิชาเอกวิทยาศาสตร์ทั่วไป) จากวิทยาลัยครู
สกลนคร

พ.ศ. 2519 กศ.บ. (วิชาเอกศิลปศึกษา วิชาโทศิลปศึกษา) จาก
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

พ.ศ. 2532 กศ.ม. (สาขาศิลปศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร

การเปรียบเทียบความคิดเห็นในการปฏิบัติงานระหว่างผู้บังคับบัญชาและ
ผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สาขาศิลปศึกษา

บทคัดย่อ

ของ

คเชนทร์ วรกิจพิพิธ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกศิลปศึกษา

กุมภาพันธ์ 2533

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาผลการปฏิบัติงานของ ครูประจำการ ผู้สำเร็จ การฝึกอบรมครูศาสตรบัณฑิต สาขาศิลปศึกษา ตามโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการ ศึกษาประจำการ รุ่นที่ 3 - 6 ปีการศึกษา 2525 - 2528 โดยการเปรียบเทียบ ความคิดเห็นระหว่าง ผู้สำเร็จการฝึกอบรม กับ ผู้บังคับบัญชา เกี่ยวกับความสามารถในการ ปฏิบัติงาน 5 ด้าน คือ ด้านการสอน ด้านวิชาการ ด้านการแนะแนวและการปกครองชั้น กำนมนุชนสัมพันธ์ และด้านบุคลิกภาพของการเป็นครู ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มที่ได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้กลุ่มครูประจำการผู้สำเร็จการฝึกอบรม จำนวน 100 คน และกลุ่มผู้บังคับบัญชา จำนวน 92 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคำนวณจากการหา การยอดละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยการทดสอบ ค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance) ผลของการวิจัยพบว่า

1. ผู้สำเร็จการฝึกอบรมมีความเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของตนเอง ในแต่ละด้านและรวมทุกด้านอยู่ในเกณฑ์ดี
2. ผู้บังคับบัญชามีความเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการฝึกอบรม ในแต่ละด้านและโดยส่วนรวมทุกด้านอยู่ในเกณฑ์ดี
3. ผู้สำเร็จการฝึกอบรมและผู้บังคับบัญชามีความเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงาน ของผู้สำเร็จการฝึกอบรมในแต่ละด้านและโดยส่วนรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านวิชาการแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
4. ผู้สำเร็จการฝึกอบรมที่มีอายุต่างกันมีความเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงาน ของตนเองในแต่ละด้านและรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
5. ผู้สำเร็จการฝึกอบรมที่มีระดับโรงเรียนต่างกันมีความเห็นเกี่ยวกับผลการ ปฏิบัติงานของตนเองในด้าน การแนะแนวและการปกครองชั้น กำนมนุชนสัมพันธ์ และด้าน บุคลิกภาพของการเป็นครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อพิจารณา โดยส่วนรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

6. ผู้บังคับบัญชาที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกันมีความเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษารวมในแต่ละท่านและรวมทุกท่านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

7. ผู้บังคับบัญชาที่มีอายุต่างกันมีความเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษารวมในแต่ละท่านและรวมทุกท่านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

8. ผู้บังคับบัญชาที่มีระดับโรงเรียนต่างกันมีความเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษารวมในด้านการแนะแนวและการปกครองชั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมทุกท่านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

9. จำนวนผู้สำเร็จการศึกษารวมที่เห็นว่าตนเองมีความสามารถและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยได้รับจากการพิจารณาตามโครงการที่วิทยาลัยครูจักษ์มีจำนวนมากกว่าผู้สำเร็จการศึกษารวมที่เห็นว่าตนเองมีความสามารถและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่ได้รับจากประสบการณ์เดิมก่อนเข้ารับการศึกษา

A COMPARATIVE STUDY OF OPINIONS BETWEEN ADMINISTRATORS AND TEACHERS
CONCERNING THE PERFORMANCE OF TEACHERS TRAINED
IN ART EDUCATION PROGRAM

AN ABSTRACT

BY

KACHEN WAPUGPETCH

Presented in partial fulfillment of the requirements for the Master
of Education degree in Art Education
at Srinakharinwirot University

February 1990

The purpose of this research was to study the performance of teachers who had received training in Art Education from In - service Training Program ; Session 3 - 6, from the academic years of B.E. 2525 - 2528 by comparing opinions between trainees and their superiors concerning 5 categories of performance : teaching performance ; academic performance ; guidance and class control ; human relationship and teacher's personality qualification. The researcher used 2 sets of questionnaires for collecting data. The sampling groups were 100 trainees from the training program and 92 administrators which were selected by mean of Purposive Sampling Technique. percentage, Mean scores, Standard deviation, t - test and One Way Analysis of Variance were used to analyze data. The finding were as follows :

1. The trainees evaluated their own performances in each and all categories at the high level.

2. The administrators evaluated the trainees' performances in each and all categories at the high level.

3. The opinions between trainees and their superiors about trainees' performance in each and all categories were significantly different at the .05 level except the academic performance.

4. The opinions among trainees with differences ages about their own performance were not significantly different.

5. The opinions among trainees with differences in school levels about their own performance in guidance and class control, human relationship and teachers's personality qualification were significantly different at the .05 level, but for all categories the result were not significantly different

6. The opinions among administrators with differences in educational background about trainees' performance in each and all categories were not significantly different.

7. The opinions among administrators with differences in ages about trainees' performance were not significantly different.

8. The opinions among administrators with differences in school levels about trainees' performance were not significantly different except the performance in guidance and class control was significantly different at the .05 level.

9. The amount of trainee who accepted that their performance attained from the training program was greater than the amount of trainee who notified that their performance attained from their own previous experiences.